Bible N.T. Matthew. Grebo.

THE GOSPEL ACCORDING TO

ST. MATTHEW,

TRANSLATED INTO

THE GREBO TONGUE,

BY THE

RIGHT REV. JOHN PAYNE, D.D.,

MISSIONARY BISHOP OF THE PROTESTANT EPISCOPAL CHURCH AT
CAPE PALMAS AND PARTS ADJACENT, ON THE
WESTERN COAST OF AFRICA.

NEW YORK:
PUBLISHED BY THE AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816.

1868.

HÃ TIBOSA

TE̱NE MATAIO NU E̱ KI̱NEE̱.

LU I.

JESU Kraise a̱ tibwa ki̱nede̱, ho̱no̱ mo̱na Davide no̱
mo̱ Abraham a̱ yu.
2. Nẽ Abraham ko̱da Aiseke; nẽ Aiseke ko̱da Jakobo;
nẽ Jakobo ko̱da Juda̱se ko̱ o̱ bebuno he̱;
3. Nẽ Juda̱se ko̱ Tamar he̱ no ko̱da Fa̱reṣ ko̱ Zara he̱;
nẽ Fa̱res ko̱da E̱srom; nẽ E̱srom ko̱da Aram.
4. Nẽ Aram ko̱da Aminadabo; nẽ Aminadabo ko̱da
Naason; nẽ Naason ko̱da Salmon;
5. Nẽ Salmon ko̱ Rakab he̱ ko̱da Bo-o̱z; nẽ Bo-o̱z ko̱
Rute he̱ ko̱da Obed; nẽ Obed ko̱da Je̱se;
6. Nẽ Je̱se ko̱da Davide no̱ mo̱na ki̱ṅ; nẽ Ki̱ṅ Davide
ko̱ nyo̱no̱ Uràise duda he̱ no ko̱da So̱lomon;
7. Nẽ So̱lomon ko̱da Roboam; nẽ Roboam ko̱da Abia;
nẽ Abia ko̱da Asa;
8. Nẽ Asa ko̱da Josafat; nẽ Josafat ko̱da Joram; nẽ
Joram ko̱da Oziase;
9. Nẽ Oziase ko̱da Joata̱m; nẽ Joata̱m ko̱da Aka̱z; nẽ
Aka̱z ko̱da Ezekias;
10. Nẽ Ezekias ko̱da Mana̱ses; nẽ Mana̱ses ko̱da Amon;
nẽ Amon ko̱da Josia;
11. Nẽ Josia ko̱da Je̱konia̱ ko̱ o̱ bebuno he̱, tine o
gbe̱edade Ba̱bilone:

12. Nẽ te o yeedade Babilone Jekonia koda Saletiel; nẽ Saletiel koda Zorobabel;

13. Nẽ Zorobabel koda Abiud; nẽ Abiud koda Eliakim; nẽ Eliakim koda Azor;

14. Nẽ Azor koda Sadok; nẽ Sadok koda Akim; nẽ Akim koda Eliud;

15. Nẽ Eliud koda Eleazar; nẽ Eleazar koda Mattan; nẽ Mattan koda Jakobo;

16. Nẽ Jakobo koda Josefe, no mona Maria a nyebeyo hono koda Jesu no o dededa Kraise.

17. Kre e ne, nyebo a kpudi be wode Abraham, be nyinede Davide mo e nu kpudi pu-ne-no kpudi hã; nẽ be wode Davide be nyinede tine o kbeedade Babilone e nu kpudi pu neno kpudi hã: nẽ be wode tine o kbeedade Babilone be nyinede Kraise mo, e nu kpudi puneno kpudi hã.

18. Nẽ Jesu Kraise a kokoe kre e ka nena: Te Josefe duda o de Maria, kre o yedaò tede dõ pe, hede o yida ne, te o nena Neko Šiu kudi.

19. Nẽ te o nyebeyo Josefe mona hã nyebwe, o ne ida bõ poda no twẽ yibwa no kre nyebo ye, nẽ o woro tida ne, e mo, bo hada no huru hudika.

20. Nẽ te o yida te ne nede wore mo ṅo hie, yi Koo a Angele tededa no odui ye kre yeye kudi, o pono, mo Davide a yu Josefe, na pi hwanõ bé du nà nyine; kore kudi no ko Neko Šiu no tu no.

21. Nẽ o mi nyebe-yu komo, nẽ mi no Jesu nyine tudimo: tenepono, o mi o nyebo wamo ko wa kpone kukwi mo.

22. Nẽ de neno a popleyino e nuenao, te ne Ṅyesoa tuda profete wono be munao yade, o pono,

23. Yi, bwebe mino kudi nemo, o mino nyebe-yu komo, nẽ o mino no Emanuel nyine tudimo hene da-wora mo Ṅyesoa nede àmo mo.

24. Nẽ te Josefe heeda nyino, o nuna tene angele nuna
o leleda, nẽ o duda o nyine;
25. Kre o yeda no ibo, pledō o koda o tede nyebe-yu;
nẽ o tudida no Jesu nyine.

LU II.

1. Nẽ te Jesu koedade Judia a Betlehem, kre Kiṅ
Herode a ti idi, yi, tō-koo wodade idu-lu o didade Jeru-
salem,
2. O pono, nyono o koee bo nu Juwe a Kiṅ nu, te o
nee? Emo à yi o hneye ne kre idu-lu, nẽ à di no mo
bedemo.
3. Nẽ te Kiṅ Herode wōna *te neno*, e poda o woro yeu,
o ko Jerusalemwe a popleyino he,
4. Nẽ te o kwedade nyebo a pristebo hwe ko kineo he
yibwa no, o yedada no no tebe Kraise bo koeede.
5. Nẽ o poda no ye, kre Judia a Betlehem; emo kre
profete nu e kinee
6. Nẽ mo Judia a Betlehem, ná te ye kwa fee kre Judia
a nye-tediabo nyẽ; tene pono kre mó mo Gomla mide
womo, hono mi nà nyebo Israele wĩ ke komo.
7. Hede Herode te o dada tō-koo hudika, o yedada no
no hãka, e mo, tibe no hneye wedade.
8. Nẽ o tedade no Betlehem, o pono, bá mu, á mu pa-
no no pō hãka; nẽ bá yi no, á mu mò e sã ya, te na di,
mu no mo bede, yi.
9. Te o wōna Kiṅ a wĩ o wodao; nẽ yi, hneye ne o
yidade idu-lu, e nena no nya, e nyinanao tene pano ne-
nade, lu.
10. Nẽ te o yida hneye, o nuna sãu a de hwe.
11. Nẽ te o pada kai biyo, o yida pano ko o de Maria

he, o pinao bro mo, o bededa no mo; nẽ te o krada wa
wudi-ble ye, o hnyina no teble; e mo, seni, ko frakin-
sense he, nẽ mur yini.
12. Nẽ te Ṅyesoa leleda no kre yeye kudi, e mo, o na
munade Herode mo kede, o wodao o munade wa bli do.
13. Nẽ te o wodao, Koo a ángele tededa odui Josefe
ye, kre yeye kudi, o pono, du ye, nẽ be du pano ko o de
he, nẽ kwidi, bé mude Ijipe, nẽ bé nede, be tedo mó wĩ
ya; Kore Herode mi pano no põmo, bo muno no la.
14. Nẽ te o duda ye, to o duda pano ko o de he, o
wodao, o munade Ijipe:
15. Kre o nenade e yeda Herode a koe: wĩ ne Ṅyesoa
tuda profete wono be munao yade, e mo, kre Ijipe ne
dade ná yu.
16. Nẽ Herode te o yida ne, e mo Magi boeda no,
hede o peda yero baka, nẽ o tedade nyebo, hyeyiru a
popleyino no nenade Betlehem ko e ble a popleyino ke
no, he, e mo, nyono o nuyede sõ ko nyono o yeda ne ke
ye, he, be wode tine o yedada Magi wa te no hãka, bo
muna no la.
17. Hede te ne tuidade Jeremaia wono, e yadedao, o
pono,
18. Kre Rama wĩ wãenade, e mo, pobowudi, nẽ wiwe,
nẽ dumotue yini, Rakel no wi o yiru a ta, o ne wẽ nyo
bo kẽ o ware, tenepono, o ye tede ne.
19. Nema te Herode koda ne yi Koo a angele no o
tededa odui Josefe ye kre yeye kudi kre Ijipe,
20. O pono, du ye, gba pano ko o de he, nẽ be mude
Israele a bro ke; emo nyono pẽna pano no, bo muna no
la o ko ne.
21. Nẽ o duda ye o gbada pano ko o de he, nẽ o dida-
de Israele a bro ke.
22. Nema te o wõna ne, e mo, te Akeleos a be nu kiṅ-

de kre Judia ko o buo Herode pẽ, o pida hwanõ bo munade; kẽ, te Ṅyesoa leleda no kre yeye kudi, o wodao tide idi, o munade do kre Galili a wae mo;
23. Nẽ o didade, o tinade orõ no o nyine mo Nazarete kudi; te ne tuida profetebo wono, be munao yade, e mo, o mi no dademo Nazerete-pe.

LU III.

1. Kre nyenayede neno idi, Jone baptaiseo didao, o prityidade Judia a wã kudi,
2. O pono, bá hie á wore mo; emo Yeu a dible kwamo.
3. Emo, hono o te profete Esaia tuda no o nede, o pono, nyebwe te o wĩ e wiede wã kudi, e mo bá pã Koo a tide, nẽ bá sini o tide ye.
4. Nẽ Jone nono o diepode o nunena ne kamle-pimle, nẽ o peda de-kõ woro-kpra mo, nẽ o dibade mo kwombo-kodia, ko wã do he.
5. Hede Jerusalemwe a popleyino, ko Judia he, nẽ ble a popleyino ne gradedade Jodan no yidi, o wodade wa ble no, o munao no mo.
6. Nẽ o baptaisedade no Jodan, te o wẽnena wa kpone kukwi ye.
7. Nema te o yida Faresibo ko Sadusibo he odo poplande, o dida o baptisem a te ke, o poda no ye no, o ámu sida-nyebo no nede, nyono o heya ámo ke no, o lele ámo, e mo bá kwidie yero no mi dimo, ye?
8. Nee, bá po bui, be wo nyono o wore hie mo, ye:
9. Ne á wore na pono ne, e mo, Abraham mo à buo; kore ne lele ámo, Ṅyesoa boade bo du sie ne nede, bo mu ne Abraham a yiru mo nu.

10. Nĕ ti ne̱no ke̱ twe̱ bwiseda ti a̱ ze̱ni lu no̱, ye̱; ne̱e̱
ti gbiye̱ ne e ne po hă bui, nĕ e hle̱e ne, be mu to̱ poe̱e̱.
11. Hăte na nyebwe-tu ne ba̱ptaisede ámo ni ko wore-
mo̱ no̱hie a̱ ta; ne̱ma nyo̱no̱ o̱ ne mò kede o̱ di, o̱ ne
kpwĕ o̱ hio mó, ho̱no̱ o̱ wiswbe yede-we̱ be bli: no̱ mide
ámo Ṅeko̱ Šiu ko̱ na he̱ baptaisemo̱.
12. Ho̱no̱ o̱ gmase̱ nede no̱ kwa, nĕ o̱ mi ō̱ bo̱ hmle̱ne-
mo̱ hăka, nĕ o̱ mi o̱ bla o̱ tokai kudi kwedemo̱: ne̱ma e̱
todi o̱ mino̱ ne na ne e na mo ne, sinemo̱.
13. Hede Jesu woda Ga̱lili, o̱ didade Jo̱da̱n wīye̱ kre
Jo̱ne mo̱, bo̱ muna no̱ ba̱ptaisemo̱.
14. Ne̱ma Jo̱ne, kada no̱ ye̱, o̱ pono̱, mo̱ no̱ mie mo
ba̱ptaisemo̱, ple ne dide̱ mò mo̱?
15. Nĕ Jesu tuda no̱ ṅe, o̱ pono̱, wẽ̱ be̱ neno̱, pledō;
ko̱re à ble̱de ye̱ bà nu hă kpone a̱ popleyino̱. Hede o̱
wēne no̱ ne.
16. Te̱ Jesu̱ ba̱ptaise̱eda ne wōdō a̱ ta o̱ wodade ni mo̱;
ne yi yeui kya̱da wono̱, o̱ yida Ṅyesoa a̱ Šiu e̱ tededao,
e̱ ne hwō horobwe, o̱ nenao no̱ lu.
17. Nĕ yi, wī wodade yeu, e pono̱, Nyo̱ no nede̱, no̱ mo̱
nà nowa̱ne Yu ho̱no̱ ni nà woro baka̱.

LU IV.

1. Hede Šiu naenade Jesu wă wudi; ku bo̱ muna no̱ te̱.
2. Nĕ te̱ o̱ yeda̱ me̱ hi̱ne nyena̱yede a̱ wore sō̱ ko̱ to̱ye-
de a̱ wore sō̱ he̱, hede kanō nu no̱ ne.
3. Nĕ te̱ tudo̱o̱ didao no̱ mo̱, o̱ pono̱, ne nu Ṅyesoa a̱
Yu, bé po wī, sie̱ ne nede̱ be mu fro̱ plede.
4. Ne̱ma o̱ tuda no̱ ṅe, o̱ pono̱, e̱ ki̱nge̱ ne, e̱ mo̱, fro̱ dō
e̱ na tudi nyebwe kono̱ ne, kĕ wī a̱ popleyino̱ ne wede
Ṅyesoa a̱ wono̱; *ne mi ne numo.*

5. Hede ku gbadade no ṅeko orõ kudi, o tudade no
temple a kebwe,
6. Nẽ o poda no ye no, ne nu Ṅyesoa a Yu, bé pode
dui honõ, emo e kinee ne, e mo, o mi o angelbo lelemo
ko ná ta; bo mu mó kwa bli, ne tedo bo sio hlade, tede
a tede.
7. Jesu poda no ye no, E kinee ne di, e mo, Ná te ná
Koo o mo ná Ṅyesoa, ne.
8. Nẽ di ku gbadade no tebwe no hloya baka a lu, nẽ
o tededa no kono a dible a popleyino ye e ko wa te a
yiboaeda, he.
9. Nẽ o poda no ye no, ne pio ne bede mò mo, hede
de neno a popleyino ne hnyie mó ne mo we.
10. Hede Jesu poda no ye no, bé wode teno Satan;
emo e kinee ne, e mo, Koo no mo ná Ṅyesoa mo, nẽ o
dō be tu yimo.
11. Nẽ hede ku sedao no, nẽ yi, angelbo didao o tida no
yimo.
12. Nẽ te Jesu wõna ne, o poda Jone jẽ, o wodao o
munade Galili;
13. Nẽ o sedao Nazerete, o didao o tinade Kapurneom,
no nede nitie wīye, kre Zabulon ko Neptalim he a hnonã;
14. Wī ne profete Esaias tuda, be munao yade, o pono,
15. Zabulon a bro, ko Neptelim a bro he, e nede nitie
waa mo kre Jodan neneke, kre Dako a Galili;
16. Nyebo no nenade heide o yi pebe hwe; nẽ ko nyo-
no nenade koe-a tede a hidibo mō, pebe wo ta no.
17. Wode ti neno ke Jesu towana prityida, o podano, á
wore be hiemo; kore yeu a dible e kwamo.
18. Nẽ Jesu nanenade Galili a nitie waa, o yida bebu-
no sõ, o mo Saimon no, o dadeda Petro ko o bebu An-
dru he, o yida teda pe kre nitie nono mo: kore o mo
hnipoo nenao

19. Nẽ o̱ poda no ye̱ no̱, bá kwe̱ mò mo̱, bè mu ámo
hnipoo mo̱ nu, ko nyebo mo̱.
20. Nẽ wõdõ a̱ ta, o sedao wa tede, nẽ o kwe̱da no̱ mo̱.
21. Nẽ te̱ o̱ yidao te̱no we, o̱ yida bebuno te sõ̱, o mo̱
Ze̱bedi a̱ yu Jakobo, ko̱ o̱ bebu Jo̱ne he̱, o nenade kobo-
tõ wudi, o ko̱ wa buo Ze̱bedi he̱, o yida wa tede ṅmẽ̱:
nẽ o̱ da̱da no.
22. Nẽ wõdõ a̱ ta, o sedao kobotõ ko̱ wa buo he̱, nẽ o
kwe̱da no̱ mo̱.
23. Nẽ Jesu we̱da Ga̱li̱li a̱ popleyino̱ lu, o̱ twe̱dedade
no̱ wa si̱nego̱ge biyo, o̱ prityida dible a̱ hãtibosa, o̱ pẽyã-
na kekrade a̱ kplikpli a popleyino̱, ko̱ kwẽde a̱ kplikpli
a̱ popleyino̱ he̱ kre nyebo nyẽ.
24. Nẽ o̱ nyi̱ne we̱da Si̱ria a̱ popleyino̱ lu: nẽ o yadao
no̱ mo̱ krao a̱ popleyino̱ e̱ mo̱ nyono kwẽde a̱ kplikpli ko̱
kẽnede nede fe̱ no̱ he̱, nẽ nyono kwi yida yidi, nẽ nyono
hãe nuna, yidi, nẽ nyono hnibabwe nu, yedi: nẽ o̱ pẽyã-
na no.
25. Nẽ powa a̱ de pepla̱nde o wodade Ga̱li̱li ko̱ Deka̱-
poli̱s he̱, nẽ Jerusale̱m yedi, nẽ Judia yidi, nẽ Jo̱da̱n ne-
neke̱ yedi, o kwe̱da no̱ mo̱.

LU V.

1. Nẽ te̱ o̱ yida powa o̱ munade tebwe lu; nẽ te̱ o̱ ne-
nao, o̱ mo̱nao didao no̱ mo̱.
2. Nẽ o̱ dudao o̱ wī, o̱ to̱deda no, o̱ pono̱,
3. Nyono o pō ne, kre wa šui mo̱, o ko̱ krubwe: ko̱re
no ko̱ yeu a̱ dible.
4. Nyono o wore ware ni o ko̱ krubwe; ko̱re no mi
woro kudi tudie̱mo̱.
5. Nyono plo̱ o ko̱ krubwe; ko̱re no mi bro ko̱mo̱.

6. Nyono hã kpone a̱ kanõ ko̱ e̱ to he̱ ni, o ko̱ krubwe:
ko̱re o mi pumo̱.
7. Nyono ko̱ (nyebo a̱) ware, o ko̱ krubwe; ko̱re o wa-
re mi yidoe̱mo̱.
8. Nyono o wore we̱ hine o ko̱ krubwe; ko̱re o mi
Ṅyesoa yimo̱.
9. Nyono mo̱ tegao o̱ ko̱ krubwe: ko̱re o mi no da̱de-
mo̱ Ṅyesoa a̱ yiru.
10. Nyono tie̱ swẽ̱ ko kã kpone a̱ ta o ko̱ krubwe: ko̱-
re no ko̱ Ṅyesoa a̱ dible.
11. A ko̱ krubwe nyebo bo yi ámo wīe hle̱, bo yi ámo
swẽ̱ ti, bo yi ámo se ke̱ no̱ pe, bo yi ámo te krẽ a̱ pople-
yino̱ lu no̱ pe ko nà ta.
12. Bá nu saũ, nẽ á ple̱ be ble baka: ko̱re á pe̱eda boae
ne kre yeu: ko̱re kre o nuna pro̱fetebo no nena ámo nya,
wa swẽ tue̱.
13. Á mo̱ bro a̱ ta no: ke̱ ta be̱ wã e ki̱nũ, de̱ mi no̱
ta pomo̱, di? E̱ ye de̱ ye̱ kwe̱e di̱, kẽ̱ be̱ poe̱e wã, nẽ
nyebo bo mu ne ke̱ no̱ na.
14. Á mo̱ kono̱ a̱ pebe no. Orõ̱ be̱ tuiede tebwe lu,
nẽ e̱ na hudie̱ ne.
15. Nẽ nyebo o ne ɒe̱ mlãtedu, o ne po ne krisenanede̱
biyo, ne̱ɱa o tide ne mlatedu a̱ ke̱-tude ke̱, nẽ e̱ pe nyo-
no o popleyino̱ no nede̱ kai biyo, pebe ye̱.
16. Kre bá nu á pebe nyebo a̱ ye̱ poe̱, bo mu á hã nu-
nude yi, nẽ bó mu á Bùo no̱ nede yeu a̱ te yi boae.
17. Á wore na pono̱ ne, e̱ mo̱, ne di tede õ pro̱fetebo *a
wĩ* hamo̱: ye ne bamo̱ di, ke̱ be nu ne be muo yade.
18. Ko̱re hãte̱no ne lele ámo, ple yeu ko̱ bro he̱ be te-
do̱o we̱, e de̱ bwi̱ e̱ mo̱ e̱ de̱ kīmede̱, e̱ na we̱ no̱, pledõ e
popleyino̱ be muno̱o yade.
19. Ne̱e̱ka be nyo̱ be o̱ wora tedi neno bã e̱ de̱ ki̱mede̱,
nẽ o̱ nu nyebo e̱ to̱deda no̱, nẽ o̱ mi da̱demo̱ nye ki̱me-

de̱, kre yeu a̱ dible mo̱: kẽ̱ be nyo̱ be o̱ tu ne yimo̱, nẽ
o̱ to̱de ne, nẽ o̱ mi nye hwe̱ da̱de̱emo̱ kre yeu a̱ dible mo̱.
20. E̱mo ne lele ámo, á hã kpone be yeo ki̱neo ko̱ Fa̱-
resibo *a ha kpone* hi, nẽ a na pade yeu a̱ dible nyẽ ne
iduidu.
21. Á wõ̱ ne̱ ne, e mo̱, kre hwo̱mbo a̱ ti, te̱ o pono̱, na
la nyo̱; nẽ nyo̱ bo̱ la nẽ o̱ mide te hlada mo̱ gbe̱emo̱;
22. Kẽ̱ ne lele ámo, be nyo̱ be o̱ pode o̱ bebu yero no̱
putuputuka, nẽ o̱ mi tehlada mo̱ gbe̱emo̱: nẽ be nyo̱ be
o̱ po o̱ bebu ye̱ Raka, o̱ mide buldobo mo̱ kbe̱emo̱: kẽ̱
be nyo̱ be pono̱, mo̱ kupebu no, nẽ o̱ mide he̱le a̱ na nyẽ
gbe̱emo̱.
23. Ne̱e̱ka, ne yao ná hnyiede̱ o̱lta mo̱. nẽ be̱ bide mó
kudi, te̱ bebu ko̱ blidi kre mó mo̱:
24. Bé sede ná hnyiede̱ o̱lta ye̱, nẽ be mu: ko̱ bebu he̱
bá wona ni, pledō, bé mu ná hnyiede hnyi.
25. Ko̱ nyo̱ he̱ ba ko̱ te, nẽ ba wona ni dō-dō te̱ á te á
ne tide̱ idi; nyo̱ no̱no o̱ ne di mó tehlao̱ kwa po, nẽ
tehlao̱ o̱ ne di mó ho̱bote kwa po, nẽ bo mu mó jẽ po.
26. Hateno, ne lele ámo, na wodo̱-de iduidu, be ye
wudi a̱ popleyino̱ pe̱e, pledō.
27. Á wõ̱ ne ne, e̱ mo̱, kre hwo̱mbo a̱ ti, bo hli̱da bo
pono̱, na pa ni̱mle:
28. Kẽ mo̱ no lele ámo, e̱ mo̱, be nyo̱ be o̱ tao nyi̱ne
mo̱ no̱ o̱ woro bo̱ yi no̱ si̱dede, ne kre o̱ woro kudi, o̱ pa
no̱ ye̱,
29. Nẽ ná dida yie, be̱ kae mó nẽ be hade ne̱, mue ne
dui a̱ yi ha; e̱mo, e̱ nu hã de̱ kre mó mo̱, ná fe̱ a̱ waa
be a̱ be hie gbwi̱ e̱ hio, ná fe̱ a̱ popleyino̱ a̱ be poe̱ede
he̱le.
30. Nẽ ná dida sõ be̱ kae mó nẽ če̱o ne̱, bé hao ne dui
yie: e̱mo e̱ nu hã de, kre mó mo̱, ná fe̱ a̱ waa be a̱ be
hie gbwĩ e̱ hio, ná fe̱ a̱ popleyino̱ a̱ be poe̱ede he̱le

31. O tu ne̱ ne, e̱ mo̱, be nyo̱ be o̱ ha o̱ nyi̱ne huru, nẽ
bo̱ hnyi no̱ huru-ha a̱ ki̱nede̱:
32. Ne̱ma, ne Lele ámo, nyo̱ bo̱ ha o̱ nyi̱ne huru, be̱
ye wraure a̱ ta, nẽ o̱ nu no̱ o̱ pa ni̱mle; nẽ be nyo̱ be o̱
du nyo̱no̱ o̱ he̱e̱e huru, nẽ o̱ pa ni̱mle.
33. Nẽ, á wõ̱ ne̱ ne, di̱, e mo̱ kre hwo̱mbo a̱ ti, o pono̱
na podede Ṅyesoa se, kẽ̱ te ne podede Ko̱o̱, ne̱ be nu:
34. Ne̱ma ne lele ámo, á na pode de̱ te, iduidu; bá
yeu; ko̱re ne̱ne̱ mo̱ Ṅyesoa a̱ ke̱nede̱:
35. Bã, bro; ko̱re ne̱ne̱ mo̱ o̱ bo-ke̱tude̱: bã Jerusa-
lem, ko̱re ne̱ne̱ mo̱ Kiṅ hwe̱ a̱ orõ̱.
36. Nẽ na pode ná lu, yi̱, ko̱re yede ne we̱ be nu e̱
pi̱mle-ye̱ dõ, be̱ plu õ-o be̱ idigbo.
37. Ne̱ma á wĩ be nu, awi̱, awi̱; õ-o, õ-o; ko̱re be tebe
e hi tene nede̱ lu no̱, nẽ kpone kukwi nue̱ ne wede.
38. A wõ̱ ne̱ ṅe, te̱ o pono̱, yie ke yie mo̱, nẽ nyẽ ke
nyẽ mo̱.
39. Ne̱ma ne lele ámo, á na hwõ̱ nyo̱no̱ nu ámo de̱ ku-
ku mo̱ ye̱: kẽ nyo̱ bo̱ pode mó de̱ dida gaba mo̱, nẽ be
hme̱e̱ no̱ komla *gaba* ye̱, di̱.
40. Nẽ nyo̱ bo̱ gbade mó tede be mu te ha, bo̱ ha mó
yidi-da̱ro kwa, nẽ wo no̱ mo̱ bo̱ gba ná mo̱kpera da̱ro yi̱.
41. Nẽ nyo̱ bo̱ gba mó tide̱ idi krãka, be mu no̱ maile
dõ nya̱ gba, nẽ be gba no̱ *maile* sõ̱.
42. Nyo̱ bo̱ idade mó de̱, nẽ be huyi no̱, nẽ nyo̱ bo̱ po-
no̱ o̱ gba krã waa na hao no̱ yibwa mo̱.
43. Á wõ̱ ne̱ ne te̱ o pono̱, bé nowa̱ne blipe, kẽ̱ be nyã̱
ná nyã̱o̱.
44. Ne̱ma ne lele ámo, Ba nowa̱ne á nyã̱o, bá po nyo-
no gi̱didi ámo no̱ krubwe mo̱, bá nu nyono nyã̱ ámo
hãka, nẽ bá bede ko nyo nono mo̱, hono nyi̱ne̱ ámo no̱,
nẽ o ti ámo swẽ̱:
45. Te̱ á na nu á Buo, no̱ nede yeu a̱ yiru; e̱mo o̱ ni

o wẽ e wede ko nyebo kukwi ko hã nyebo he mo, nẽ o ya nũ e teo, ko nyono o ne wora te ko nyono o wore te he mo

46. Emo, be tee bá nowane nyono o nowane ámo dõ, peeda bee á koee di? ple wudi-kweo o ne nu de dõ neno?

47. Nẽ bá po bebuno dō wio, e debe no á ni e hio bino? ple wudi-kweo o ne nu de dõ ṅeno?

48. Nee á nene be wede ye no tene á Buo no nede yeu, o nene ne, e wede ye no, yi.

LU VI.

1. Bá mayio á ne di swẽ-yio teble no hnyi, ko nyebo ye, bo mu ámo yi a ta; be nee no, hede á ye peeda ko kre á Buo no nede yeu, mo.

2. Nee, ne yi swẽ-yio teble no hnyi, na bi ṅamo, tene yeyedao ni ne kre sinegoge biyo, nẽ kre tide idi, nyebo bo mu wa te yi boae yi a ta. Hateno ne lele ámo o ko wane peeda.

3. Kẽ ne yi swẽyio teble no hnyi, ná komla-sõ e na ibo dene ná dida ni ne;

4. Na swẽyio-teble a hnyiede be mu nu hudika; nẽ ná Buo, no yi hudika, o nyebwetu bo mu mó pee, kre pebe.

5. Nẽ ne yi bede, na wo yeyedao ye: kore bo yi bede, nẽ o nowane ne ne, e mo bo nyinade sinegoge biyo, nẽ kre tide gaba idi, nyebo bo mu no yi a ta. Hãteno ne lele ámo, o ko wane peeda.

6. Kẽ ne yi bede, bé pade kai gburu kudi, nẽ ne ka ná meyu, bé bede ná Buo no nede hudida, mo nẽ ná Buo no nede hudida, kre pebe o di mó peemo.

7.. Nẽ bá yi bede, á na hlida no tene dako ni ne: kore wa wore ye ne, o wĩ mi wõemo tenepono ẽ ho a ta.

8. Nee, á na wo no ye; kore á Buo no nede yeu, ibo
dene á ide, pledō á mi no idademo
9. Nee, kre bá nu o mo bededa: Á Buo mo no nede
yeu, ná nyine be Koṅe.
10. Ná diblo be di. Ná woro be nuiede kono mo, tene
e niede yeu.
11. Hnyi àmo nyenayedo nono ene dibade.
12. Nẽ bé po àmo hwĩso ko ná tibi ne nede àmo mo a
ta, tene à ni à pe nyono o bli a tibi kwa, hwĩso yi,
13. Nẽ na wo àmo mo, à na bide tudotu nyẽ; nema bé
ha àmo ku ye; Emo mó ko diblc, mó ko e kpwẽ, mó
komaa e teayiboaeda ti gbiye: Amen.
14. Kore bá po nyebo hwĩso ko wa tewora a ta, nẽ á
Buo no nede yeu, o po ámo hwĩso ko á tewora a ta, yi.
15. Kẽ bá yi, á ne po nyebo hwĩso, ko wa tewora a ta,
nẽ á Buo ye ámo hwĩso po ko á te-wora a ta, yi.
16. Ebe no di bá yi ádui kanõ pe, á na wo yeyedao ye
hono nene ware yibwa: kore no nene ware yibwa, nyebo
bo mu ne yi, te o po wadui kanõ. Hãteno ne lele ámo,
o ko wane peeda.
17. Nema ne yi dui kanõ pe, be prru ná lu no, nẽ bé
yeda ná yibwa no:
18. E ne di nu e mo nyebo bo mu ne yi, te pe dui ka-
nõ, kẽ ná Buo no neo hudida, bo mu ne yi a ta; nẽ ná
Buo no yi hudida, kre pebe o di mo peemo.
19. Á na kwe woro-ye kũnede yibwa no kre kono mo,
tene mote ko ta he e hie ne gbwĩ, nẽ tene yidio wẽ *kiya*
o yidi:
20. Kẽ bá kwedede á wore-ye-kũnede yeu; tene mote
ko ta he e ne hie ne gbwĩ, nẽ yidio ne wõ *kiya*, o ne
yidi.
21. Emo, tene á woreyekũnede nede, kreno á wore mio
nemo, yi.

22. Fe a pebe nene mo yie; nee ná yie be we hine nẽ na fe gbiye pebe no we

23. Kẽ ná yie be nyineyino nẽ hede heide yidide mó fe no. Nee, dene e moe ná pebe be nu heide, hane heide neno die bemo?

24. Nyo ye ne boade bo nu koo sõ a wĩ; kore o mi obe nyãmo, o mu obe nowane; õ-o o mide obe mo ṅmẽ-mo, o mu obe lu no yi. Á ye ne boade ba tu Ṅyesoa ko mamon he yimo.

25. Neeka, nè lele ámo, e na pepa ámo wore no, á hõ-nõ a ta, e mo, be de á mi dimo, õ-o be de á mi namo: õ-o ko fe a ta, be de be á mi no pomo. Ple hõnõ a te yeo fe a te hi, nẽ fe yeo diepode a ta hi?

26. Bá yi yeu a neble: emo e ne do *teble*, kre e ne če ne yi, e ne kwede ne to-kiya yibwa no yi: nema á Buo no nede yeu o klede ne. Ple á te yeo wa te hi?

27. Nẽ á nyo be noe, bã o pepa odui woro no, o mu odui a fe kynbete dō ke pode?

28. Nẽ deeka á pepa ádui wore no diepode a te, di? Bá tao blla ne nede mobo mo no bayi: hane e ni kũe: e-ne nu kõwa e ne nyine gise yi;

29. Nemase ne lele ámo Solomon bã-a o poda o yinono pedede a popleyino no, o ne pededa hwõ dene nede e yee ye.

30. Nee Ṅyesoa bo yide mobo a pidi ne nede mobo no pede, hene neo nyena, nẽ nyena be nya e poeede kudi-pĩ-ya kudi, ple e na wore no ne, e mo, bo hnyi ámo die-pode no, o ámu no o hãtepoe kime?

31. Neeka, á na pepa ádui wore no. á na pono ne, e mo Dene mi dimo? O-o dene à mi namo? O-o diepo-de bee à mi no pomo?

32. (Kore dene e popleyino ne nede Dako pẽ no) emo á Buo no nede yeu ibo ne te á ide dene nede we.

33. Kẽ ba pō̃ Ṅyesoa a dible, ko o hã kpone he no pledo, nẽ hede dene nede e hnyiee ámo ne mo we.

34. Neeka á na pepa ádui wore no nyenadiade a te; kore nyenadiade mia e ne woremopepa te yamo. Nyenayedo dō e ne kide ho ne, ko ne mo.

LU VII.

1. Á na be ṅe, á ne di ṅe bee.

2. Kore tene á ni *bino* a ṅe bebe, kre o mi á ṅe bebe numo yi: nẽ tene á ni de a senanena ko bino mo, kre o mi á de a senanena numo dĩ.

3. Nẽ deeka, mo yi kodeye ne nede bebu yie, kre ne tu tu ne nede dui yie, yimo?

4. O-o hane mie bebu a ye poe, bo mò, bè hade mó kode-ye yie; nẽ yi, tu nede dui yie?

5. Mo yeyedao no, tede-kene bé hade tu dui yie, nẽ hede te no pee, be mude bebu kodeye ẏie ha.

6. Dene koṅe á na hnyi ne gbwĩ, nẽ á na poo á purle botye ye, e ne di ne ke no na, e ne te mo ye hme dį, e ne te mó mli

7. Bá ida no, nẽ e mu ámo hnyie; bá pō̃no, nẽ á mi ne no yamo; bá beno, nẽ e mi ámo ye kreemo:

8. Kore be nyo be, o ide no nẽ o yi ne ne; nẽ be nyo be o pẽ-no, nẽ o yi ne ne; nẽ be nyo be, o be nẽ e kree no ye.

9. Nẽ á bae be no neeo, hono o yu bo idade no dibade, o mu no sio hnyi.

10. O-o bo idade no e hne o mu no side hnyi?

11. Nẽ, ámu no mo nyebo kukwi, bé yi ne ibwe, e mo, bá hnyi á yiru hã teble no, hane e woreda mie numo, e mo, á Buo no nede yeu nyono o idede no hã teble, bo mu no hnyi yį!

12. Ne̱e̱, dene e popleyino̱, á pono̱, nyebo bo nu ámo
mo̱ ne bá nu no mo̱, yi̱: ko̱re ne mo̱ tede ko̱ profetebo,
a wi.
13. Bá padeo ki̱nu no̱ ki̱me idi no̱: ko̱re ki̱nu ne̱ boa
wuno̱ no̱, nẽ e̱ tide̱ boa ke̱ no̱, hene minede gbwĩhiena,
nẽ nyebo popla̱nde o mideo ne̱ idi:
14. *Nẽ* tenepono̱, e ki̱nu ki̱me idi no̱, nẽ e̱ tide ki̱me
ke̱ no̱, hene minede hõnõ te̱de̱, nẽ e nyebo kpra no yi ne̱.
15. Ba ma̱yio ko seko̱ pro̱fetebo mo̱, hono o pe bla̱ble
a̱ diepode o dide ámo, sebade kre no kudi o ne hwõ̱ krã-
no wolfe ye̱.
16. Wa popo-bui ne á mi no yidodemo̱: Ple nyebo
he̱de kẽwe̱ a̱ bui wi-i-ti ya, hẽ buẽ bui kre wiible̱ble ya.
17. Kre ne̱ ne, hã ti a̱ popleyino̱ e pe hã bui; kẽ̱ tu
krã e̱ pe bui krẽ.
18. Hã tu e̱ na po bui krẽ, kre tu krã na po hã bui
ne yi̱.
19. Ti a̱ popleyino̱ ne e ne po hã bui, e hle̱e ne nẽ e
poe̱e to̱.
20. Ne̱e̱, wa popo-bui ne á mi no yidodemo̱.
21. E ye nyono o popleyino̱, o pono̱ Ko̱o̱, Ko̱o̱, no o
mide yeu a̱ dible pamo̱: kẽ̱ nyo̱no̱ o̱ ni ná Buo no̱ nede
yeu a̱ lu.
22. Kre nyena̱yedo no̱no idi nyebo popla̱nde mino̱ po-
mo̱, à yeade ná nyi̱ne pro̱fesaie? à yeade ná nyi̱ne kwi
he̱de? nẽ à yea gedide a̱ de pepla̱nde ná nyi̱ne nine?
23. Nẽ hede miwa no lelemo̱ pee, ne yea ámo ibwe:
bá wode̱ mò mo̱, ámu no ni kpone kukwi.
24. Ne̱e̱ka be nyo̱ be o̱ wõ̱ nà wĩ ne nede̱, o̱ yi ne ni,
pe no̱ tõ̱ko̱o̱ mo̱, ho̱no̱ podao o̱ kai sio̱ ke;
25. Nẽ nũ bidao, nẽ yiyini didao, nẽ duduidu duidao, e
beda kai no̱no ye̱; kre e̱ yeda bro wora; tenepono̱ e̱ tui-
edao sio̱ ke̱.

26. Nẽ be nyo be o wõ nà wĩ ne nede, kre o ne nu ne,
o mi kupebu mo poemo, hono podao o kai peso ke;
27. Nẽ nũ bidao, nẽ yiyini didao, nẽ duduidu dudao, e
beda kai nono ye, nẽ ẽ worada bro; nẽ e gbwĩhie e
boadakpwẽ.
28. Nẽ kre ne nena, te Jesu weda te ne nede a tue mo,
nyebo gedidade o todete a ta:
29. Tenepono o todeda no wĩ-ke-koo ka, nẽ e yeda
kineo a de ye wo.

LU VIII.

1. Te o tedao tebwe-lu, powa a de peplande kwẽda no
mo.
2. Nẽ, yi, hinanuo didao no mo o bededa no mo, o po-
no, Koo né wẽ, né pẽyã mò ne.
3. Nẽ Jesu soroda o sõ o toda no no, o pono, nè wẽ ne;
bé pẽyãee. Nẽ wõdõ a ta o hinã pẽyẽena.
4. Nẽ Jesu poda no ye no, Mayio, ne di nyebwe te lele;
kẽ be mu, nẽ mu dui priste ye tede, nẽ dene Mosese po-
no be hyiee yidodede a ta be mu no hnyi.
5. Nẽ te Jesu pada Kepurneom, Senturion-pe didao no
mo, o badeda no,
6. O pono, Koo nà leyu no pede bli-kai biyo, o kre hni-
babwe ni e hee no ku.
7. Nẽ Jesu poda no ye no, mi no pẽyãmo dimo.
8. Nẽ Sentyurione tuda no ṅe, o pono, Koo yede ne
we, bé dide bli kai biyo; kẽ né po wĩ, nẽ nà leyu pẽ-
yẽee ne
9. Emo nà nyebwe-tu di kpwẽyie, ne koo soyebo wĩ
ke; nẽ ne lele obe ne pono, mu, nẽ o mu ne; nẽ obe
Di, nẽ hede o di ne; nẽ, nà leyu, Nu dene nede, nẽ o
nu ne ne.

10. Te Jesu wõna te ne nede, e gedidade no, nẽ o poda, nyono kweda no mo, ye no, hãte no lele ámo yea hãte-poe ne nede yi, be be no, õ-o, bã kre Israelbo nyẽ.

11. Nẽ lele ámo ne, nyebo poplande minode idu-lu ke nisede he wodemo, o ko Abraham he, nẽ Isake, ko Jako-bo he yidi, o munoo yeu a dible nyẽ tede dõ ne.

12. Kẽ dible a yiru minode hede ne nede diye tuimo; kreno e minode wiwe ko nyẽ-die he komo.

13. Nẽ Jesu poda sentyurion ye no, mue; nẽ tene nu e hãte poe, kre be nuieo ko mo mo. Nẽ o leyu pẽyãee-na kre aua dõ nono idi.

14. Nẽ Jesu padade Petro a kai biyo, o yida o nyine a de, o pedao, o kreda khe nenade no fe.

15. Nẽ o toda o kwa no, hede khe wedade no fe ne: nẽ o duda ye, o tida no yimo.

16. Nẽ te wide tuda hede o yadade no mo nyebo po-plande no kwi nenade fe; nẽ o hadedade kwi o wĩ, ne o pẽyãna krao a popleyino:

17. Te wĩ, ne Esaia tuda e na yadeo, e pono, o nye-bwe-tu du àne kwẽde, o pode ane kekra odui fe.

18. Nẽ te Jesu yida powa ado poplande, o leleda *o mo-nao o ko no he* bo wodao, bo bidedade ni nene ke

19. Nẽ kineo te didao no mo, o po-no, Koo wene be kwe mó mo, be tebe ne mide.

20. Nẽ Jesu poda no ye no fokse ko bidi, nẽ yeu a ne-ble ko hli; ke to-nyebo a Nyebe-Yu tene o mi o lu pee-mo o ye ne ko.

21. Nẽ o monao be poda no ye no, bo mò be muo buo ha pledõ.

22. Kẽ Jesu poda no ye no, kwe mò mo; nẽ koo bo hao wa koo.

23. Nẽ te o bidade kobotõ kudi o monao kweda no mo.

24. Nẽ, yi, kyekyeidu kyedade idu ke, e nu de e budida
kobotõ lu no; nema o mona nyino
25. Nẽ o monao didao no mo, o hada no nyino, o pono,
Koo ha àmo kono; à kwe ne.
26. Nẽ o poda no ye no, dee á ko hwanõ di o ámu no
o hãtepoe kime? Hede o duda ye, o hlida duduidu ko
idu he mo; nẽ e nuna gbwe, we.
27. Nema e gedidade nyebo nono ne, o pono, nyebwe
a kpru be no neede, e mo bã e nu duduidu ko idu he nẽ
e ni o wĩ.
28. Nẽ te o didade *ni a waa* be mo, kre Gadarinwe a
bro ke nyebo sõ no kwi nenade fe, o ko no he mwaine-
na, o wodade wudidi kudi, o beda baka, kre nyo yedade
we bo hinenao te neno.
29. Nẽ, yi, o yaedade wĩ o pono, te be ko ámu he à
koe Jesu mo Ṅyesoa a Yu no? Didede be mu àmo ku
ha pledõ, à ti be munoe nyine.
30. Nẽ botye a de peplande a ju, nenade, e hlodao mo,
e yida dibade di;
31. Nẽ kre e nena, kwi badeda no o pono, ne hade ámo
bo àmo bà bide botye a ju nyẽ.
32. Nẽ o poda no ye no, bà mude. Nẽ te o wodade, o
bidade botye a ju nyẽ: nẽ, yi, botye a ju a popleyino, e
gbadade kwidida tene e beda wudi, e bidade idu, ni lada
ne.
33. Nẽ nyono tida ne yimo, o kwidida o munenade orõ,
o mlina te a popleyino we, e ko dene e nuina nyono kwi
nenade fe he.
34. Nẽ, yi, orõ a popleyino o wodade o dida Jesu nya
bedemo; nẽ te o yida no, o badeda no, bo munade wa
ble tede wo.

LU IX.

1. Nẽ o̱ bidade kobotõ kudi, o̱ tana ni, nẽ o̱ didade o̱
ne̱ oro̱.
2. Nẽ, yi, o yadao no̱ nyebwe mo̱ ho̱no̱ hnibabwe nina,
o̱ pe̱dao be̱do ke̱; nẽ te̱ Jesu yida wa hatepoe̱, o̱ poda
nyo̱no̱ huibabwe nina ye̱ no̱, nà yu, ná plo̱ be̱ ble̱; ná
kpone kukwi poe̱e hwĭso.
3. Nẽ, yi, ki̱nco te, o hli̱dade wadui kudi no̱, e̱ mo̱ nye-
bwe no̱ nede̱, o̱ fre̱ Ṅyesoa ne.
4. Nẽ te̱ Jesu iboda wa te ne o hiena wore mo̱ no̱, o̱
pono̱, de̱e ámu hie te kukwi wore mo̱ no̱ di?
5. Ple, e̱ de̱ be woree̱ e̱ mo̱ be pono̱, nà kpone kukwi a̱
te poe̱e hwĭso; hẽe̱ be du, ye̱ be na?
6. Kẽ̱ bá mu ne̱ ibo e̱ mo̱, te̱ to-nyebo a̱ nyebe̱-yu, o̱ ko̱
kpwẽ kre bro mo̱ bo̱ po kpone kukwi hwĭso (hede o̱ po-
da nyo̱no̱ huibabwe nina ye̱ no̱,) du ye, gba ná be̱de, nẽ
be mude bli kai ye̱.
7. Nẽ o̱ duda ye̱, o̱ wodao, o̱ munade o̱ bli kai ye̱.
8. Nẽ te̱ powa yida ne̱, hede o gedidade nẽ o boaeda
Ṅyesoa a̱ te yi, ho̱no̱ hnyina nyebo kpwẽ tu ne̱no.
9. Nẽ te̱ Jesu yidade te̱ ne̱no we, o̱ yida nyebwe o̱ nyi̱ne
mo̱na Mataio, o̱ nenao ku̱stom kai ye̱: nẽ o̱ poda no̱ ye̱
no̱, kwe̱ mò mo̱. Nẽ o̱ duda ye̱, o̱ kwe̱da no̱ mo̱.
10. Nẽ kre ne̱ nena, te̱ Jesu nenao dibade mo̱, kre kai
biyo, yi, wudi-kweo a̱ do popla̱nde ko̱ nyebo kukwi he̱,
nẽ o̱ mo̱nao yidi, o nenao no̱ mo̱.
11. Nẽ te̱ Fa̱raisibo yida ne̱, o poda o̱ mo̱nao ye̱ no̱,
De̱e̱ka á To̱deo̱, di dibade kre wudi-kweo ko̱ nyebo ku-
kwi he̱ mo̱?
12. Ne̱ma te̱ Jesu wõ̱na ne̱, o̱ poda no ye̱ no̱, nyono ne
hãka o ne ida deyo̱, ke̱ nyono o kre̱.

13. Ne̱ma, bá mu, á mu de̱ne̱ wĩ ne nede̱ hẽne, no̱
yido, e mo̱, ne ide̱ ware-ko̱e̱, ye le̱e̱-teble ida: e̱mo ye hã
nyebo woro-mo̱-hie̱ da̱mo̱ di, kẽ nyebo kukwi nõ.
14. Jo̱ne a̱ mo̱nao didao no̱ mo̱, o pono̱, hane e̱ nue̱ à
ko̱ Fa̱resibo he̱, ti pepla̱nde, à ne hi̱ne-me̱, kẽ̱ na mo̱-
nao, o ne po wadui kanõ.
15. Nẽ Jesu poda no ye̱ no̱, ple blepao̱-a̱ gburo a̱ yiru
mi dumo-tumo̱, blepao̱ bo̱ te bo̱ nede no mo̱: ne̱ma e̱
nyena̱yede mino̱o nyi̱ne̱mo̱, tine blepao̱ mino̱o he̱emo,
nẽ hede o na hi̱neno̱me̱ ne.
16. Nyo̱ ne ṅmãne da̱ro čau de̱ daro daa: *be nue ne*,
hede de̱ne̱ e̱ poe̱e, be̱ mue ne ṅmã, e̱ hoya ne̱ ye̱, nẽ e̱
keki̱nede̱ bidi ke̱ no̱.
17. Nẽ nyebo ne pode wẽ̱ẽ idaede sodi daa kudi no̱,
yi̱; be nue̱ ne hede sodi wẽ̱ ne, nẽ wẽ̱-ẽ wore̱o, nẽ sodi
hie gbwĩ̱: ne̱ma o pede wẽ̱-ẽ idaede sodi idaede kudi no̱,
nẽ e tae sõ neede hãka.
18. Te̱ o̱ yida te ne nede̱ ti, yi, wĩke̱ko̱o te didao, o̱ be-
deda no̱ mo̱, o̱ pono̱, nà nyi̱ne̱-yu ko ne, ne̱ nede; ne̱ma
né dide, né poo no̱ kwa fe̱, nẽ o̱ ne kono̱.
19. Nẽ Jesu duda ye̱, o̱ kwe̱da no̱ mo̱, kre o̱ mo̱nao nu-
na, yi̱
20. Nẽ, yi, nyi̱ne̱ te ho̱no̱ gĩ nunenao yede puno̱sõ̱ e̱
če̱da nyi̱no̱ no̱, no̱ dideda no̱ kede, o̱ toda o̱ raure a̱
meã no̱;
21. Ko̱re kre o̱dui kudi o̱ hli̱da ne, e̱ mo̱ ne to o̱ raure
no̱, nẽ ne ne hãka.
22. Ne̱ma Jesu hiena o̱düi mo̱, nẽ te̱ o̱ yida no̱,
o̱ pono̱, Nyi̱ne-Yu ná plo̱ be̱ ble; na hãtepoe̱ ne̱ nu
mó ne ne hãka. Nẽ nyi̱ne̱, nena hãka wodao aua ne̱no
idi
23. Nẽ te̱ Jesu didade wĩke̱ko̱o a̱ kai biyo, nẽ te̱ o̱ yida
bleo ko̱ nyebo be he̱ o yida hede̱ pe,

24. O̱ poda no ye̱ no̱, ba wode, nyi̱ne̱-hya o̱ ye ko, o̱
mo̱e̱ ne. Nẽ o kya̱deda no̱ kwẽe.
25. Ne̱ma te̱ o podade nyebo diye̱, o̱ padade, o̱ bli̱da
o̱ sõ̱ kwa, nẽ nyi̱ne̱ hya duda ye̱.
26. Nẽ o̱ nyi̱ne̱ we̱da bro no̱no a̱ popleyino̱ lu.
27. Nẽ te̱ Jesu wodade te̱no do̱o so̱ kwe̱da no̱ mo̱,
o yaedade wĩ, o pono̱, mo̱ Davi̱de a̱ yu, à ware be̱
nu mó.
28. Nẽ te̱ o̱ pada kai biyo do̱o didao no̱ mo̱; nẽ Jesu
poda no ye̱ no̱, ple, á pe ne hãte, e̱ mo̱, ne we̱de de̱ne̱
nede̱ a̱ nue̱? O poda no̱ ye̱ no̱, Awi̱, Ko̱o̱.
29. Hede o̱ toda wa yi no̱, o̱ pono̱, te̱ne á hãtepoe ne,
kre be̱ ne ko ámo mo̱.
30. Nẽ wa yi kre̱edaye̱; nẽ Jesu leleda no, o̱ pono, bá
mayio nyebwe te o̱ na ibo te neno.
31. Ne̱ma te̱ o wodao o gbẽeda o̱ nyi̱ne̱ ble a̱ popleyi-
no̱ ne̱no ke̱ no̱.
32. Te̱ o yidade we, yi, o yadao no̱, ne-po-wĩ-nyebwe
mo̱, ho̱no̱ ku nenade fe̱.
33. Nẽ te̱ ku wodade *no fe*, hede ne-po-wĩ-nyebwe no̱no
poda wĩ: nẽ e̱ gedidade powa no̱, o pono̱ e̱ yea yie kre
Israele.
34. Ne̱ma Fa̱resibo no o poda no̱ Be̱e̱lzebu̱be no̱ mo̱
kwi a̱ lu, no̱ o̱ he̱de̱de kwi.
35. Nẽ Jesu ne̱na wa orẽ̱ hwe̱ ko̱ orẽ̱ yo̱ he̱ ke̱ no̱, o̱
twe̱deda no kre wa si̱nego̱ge biyo no̱, o̱ prityeda dible a̱
hã-tibosa, o̱ pẽyãna ke̱krade a̱ kpli-kpli e ko̱ kwẽ̱de a̱
kpli-kpli he̱ ne nenade nyebo nyẽ, we̱
36. Ne̱ma te̱ o̱ yida powa, wa ware nina no̱ we̱, tene-
pono̱ o wo̱da, nẽ o gbõgbẽ̱da no̱, o ne hwõ̱ bla̱ble ne e
yi yituo̱ ko̱.
37. Hede o̱ poda o̱ mo̱nao ye̱ no̱, hãteno če̱da boa ne,
kẽ kõwa-nuo mabo no̱:

38. Bá bede če̱da a̱ Ko̱o̱ mo̱, bo̱ mude kõwanuo be o̱
če̱da ya.

LU X.

1. Nẽ te̱ o̱ da̱da o̱ mo̱nao puno̱sõ̱, o̱ hnyina no kpwẽ ko
šui kukwi mo̱, bo munade ne *nyebo fe̱* ha, bo muna ke̱-
krade a̱ kpli-kpli, ko̱ kwẽ̱de a̱ kpli-kpli he̱, pẽyã.
2. Ne̱ Apo̱slebo puno̱sõ̱ kre o nyi̱ne̱ nena; wa tede̱ do̱,
mo̱ Simo̱n, ho̱no̱ o̱ de̱deda Petro, ko̱ o̱ bebu Andrea he̱:
Ze̱bedaio a̱ yu, Jakobo, ko̱ o̱ bebu Jo̱ne he̱;
3. Fi̱li̱pe ko̱ Bato̱lomaio he̱; Toma̱se ko̱ wudi-kweo̱
Mataio he; nẽ A̱lfaio a̱ yu Jakobo, ko̱ Le̱baio he̱, ho̱-
no̱ o̱ seye nyi̱ne̱ mo̱ Tadaio he̱;
4. Kana̱npe Simon ko̱ Judas I̱ska̱riote, ho̱no̱ poda no̱ o̱
nyã̱o kwa, he̱.
5. O punosõ̱ nono Jesu te̱dade, o̱ leleda no, o̱ pono̱, á
na mude Dako te̱de̱ no, nẽ á na ya Sama̱rewe̱ a̱ orõ̱
te, yi̱.
6. Kẽ de̱ne̱ mo̱ e̱ hã de̱ ne̱ mo̱, bá mude Isree̱lbo a̱ na̱-
blewe̱ a̱ bla̱ble no o wã, mo̱.
7. Nẽ ba yi mi, bá pritye, á mu no̱ po yeu a̱ dible e̱
nyi̱neo̱ ne.
8. Bá pẽyã krao, bá ha hi̱nanuo hi̱ne, bá ha koo kono̱,
bá hade nyebo kwi fe̱ no̱; putuputuka, e̱ hnyie̱e ámo ne
mo̱, putuputuka bá hnyi ne nyebo no̱, yi̱.
9. Á na põ̱ seni no̱ ke si̱lva-wudi, ke brase ke á wudi-
ble̱ mo̱;
10. Ke kediwu ko á daba mo̱, ke yidi-da̱re sõ̱ yi̱, ke
wi̱sube, ke kodu; e̱mo kõwa-nuo̱ ble̱de o̱ dibade ye̱.
11. Nẽ be orõ̱ hwe̱ be no, õ be orõ̱ bwi̱ be kudi ne, á
yade, bá yeda no̱, nyo̱no̱ o̱ nee̱de o̱ mo̱ á hã *nyebwe;* nẽ
kre no̱ mo̱ bá nee̱de, bá tedo̱de te̱ ne̱no wo.

12. Nẽ bá pa kai te biyo, bá bisi e̱ *nyebo.*
13. Nẽ kai no̱no *ã nyebo* bo nu á *he nyebo,* nẽ áne̱ kru-
bwe be̱ dio no mo̱: kẽ̱ bo ye á hã nyebo nu, nẽ á kru-
bwe be̱ dide̱ ámo mo̱ kedi.
14. Nẽ be nyo̱ be, o̱ ye ámo ye̱ krre̱, o̱ ye̱ o̱ ye á wĩ
wõ̱, bá yide o̱ kai biyo we, bã e̱ orõ̱, nẽ ba hade e̱ pubwi̱
be no̱.
15. Hăte̱no ne lelee̱ ámo, e̱ mie hăka nemo̱ ko So̱dom
ko̱ Gomo̱ro he̱ mo̱ te-hla nyena̱yedo a̱ ti, hio oro̱ no̱no.
16. Ba yi! nè te̱de ámo, e̱ ne hwõ̱ bla̱ble, e bide wolfe
nyẽ; nee̱ bá ne na hwõ̱ si̱da, nẽ bá plo̱ hwõ hunubwi.
17. Ke̱ bá ma̱yio ko nyebo mo̱; ko̱re o mide ámo te-
hlada mo̱ gbamo̱, o mu ámo bi kre wa si̱nego̱ge biyo.
18. O mi ámo gomlabo ko̱ ki̱ñbo he̱ ye̱ gbamo̱, e̱ mu
yidode̱ nu ko no mo̱, o ko̱ Dako he̱.
19. Kẽ̱ bo poo ámo nyebo kwa, á ́na hie ne̱ wore mo̱,
e̱ mo̱, hane, õ be te be ne bá tu; ko̱re ko aua dõ no̱no
idi e̱ mi ámo hnyie̱mo̱, e̱ mo̱ te ne bá tuwa.
20. E̱mo e̱ ye á nyebwetu no mi ne hli̱mo̱, kẽ̱ á Buo
a̱ Šiu, no̱ hli̱dede ámo fe̱.
21. Nẽ bebu mi bebu komo̱ te̱mo̱, nẽ buo o̱ yu: nẽ
yiru mi ye̱ dumo̱ ko wa krihao ye̱, bo mu no komo̱ te̱.
22. Nẽ nyebo a̱ popleyino̱ mi amo nyã̱mo̱ ko na ta;
ne̱ma be nyo̱ be o̱ woro o̱ bli̱maa ne kwa, ke o̱ seda idi,
nẽ o̱ mino̱ wamo̱.
23. Kẽ̱ bo yi ámó swẽ̱ ti kre orõ̱ be kudi, bá gbade o̱be
kwidida mo̱: ko̱re hăteno ne lele ámo, á na we̱do Israe̱le
a̱ orẽ̱ lu no̱ ne, pledõ nyebo a̱ nyebe̱-yu muno̱ di.
24. Monao̱ o̱ ne hio o̱ to̱deo̱, nẽ leyu o̱ ne hio o̱ ko̱o̱,
yi,
25. E̱ we̱mo̱, mo̱nao̱ bo̱ wo o̱ to̱deo̱ ye̱, nẽ leyu bo̱ wo
o̱ ko̱o̱ ye̱. Bo da̱de kai a̱ buo Be̱elzebu̱be, o̱ nablewe̱ a̱
de̱ na boa nee̱?

26. Ne̱e̱, á na pie wa hwanõ: e̱mo de̱ na kae̱ ye̱ kre e
na bido̱ pebe; nẽ de̱ na hudie̱e kre e̱ na iboe̱wa ne, yi̱.
27. Te ne lele ámo kre heide̱, neno bá tudede pebe; nẽ
tene á wõ̱nede noã, neno bá tudede kai-lu.
28. Nẽ nyono o le̱ fe̱, kre o ye ne boade bo la šiu, á na
pie wa hwanõ: kẽ̱ no̱ a̱ hwanõ bá pie, ho̱no̱ boade bo̱ la
šiu ko̱ fe̱ he̱ kre ku a̱ te̱de̱.
29. O ne pru sebia sõ̱ ko ko̱ba-ye̱ mo̱: ne̱ma e ye̱ dõ e
na bio bro mo̱ ne, kre á Buo na ibo e̱ te ne:
30. Nema ádui a̱ lu-hwĩnyaie e hi̱de̱e ne we̱.
31. Ne̱e̱ka, á na pi hwanõ, á te hio sebia a̱ de pepla̱nde
a̱ te.
32. Ne̱e̱ be nyo̱ be o̱ wẽ̱ne nà te ye̱ kre nyebo ye̱, no̱ o̱
te mino̱ ye̱ wẽ̱nemo̱ kre nà Buo no̱ nede yeu, ye̱.
33. Kẽ̱ be nyo̱ be o̱ gade nà te ye̱ kre nyebo ye̱, no̱ o̱
te mino̱ ye̱ gademo̱ ko na Buo no̱ nede̱ yeu ye̱.
34. Áh wore na pono̱ ne, di woroworo̱ yamo̱ kre kono̱
mo̱: yede worowore̱ kono̱ mo̱ yamo̱ di, kẽ̱ pliye̱.
35. E̱mò, ne di nyebwe ko̱ o̱ buo he̱ kyidida heidi po-
mo̱, nẽ nyi̱ne̱-hya ko̱ o̱ de he, nẽ baade ko̱ do̱ he̱.
36. Nẽ nyebwe a̱ na̱blewe̱ mi o̱ nyão numo̱.
37. Be nyo̱ be o̱ nowa̱ne buo bã de hio mò, o̱ ye mò
ye̱ ble̱de: nẽ be nyo̱ be o̱ nowa̱ne nyebe̱yu bã nyi̱ne̱yu
hio mò, nẽ o̱ ye mò ye̱ ble̱de.
38. Nẽ be nyo̱ be o̱ pono̱ o̱ ye o̱ kro̱se ye̱ du, o̱ ye mò
mo̱ kwe̱, nẽ o̱ ye mo̱ ye̱ ble̱de.
39. Be nyo̱ be o̱ pẽ̱ o̱ hõnõ no̱ nẽ o̱ wãe ne̱ ne; nẽ be
nyo̱ be o̱ wãe o̱ hõnõ ko nà ta nẽ o̱ mi ne̱ yimo̱.
40. Be nyo̱ be o̱ krre̱ ámo ye̱, nẽ mò o̱ krre̱ ye̱ yi̱; nẽ
be nyo̱ be o̱ krre̱ mò ye̱, nẽ nyo̱no̱ o̱ te̱de mò, no̱ o̱ krre̱
ye̱, yi̱.
41. Be nyo̱ be o̱ krre̱ pro̱fete ye̱ ko pro̱fete a̱ nyi̱ne̱ a̱
ta, nẽ o̱ yido̱ pro̱fete a̱ pe̱eda: nẽ be nyo̱ be o̱ krre̱ hã

nyebwe ko hã nyebwe a̱ nyi̱ne̱ a̱ ta, nẽ o̱ yido̱ hã nyebwe
a̱ pe̱eda.
42. Nẽ be nyo̱ be o̱ hnyi de yo̱ nono neoro̱ ko̱bo dō, ko
mo̱nao̱ a̱ nyi̱ne̱ a̱ ta, hãtenõ ne lele ámo, o̱ na wãe o̱ pe̱e-
da ne.

LU XI.

1. Nẽ kre ne nena te̱ Jesu we̱da o̱ mo̱nao puno̱sõ a̱ le-
leda mo̱, o̱ wodao te̱no, bo̱ munade wa orẽ̱ kudi to̱de nẽ
bo̱ muna pritye yi̱.
2. Nẽ te̱ Jo̱ne nenade jẽ, o̱ wõ̱na Kraise a̱ nunude a̱ te̱,
hede o̱ te̱dade o̱ mo̱nao te sõ̱,
3. Nẽ o̱ poda no̱ ye̱ no̱, ple mo̱ no̱ te nyo̱no̱ mina dimo̱
no, hẽ bà fo o̱ te?
4. Jesu tuda no̱ ǹe o̱ poda no̱ ye̱ no̱, Bá mu tene á wõ̱
ko̱ dene á yi he̱ á mu Jo̱ne e te lele:
5. E̱ mo̱, te̱ do̱o te̱ no̱, nẽ diegyi̱dao ne̱ no̱, hi̱nanuo pẽ-
yãe̱ ne, nẽ sũo wã̱ te no̱, koo he̱e kono̱ no̱, nẽ ko swẽyio
mo̱ hãtibosa prityе̱e ne.
6. Nẽ nyo̱ no̱no o̱ ko̱ krubwe hono ne pie nà twẽ.
7. Nẽ te̱ o yidao we Jesu towanae̱ powa a̱ mo̱ hli̱hle̱ ko
Jo̱ne a̱ ta, o̱ po no̱, De̱ á muna wã wudi á mu yimo̱ di̱?
Ple keniye̱ ne duduidu seke?
8. Kẽ̱ de̱ á wodao á muna yimo̱ di̱? Ple nyebwe no̱ o̱
diepode blee? Bá yi, nyono o pe blee diepode o nede
ki̱ǹbo a̱ *kiya* biyo no̱.
9. Kẽ̱ de̱ne̱ á wodao á muna yimo̱ di̱? Pro̱fete? Awi
ne lele ámo no̱, o̱ te hio pro̱fete a̱ te, yi̱.
10. E̱mo no̱ mo̱ nyo̱ o̱ te ki̱ne̱e, e̱ mo̱, Yi, nè te̱de nà
te̱deno̱teo̱ bo̱ mude mò nya ne, bo̱ mu nà tide̱ hmle̱ne ko
mò ye̱.
11. Hãteno, nè lele ámo, ko nyono nyi̱no ko̱ nyẽ, e̱ nyo̱

yea ta we, o yea Jone Baptaiseo hi: nemase nyono o kime hio o bino kre yeu a dible mo, no o te boae yi o hio o te.

12. Nẽ wode Jone Baptaisee a ti idi be ye ti neno ke, o krre yeu a dible ye bebaka, nẽ beo gbe ne huwaka.

13. Profetebo a popleyino nono ko Tede he profesaieda ple e ye Jone ke.

14. Nẽ bá wẽ bá po ne hãte, no mo Eliase no, hono mina dimo.

15. Be nyo be o ko noẽ e yi te wõ, nẽ bo wõ ne.

16. Nema de be be pode nyebo kpru no nede mo? E wo ye te hyeyiru no nede mãeye, nẽ te ote o na da wa bino,

17. Te o na pono, à bie ámo bibide, kre á yea wora yi: à tuie ámo dumo, kre á yea we.

18. Emo te Jone dida, o ne tada o ne nana no, pledõ o pono, ku nede no fe.

19. Te nyebo a Nyebe-yu di o te né, o ne ne, pledõ o pono, Yi nyebwe no ko krãno, o mo nõnuo no, o mo wudi-kweo ko nyebo kukwi he wa beyu. Kẽ tõ hnyi o yiru ne ne.

20. Hede o towana orẽ ne e kudi o nunenade o gedide baka, yero no podeda, tenepono o yeda wa wore mo hie.

21. *O pono*, Mo ko kide Korasin! Mo ko kide Betsaida! Tenepono gedide hwe ne nueede ámo kudi be nuiedade Turon ko Sidon he kudi, nẽ seeda o muna wa wore mo hie o muna swẽ-dare yidi o munao pumo nyẽ ne.

22. Kẽ ne lele ámo, e mino hã de numo te-hla nyenayedo idi ko Turon ko Sidon he mo hio ámo.

23. Nẽ mo, Kapurneom, no o yaeede e yeu; o minode hele tuimo: tenepono gedide hwe ne nuieede ámo mo, be nunenade Sodom kudi, nẽ o te neede kono mo.

24. Kẽ nè lele ámo, e mino hãka nemo te-hla nyenayedo idi ko Sodom mo hio mó.

25. Kre ti neno idi Jesu tuda ṅe o pono, nè bisi mó ne, O Buo, mó no o te yeu ko bro he a Koo, tenepono né hudide te ne nede tõkoo ko naneo he yi, nema né tede ne pane ye.

26. Kre be ne, O Buo, te e nu hã de ko mó yie.

27. Teble a popleyino Buo pode mò ne mo kwa, we: nẽ nyo ye Nyebe-yu ibo, kẽ Buo; nẽ nyo ye Buo ibo yi, kẽ Yu, ko nyono Yu mi no ye tedemo he.

28. Ba dide mò mo, ámu dewe a popleyino no we ku, teble mã no, te na hnyi ámo foda.

29. Bá po nà yoke lo, nẽ ba khe nà te: emo ne plo nẽ ne tee dui a woro ne; nẽ á mi foda yimo ko á šni mo.

30. Emo nà yoke waiṅeo ne, nẽ nà bibiede fee-kwa.

LU XII.

1. Nẽ ti neno idi, te e nuna Sabate nyenayedo, Jesu beda ibo gbõe tie, nẽ te kanõ nuna no, o monao towana ibo a gede, o dida ne.

2. Nema te Farisibo yida ne, o poda no ye no, yi, ná monao ni dene e ye tee nyo bo nu Sabate a nyenayedo idi.

3. Nema o poda no ye no, Ple á yea ne kinede ke hide, e mo, dene Davide nuna, te kanõ yida no ni, o ko nyono o nenao no mo he;

4. Hane o nuna, o padade Ṅyesoa a kai biyo, nẽ o dida yetede-fro, hene e yeda tee nu bo dida, ke nyono nenade no mo yi, kẽ pristebo dõ dida ne?

5. Nẽ á yea ne tede ke hide yi, e mo, te pristebo wore Sabate kre temple biyo, kre e ne nu blidi ko no moe?

6. Nema ne lele ámo, kre tede neno, e ko nyo o nede
hono o te boa yi, o hio temple a te.
7. Kẽ bá iboe ne dene wĩ neno hẽne e mo, ide ware-
koe, ne ida sakrefaisee, hede a yee hã nyebo ṅe ha.
8. Emo, nyebo a Nyebeyu o koo sabate nyena wĩ
ke, yi.
9. Nẽ te o wodao teno o munade wa sinegoge biyo.
10. Nẽ, yi, nyebwete nenade o sõ wode. Nẽ o yedada
no no, o pono, ple e ye ṅeko be pẽyã sabate nyenayede
idi? te o na yeeda no te.
11. Nẽ o poda no ye no, e nyebwe be no nede ámo
nyẽ, bo ko blable dō, nẽ be bide bidie wudi sabate-nye-
ne, ple o na gbao kwa, o na hade no ne?
12. Nẽ ple nyebwe a te e ye yi boa e yeo blable a te
hi bakae? Nee e ye ṅe ko, be nu hã de sabate nyene.
13. Hede o poda nyebe-yu ye, no, soro ná sõ. Nẽ o
soroda o sõ, nẽ e bida kpwẽ di, e wo e bae ye.
14. Hede Farisibo wodao, o tida o sida e mo, hane bo
nuna o lela.
15. Nema te Jesu iboda ne, o wodao teno yi; nẽ nyebo
peplande kweda no mo, o pẽyãna no ne wẽ.
16. Nẽ o leleda no baka, e mo o na mlinena o te *nyebo*
ye;
17. Wĩ ne profete Esaiase tuda be munao yade, o pono,
18. Yi na leyu no ne hade; o mo nà nowaneo, hono o
seye o ni ná woro: mide no nà Siu fe pomo nẽ o mi da-
ko tehlila a te ye tumo.
19. O na ple ne, o na yi hli, o na yaede wĩ ne; nyo na
wõnede o wĩ tide idi ne, yi.
20. Wowa keniye o na gida ne; nẽ wike ne pe nasino
o na moe ne, o te-hlila be tedo seya pledō.
21. Nẽ Dako mi o nyine woro ye kũne.
22. Hede o yadao no nyebwe hono ku nenade fe, o

do̱da, o̱ ne poda wĩ; nẽ o̱ pẽyãna no̱, nẽ nyo̱no̱ o̱ do̱, o̱ ne poda wĩ o̱ poda wĩ nẽ o̱ tada no̱ yi̱.

23. Nẽ nyebo a̱ popleyino̱ o gedidade we̱, o pono̱ nyo̱ no̱ nede̱ o̱ ye Davi̱de a̱ yu?

24. Nẽ te̱ Fa̱resibo wo̱na ne, o pono̱, nyo̱ no̱ nede̱ o̱ ne hade kwi no̱, Bee̱lzebu̱be dõ o̱ mo̱ kwi a̱ lu o̱ he̱dede kwi.

25. Nẽ te̱ Jesu iboda ne tene wa wore tida, o̱ poda no ye̱ no̱, dible a̱ popleyino̱, be gra be nu wae nẽ e bata ne: nẽ orẽ̱ gbiye̱ bã kai, be̱ nu wae ko edui mo̱, nẽ e na nyi̱nao ne:

26. Nẽ Sata̱ne bo̱ hade Sata̱ne nẽ o̱ nu wae ko o̱dui mo̱; nẽ kede hane o̱ dible mi dienyenyi̱na numo̱ di̱?

27. Nẽ nànyebwetu ne yide kwi Bee̱lzebu̱be hade, nyo̱no̱ á yiru he̱de̱ede ne di̱? Ne̱e̱ no mie á te hlao numo̱.

28. Ne̱ma be̱ tee̱ ne he̱dede kwi Ṅyesoa a̱ Šiu, nẽ hede Ṅyesoa a̱ dible, e̱ dide̱ amo mo̱;

29. Nẽ di̱, hane nyo̱ miede kpwẽneo̱ a̱ kai biyo pepa numo̱, bo̱ mu no̱ o̱ kai a̱ kponene teble kwa fla, bo̱ ye kpwẽneo̱ moane pledo? nẽ hede o̱ kpũnu o̱ kai ne.

30. Nyo̱ bo̱ yeo mó mo̱ ne, nẽ o̱ hwõ̱ mó ye̱; nẽ be nyo̱ be o̱ ne kwedede mó teble mo̱, nẽ o̱ gbobã ne no̱.

31. Ne̱e̱ ne lele ámo, kpone kukwi a̱ popleyino̱ ko̱ fofre̱ he̱, e mi hwĩso poe̱mo̱ ko nyebo mo̱; kẽ̱ Neko̱ Šiu a̱ fofre̱ e̱ na poe̱wa hwĩso ne ko nyebo mo̱.

32. Nẽ nyo̱ bo̱ tu Nyebo a̱ Nyebe̱-yu wĩ ye̱, e̱ mi hwĩso poe̱mo̱ ko no̱ mo̱: kẽ̱ be nyo̱ be o̱ tu Ṅeko̱ Šiu te ye̱, nẽ e̱ yedo̱ hwĩso poee ko no̱ mo̱, bã kre kono̱ no̱ nede̱ mo̱, ke kono̱ be no̱ nede nya yi̱.

33. Bá nu tu hã tu mo̱, e̱ bui̱ be mu hãka ne: õ bá nu tu be̱ nyi̱ne̱yino̱ e̱ ko̱ e̱ bui he̱: E̱mo ti a̱ popleyino̱ e bui yidoede ne.

34. O ámu si̱da-nyebo kpru no, ko̱re á nu myebo kukwi,

hane á mie hã te a̱ tue̱ numo̱ di̱? e̱mo te ne hode nyo̱ a̱
woro kudi neno o̱ wono̱ ti.
35. Hã nyebwe kre o̱ hã woro yibwa-no̱-kwede̱, o̱ he̱de
hã te; nẽ nyebwe kuku kre o̱ woro a̱ de krẽ a̱ yibwa-no̱-
kwede̱ o̱ he̱de de krẽ.
36. Ne̱ma ne lele ámo wĩ bate a̱ popleyino̱ ne nyebo mi
tumo̱ o mino̱ e te no̱ yedeemo̱ kre te-hla-nyenayedo.
37. E̱mo ná wĩ mino̱ mó ṅe̱ hnyimo̱, õ ná wĩ mino̱ mó
ṅe̱ hamo̱.
38. Hede ki̱neo te ko̱ Fa̱resibo he̱, o tuda no̱ ṅe, o po-
no̱, To̱deo̱ à ide̱ bà yi yidodede̱ kre mó mo̱.
39. Ne̱ma o̱ tuda no ṅe o̱ poda no ye̱ no̱, nyebo kukwi,
o mo̱ ni̱mle-pao a̱ kpru no pẽ̱ yidodede̱ no̱, ne̱ma yido-
dede̱ te e̱'na hnyinoe̱ no̱ ne kẽ̱ pro̱fete Jona̱se a̱ yidode-
de̱ dõ.
40. E̱mo te̱ne e̱ nuna Jona̱se hinade nyena̱yede tã ko̱
tõ̱yede tã he̱ tudu kudi: kre Nyebo a Nyebe̱-yu mi nù-
mo̱, o̱ mude bro wudi nyenayede tã ko̱ tõ̱yede tã he̱ hi.
41. Ni̱neva a̱ nyebo o ko̱ nyebo a̱ kpru no nede̱ he̱
mino̱o nyi̱namo̱ kre te-hla-nyena̱yedo, o muno̱ no ṅe ha:
tenepono̱ o hiena wa wore mo̱ ko Jona̱se a̱ prityeda a̱ ta;
kẽ̱, yi, nyo̱no̱ o̱ te hio Jona̱se a̱ te, no̱ nede̱.
42. Gide no̱ woda idu-kedi o̱ ko̱ nyebo a̱ kpru nono he̱,
mino̱o nyi̱namo̱ kre te hla nyena̱yedo, o̱ muno̱ no ṅe̱ ha:
tenepono̱ o̱ wodade bro a̱ seda bo̱ muna So̱lomon a̱ tõ̱-te
wõ̱: nẽ, yi, nyo̱no̱ o̱ te hio So̱lomon a̱ te no̱ nede.
43. Šiu kuku bo̱ wode nyo̱ fe̱, hede o̱ ne̱nede me̱ma
tede̱ no̱, o̱ pẽ̱ fo̱da no̱, kre o̱ na yi ne̱.
44. Hede o̱ peno̱, mide nene̱ kai biyo mumo̱ te̱ne wo-
dade di̱; nẽ bo̱ di, o̱ ye̱deo e̱ fro, e̱ yie biyo no̱, e̱ kpõ-
ne̱e.
45. Hede o̱ mi o̱ gbe̱ šui te hmlesõ̱ tide idi, o nyi̱ne̱
kpone hio o̱ nyebwe-tu, nẽ o pe̱de, o tĩde; nẽ nyebwe

no̱no a̱ diebo̱dede̱ e̱ nyi̱ne̱yino̱ hio o̱ tede̱ de̱. Kre e̱ mi
numo̱ ko nyebo kukwi kpru no nede̱ mo̱.
46. Nẽ te̱ o̱ yida nyebo mo̱ hli̱, yi, o̱ de ko̱ o̱ bebuno
he̱ o nyi̱nenade diye̱, o idada bo hlida no̱ mo̱.
47. Hede nyebwe te leleda no̱ o̱ pono̱, ná de ko̱ ná be-
buno he̱ o nede diye̱ o ide̱ na mo̱ hli̱le.
48. Ne̱ma o̱ tuda nyo̱no̱ leleda no̱ ṅe̱, o̱ pono̱ nyo̱no̱
mo̱e̱ de? nẽ nyono mo̱e bebuno yi̱?
49. Nẽ o̱ soroda o̱ sõ ko o̱ mo̱nao mo̱, o̱ poda no̱, yi,
nà de ko̱ ná bebuno he̱!
50. Ko̱re be nyo̱ be o̱ mi nà Buo no̱ nede yeu a̱ woro
no̱no tee̱ nà bebu ko̱ nà de a̱ nyi̱ne-yu he̱, nẽ nà de no
yi̱.

LU XIII.

1. Nẽ nyena̱yedo dõ no̱no idi Jesu wodade kai biyo, o̱
nenao idu wĩye̱.
2. Kẽ powa a̱ do popla̱nde o kwededa no̱ mo̱, pledõ o̱
munade kobotõ wudi, nẽ o̱ nenao̱; nẽ powa a̱ popleyino̱
nyi̱ne̱nao gbobo ye̱.
3. Nẽ o̱ leleda no te pepla̱nde kre dadegbẽ wudi, o̱
pono̱, Yi, do̱o̱ wodao o̱ muna̱ kpude do̱mo̱.
4. Nẽ te̱ o̱ do̱da ne ebe bidas tide̱ idi, nẽ neble̱ didao, e
worada ne wono̱:
5. Nẽ ebe bidao sie̱-bro ke̱, te̱ne e yeda bro ko̱ baka.
Nẽ worewore e mena, te̱ e bro yeda wudi hlo̱;
6. Nẽ te̱ wẽ̱ wodade, e̱ siena ne; nẽ tenepono̱ e yeda
zẽ̱ne ko, e yedo̱da ne.
7. Nẽ ebe bida wĩtia nyẽ: nẽ wĩti kũna, e nyowana ne
no̱:
8. Kẽ ebe bidao hã bre ke̱, nẽ e peda bui, ebe wore-hm,
ebe wore tã, ne ebe worono̱pu.

9. Be nyo̱ be o̱ ko̱ noẽ, be mu te wõ̱, nẽ bo̱ wõ̱ ne.

10. Nẽ mo̱nao didao nẽ o poda no̱ ye̱ no̱, De̱e̱ mo̱ pedee̱ no dadekpẽ ye̱?

11. O̱ tuda no ṅe o̱ poda no ye̱ no̱, tenepono̱, e̱ hnyie̱e ámo ne, bá ibo yeu a̱ dible a̱ hudite, kẽ̱ ko nyo nono mo̱, e̱ ye no̱ hnyie̱.

12. E̱mo be nyo̱ ko̱ de̱, de̱ mi no̱ hnyie̱mo̱, o̱ mu e de pepla̱nde ko̱: kẽ̱ be nyo̱ be o̱ ye de̱ ko̱, o̱ne̱ de̱ ne o̱ ko̱, e̱ mi no̱ kwa he̱emo̱.

13. Ne̱e̱ka ne pe no dadakpẽ ye̱ no̱; tenepono̱ o yi no̱ te̱ kre o ne yi de̱; nẽ o yi te no̱ wã̱, kre o ne wõ̱ te, nẽ kre o ne gbwaide ne no̱, yi̱.

14. Nẽ̱ kre no mo̱ nya-po-wī ne Esaia̱se tu e yadeo ne, e mo̱, o wõ̱ ne wõ̱, nẽ kre á na gbwaide ne ne; nẽ o tano̱ ta-a kre á na yido ne no̱ ne.

15. E̱mo nyebo no nede̱ wa wore te̱ble̱ ne, nẽ wa noẽ kũkwa ko te a̱ wõwe̱ mo̱, nẽ wa yi ke̱e̱ ne̱; wa yi e ne te no̱ no ta, nẽ wa noẽ ne te te wõ̱, nẽ wa wore ne te te gbwaide, o ne te mo̱ hie; nẽ ne te no̱ pẽyã.

16. Kẽ̱ ne lele ámo, á yi ko̱ krubwe ko̱re e te̱no̱, nẽ á noẽ ko̱re e wõ̱ te no̱.

17. Ko̱re hãteno ne lele ámo, pro̱fetebo a̱ do popla̱nde ko̱ hã nyebo he̱ o idada ne bo yida dene a yi, kre o yeda ne yi; nẽ bo wõ̱na te ne á wã̱, kre o yeda ne wõ̱.

18. Ne̱e bá wõ̱ do̱o̱ a̱ dadekpã.

19. Nyo̱ bo̱ wõ̱ dible a̱ wi̱, nẽ bo̱ ye ne no̱ yido, hede nye kuku di ne, o̱ fle̱ de̱ne̱ do̱ede o̱ woro kudi. No̱ mo̱ nyo̱no̱ o̱ gbude do̱e̱o kre tide idi.

20. Ne̱ma nyo̱no̱ o̱ gbude do̱e̱o kre sie̱-bro ke̱, no̱ mo̱ nyo̱no̱ wã̱e wī nẽ wõndõa̱ta, o krre̱ ne̱ ye̱ sãuka;

21. Kre o̱ ye ze̱ne ko̱ ko o̱dui mo̱, nẽ o̱ hona̱neo de̱bwi̱ka; ne̱ma kuwoe̱ õ swẽtue̱ be wota kowī a̱ ta, nẽ wore-wore e̱ twẽ nu no̱ ne.

22. Nē nyo̲no̲ o̲ gbude do̲e̲o kre wītia nyē yi̲, no̲ mo̲ nyo̲no̲ wã̲e wī; nē kono̲ no̲ nede̲ a̲ yimo̲-tue̲, e̲ ko̲ pẽ̲ma a̲ yeyede̲ he̲, ne nyowa wī no̲, kre o̲ ne po bui.

23. Kẽ̲ nyo̲no̲ gbude do̲e̲o ke̲ kre hã bro ke̲, no̲ mo̲ nyo̲no̲ o̲ wã̲ wī, nē o̲ gbwaide ne; ho̲no̲ o̲ pe bui yi̲, nē o̲ we teble, ebe wore hm, ebe wore tã, ebe wo̲rono̲pu.

24. Dadekpã be ne o poda no ye̲ di̲, o̲ pono̲, yeu a̲ dible e̲ wo ye̲ te̲ nyebwe do̲dade hã gbude kre o̲ ge:

25. Ne̲ma te̲ nyebo yida mo̲e, o̲ nyã̲o̲ didao o̲ do̲dade buwa-bla bla nyē, nē o̲ muna ne.

26. Ne̲ma te̲ e̲ mena, te̲ e mwanena, hede buwa-bla woda ta yi̲.

27. Hede kai-buo a̲ leyiru didao o poda no̲ ye̲ no̲, Ko̲o̲ yedade hã gbude ge do̲? te̲ne buwa-bla be woe̲ di̲?

28. O̲ poda no ye̲ no̲, Nyã̲o̲ no̲ nu de̲ne̲ nede̲: leyiru poda no̲ ye̲ no̲, Ple ide̲ bà mu ne yibwa no̲ kwe?

29. Ne̲ma o̲ podano̲, ondu; bá yi buwa-bla yibwa no̲ kwe, á ne di e ko̲ bla huru ha.

30. E kpru sõ̲ neno be kũneo tede dō če̲e̲-ti be̲ tedo̲o nyi̲ne̲; nē če̲e̲-ti idi mino̲ če̲o ye̲ no pomo̲, tede̲ kene bá kwe buwa-bla yibwa no̲, nē ba moa e pũni bá mu ne to̲ po: kẽ̲ ba kwedede bla na to-kai biyo.

31. O̲ poda no dadekpã be ye̲ no̲ di̲, o̲ pono̲ Yeu a̲ dible e̲ wo mu̲sta a̲ ye̲, ye̲, he̲ne nyebwe gbada, o̲ do̲dade o̲ ge;

32. He̲ne̲ e̲ ki̲me e̲ hio yo̲ a̲ popleyino̲ we̲; ne̲ma be̲ kũ, e̲ boa e̲ hio dodo̲de a popleyino̲ we̲, nē e ni tu, nē yeu a̲ neble̲ e dio e fe̲dede e babe biyo, no̲.

33. O̲ poda no dadekpã be ye̲ no̲ di̲; Yeu a̲ dible e̲ wo le̲ve̲n ye̲, he̲ne̲ nyi̲ne̲ duda o̲ hudida ne fro̲ pumo a̲ sena-ne-wē tã nyē, e nu le̲ve̲n e̲ we̲da ne lu we̲.

34. Te e popleyino̲ ne nede̲ Jesu tudeda dadekpē kre

powa mo̱; nẽ o̱ ne sedao dadekpã kede o̱ ne tuda no te de̱ ye̱:

35. Wĩ ne pro̱fete tuda be munao yade, o̱ pono̱, mide nà wĩ dade hademo̱; te ne hudiede wode kono̱ a̱ huru-tuda neno ne mi tumo̱.

36. Hede Jesu leleda powa bo wodao, nẽ o̱ munade kai biyo; nẽ o̱ mo̱nao didao no̱ mo̱, o pono̱, bé heyae ámo ge a̱ buwa-bla a̱ dadekpã a̱ te ke̱ no̱.

37. O̱ tuda no ṅe, o̱ pono̱, nyo̱no̱ o̱ do̱e hã gbude no̱ mo̱ Nyebo-a̱ Nyebe̱-yu.

38. Ge no̱ mo̱ kono̱; hã gbude ne mo̱ dible a̱ yiru; kẽ̱ buwa-bla ne̱ mo̱ nye kuku a̱ yiru.

39. Nyã̱o̱ no̱ do̱da ne, no̱no̱ mo̱ ku; čee̱ ne̱ mo̱ kono̱ a̱ lu-gi̱deda; nẽ če̱o no mo̱ angelbo.

40. Nẽ te̱ne e̱ ne buwa-bla kweeda yibwa no̱ e sie̱dade to̱; kre e̱ mino̱ numo̱ ke kono̱ a lu gi̱de̱da.

41. Nyebo-a̱ Nyebe̱-yu mino̱de o̱ angelbo te̱mo̱, nẽ teble a̱ popleyino̱ ne nede̱ o̱ dible nyẽ ne ye̱ te a̱ wowora, ko̱ nyono o ni kpone kukwi he̱, o mino̱ ne yibwa no̱ kwemo̱ o muno̱de ne ha,

42. Bo muno̱de ne wonene na nyẽ po: kreno wi̱we̱ ko̱ nyẽ-a̱-die he̱ mino̱de nemo̱.

43. Hede hã nyebo mino̱ fe̱ma hwõ wẽ̱ kre wa Buo a̱ dible nyẽ. Be nyo̱ ko̱ noẽ be yi te wã̱, nẽ bo̱ wo̱ ne.

44. Nẽ di̱, Yeu a̱ dible e̱ wo wudi ye̱ e̱ hudiede bro biyo; he̱ne̱ nyo̱ bo̱ ye̱deo, nẽ o̱ hudi ne, nẽ te̱ e̱ nie no̱ sãu, o̱ mi, nẽ o̱ prie o̱ teble a̱ popleyino̱, te̱ o̱ na to̱ bro de̱ ne̱no.

45. Nẽ di̱, Yeu a̱ dible e̱ wo pã̱no-poo̱ ye̱ o̱ pẽ̱ hã pu̱rle̱ no̱;

46. Ho̱no̱, te̱ o̱ ye̱da pu̱rle̱ dõ ne̱ e̱ peda wudi baka ke̱, o̱ muna, o̱ pruda o̱ teble a̱ popleyino̱, o̱ to̱na ne̱.

47. Nẽ di, Yeu a dible ẽ wo teda ye, hene o podade idu mo, nẽ o podedade hni a kpli-kpli:

48. Hene, te e yididade, o gidididao gbobo nẽ o nenao, o kwededade e hã de tede dō, o podade ne de wudi no, nema o poda e de krẽ wã no.

49. Kre e mino nemo kono a lu-gideda: angelbo mino ta womo, nẽ o mino nyebo kukwi ko hã nyebo he gramo,

50. Bo munode no wonene na nyẽ po; kre te neno wiwe ko nyẽ a die he minode nemo.

51. Jesu poda no ye no, te e popleyino neno, ple á gbwaide ne ne? o pono, awi Koo

52. Hede o poda no ye no, Nee kineo gbiye no todee yeu a dible a te, o ne hwō kai-buo, hono o hede de idaede ko de daa he o teble a kweda, o ye ne.

53. Nẽ kre ne nena te Jesu weda dadekpẽ neno e poe mo, o wodao teno.

54. Nẽ te o didade o bli tede kre wa sinegoge biyo o todeda no, e nu no o gedidade, nẽ o pono, Tene nyo no nede dudee tō, ko kpwẽ neno he?

55. Nyono nede o ye kai-poo a yu? O ne dade o de Maria? nẽ o bebuno o yé Jakobo ko Joses he, nẽ Simon ko Judase he yedi?

56. Nẽ o nowoorobo, o yede àmo mo ne? Nẽ tebe nyono nede dudee te a popleyino neno?

57. Nẽ o pida o twẽ. Nema Jesu poda no ye no, profete wemaa nyine nema kre one bli dō e mo kre one nablewe nyẽ o ne nu ne.

58. Nẽ o ne nunenade seyanede baka tenepono, o ne poda no hãte ke, a ta.

LU XIV.

1. Kre ti ne̱no idi Titrake He̱ro̱de wõ̱na Jesu a̱ nyi̱ne,
2. Nẽ o̱ poda o̱ leyiru ye̱ no̱, Nyo̱ no̱ nede̱ o̱ mo̱ Jo̱ne
Baptaiseo̱: no̱ wo kono̱: nẽ ne̱e̱ka seyanede niede no̱ fe̱
3. Ko̱re He̱ro̱de kro̱da Jo̱ne, o̱ moanena no̱, nẽ o̱ poda
no̱ jẽ ko Herodiase, no̱ mo̱ o̱ bebu Fe̱lipe a̱ nyi̱ne, a̱ ta.
4. Tenepono̱ Jo̱ne poda no̱ ye̱ no̱, E̱ ye te̱e̱ be du no̱.
5. Nẽ te̱ o̱ mina no̱ lamo̱, o̱ pida nyebo a̱ hwano, tene-
pono̱ o nuna no̱ profete mo̱.
6. Ne̱ma te̱ He̱ro̱de a̱ ko̱e̱-nyena̱yedo nyi̱nenao, Hero-
dia̱se a̱ nyi̱no̱yu yidida no ye̱. o̱ nina He̱ro̱de a̱ woro.
7. Ne̱e̱ka o̱ podade N̊yesoa, o̱ pono̱, be de̱ be o̱ idade
no̱ nẽ o̱ hnyi no̱ ne.
8. Nẽ no̱no te̱ o̱ de poda no̱ na o̱ pono̱ bé yade̱ Jo̱ne
Ba̱ptaiseo̱ a̱ lu kre fuo̱ kudi, bé hnyi mò ne mo̱.
9. Nẽ e̱ nuena ki̱ṅ ware: ne̱ma te̱ o̱ podade N̊yesoa,
nẽ ko nyebo no ko̱ no̱ he̱ nenao dibade ke̱, wa ta, o̱ po-
no̱, bo hnyina no̱.
10. Nẽ o̱ te̱dade *nyebo*, o če̱da Jo̱ne a̱ lu kre jẽ-kai biyo.
11. Nẽ o yada o̱ lu kre fuo̱ wudi, o hnyina ne̱ nyi̱ne̱-hya
no̱no: nẽ no̱ yadao ne̱ o̱ de mo̱.
12. Nẽ o̱ mo̱nao didao, o̱ duda o̱ kooku, nẽ o hadao no̱,
nẽ o muna o leleda Jesu.
13. Nẽ te̱ Jesu wõ̱na ne, o̱ wodao te̱no o̱ bida kobotõ
wudi o̱ dõ munade ye̱ba te̱de̱; nẽ nyebo wõ̱na ne, o wo-
dade orẽ̱ kudi no̱, o nana o kwe̱da no̱ mo̱.
14. Nẽ Jesu wodao, o yida puwa hwe̱, nẽ wa ware nina
no̱, nẽ o̱ pẽyãna wa krao.
15. Nẽ te̱ wide̱ tuda, o̱ mo̱nao didao no̱ mo̱, o pono̱,
ye̱ba te̱de̱ no̱ nede̱, nẽ to̱ hwõ̱ ne; lele powa bo woo, bo
mude orẽ̱ kudi no̱, nẽ bo mu dibade to̱ ko wa-dui mo̱.

16. Ne̱ma Jesu poda no yẽ no̱, o na wode, ámu bo hnyi no dibade.

17. Nẽ o poda no̱ ye̱ no̱ fro̱-kli hm, ko̱ hni sõ̱ he̱ dō, ne ne̱de àmo mo̱.

18. O̱ pono̱, bá yade̱ mò ne mo̱.

19. Nẽ o̱ leleda powa, bo nenao pidi ke̱ no̱, nẽ o̱ duda fro̱-kli hm, ko̱ hni sõ̱ he̱, o̱ worada o̱ yi yeu, o̱ poda ne krubwe mo̱, o̱ wõda ne, o̱ hnyina ne o̱ mo̱nao, nẽ mo̱nao hnyina ne powa.

20. Nẽ o popleyino̱ o dida dibade o puna; nẽ o duda e pla̱mele ne sedao, e̱ yididade tebae pu-no̱-sõ̱ kudi.

21. Nẽ nyebe̱bo no dida dibade o nuna tausene wẽ hm, pledō nyi̱no ko̱ hye̱yiru he̱ nenao, yi̱.

22. Nẽ wõdō a̱ ta Jesu nuna o̱ mo̱nao o bidade kobotõ kudi, te̱ o na munade no̱ nya kre ni a̱ waa be mo̱, nẽ o̱ nyebwe-tu o̱ te o̱ nenao o̱ nuna nyebo bo wodao no̱ fe̱.

23. Nẽ te̱ o̱ nuna nyebo o wodao no̱ fe̱, o̱ nyebwetu o̱ munade tebwe lu, o̱ badaye̱ o̱ muna bedemo̱: nẽ te̱ wide̱ tuda o̱ dō nenade.

24. Ne̱ma kobotõ nenade idu heidi, idu he̱de no̱ ku; te̱ duduidu weda no̱ nya.

25. Nẽ to̱ a̱ wo̱tye hā̱ idi Jesu ne̱nao idu ke̱ o̱ munao no mo̱.

26. Nẽ te̱ mo̱nao yida no̱, o̱ yida idu ke̱ ne̱, e̱ pebeda no wore no̱, o pono̱, e̱ mo̱ šiu no: nẽ o plana hwano a̱ ta

27. Ne̱ma wondõata Jesu hli̱da no mo̱, o̱ pono̱ bá tuide woro kudi; mò no; á na pi hwanõ.

28. Nẽ Petro tuda no̱ ṅe̱ o̱ pono̱, be̱ tee̱ mó be lelo mà, be mu ni ke̱ nane, be mude mó mo̱ di.

29. Nẽ o̱ podano̱, Be di. Nẽ te̱ Petro tedade kobotõ wudi o̱ ne̱na ni ke̱ o̱ minao Jesu mo̱.

30. Nẽ te̱ o̱ yida duduidu e̱ kye̱dade, o̱ pida hwanõ; nẽ te̱ o̱ towana pe̱pa o plana, o̱ pono̱ Ko̱o̱ ha mò kono̱.

31. Nẽ wondõata Jesu soroda o̲ sõ, o̲ kro̲da nǫ nẽ o̲ poda no̲ ye̲ no̲, O mõ̲ no o̲ hãtepoe̲ ki̲me, de̲e̲ mó pee̲ kpre̲ di?

32. Nẽ te̲ o yadade kobotõ wudi, hede duduidu we̲dade̲ ne.

33. Hede nyono̲ nenade kobotõ wudi o bededa no̲ mo̲ no̲, o pono̲, hãteno mo̲ Ńyesoa a̲ yu no

34. Nẽ te̲ o tana e didade Gene̲ze̲rete bro ke̲.

35. Nẽ te̲ bro no̲no a̲ nyebo iboda o̲ te ne, hede o te̲dade nyebo o munade bro no̲ a̲ popleyino̲ no̲ gradedade no̲ kudi, o yadao no̲ krao a̲ popleyino̲ mo̲:

36. Nẽ o badeda no̲, bo toda no̲ no̲ bã o̲ rauro a̲ meã dõ no; nẽ nyono o popleyino o toda ne̲ no̲, o pẽyẽeda ne we̲.

LU XV.

1. Hede ki̲neo ko̲ Farisaibo he̲ hono ko̲dade Jerusalem didao Jesu mo̲ o pono̲.

2. Hane e̲ nue ná mo̲nao wore̲ kpone ne nyekbade dude buono mo̲? E̲ mo̲ te̲ o ne yeda kwe no̲ ple o mu ta.

3. Ne̲ma o̲ tuda no Ńe̲ o̲ poda no ye̲ no̲ hane e̲ nue ányebwetu wore̲ Ńyesoa a̲ tedi ko á kpone ne á dude buono mo̲ a̲ ta?

4. E̲mo Ńyesoa po e̲ tede, e̲ mo̲, Tuo buo ko de he̲: nẽ be nyo̲ gi̲dide o̲ buo ke o̲ de nẽ bo̲ ko e̲ koe̲.

5. Ne̲ma ámu pono̲ be nyo̲ po o̲ buo ke o̲ de ye̲, e̲ mo̲ nà de̲ ne̲ mie mó hnyimo be̲ mue mó he̲e e̲ ko̲ńe;

6. Nẽ kre o̲ ne tuo o̲ buo ke o̲ de; Kre e ne, áne kpone ne á dude á buono mo̲, ne a ni á he̲de Ńyesoa a̲ tedi no̲.

7. Ámu yeyedao no, hãte no Esaia profesaieda á te, o
pono,
8. Nyebo no nede o ni o woni e kwane mò mo no, nẽ o
ni o wono-gbobi e tio mò; ke wa wore hlode mò mo no.
9. Nema putu ptuka o bede mo mo, hono ni kpone ne
o dude nyebo mo wa todete mo.
10. Nẽ o dada powa, o poda no ye no, bá wõ te, nẽ ba
gbwẽde ne.
11. E ye dene pedeo wono idi, e ne pede nyebwe kain
fe no; ke dene wede no wono nene pode no kain fe.
12. Hede o manao didao o poda no ye no, ye ne ibo,
te Farisaibo wõna wĩ neno, e poo no twẽ yibua no?
13. Nema o tuda no ńe o pono dodode a popleyino ne
buo yea doe e mi huru heemo.
14. Bá wo no mo; o mo doo a doo-nyapoo no. Nẽ
doo bo yi doo nene nẽ o sõ nono bide bidia wudi.
15. Hede Petro tuda no ńe o pono, dadegbã ne nede
bé heya àmo e te keno.
16. Jesu pono ple á ne gbwẽde ne yi?
17. Ple á ye ne gbwẽde ne e mo dene pede wono idi e
bide no kudi, nẽnẽ kre sieke e wede?
18. Nema te ne wede nyo wono nẽ e wede o woro
kudi; nẽ nené pe no kain fe no.
19. Emo kre woro kudi te krẽ a woro monohio wede,
nẽ nyelela, mimlepepa no, nyino-mo-nena no, yidie no,
sekenopoe no, nẽ fofre-wĩ no;
20. Dene nede nene pe nyo kainfe no; kẽ nyo a be yi
te, o ne yeda kwe no e ne poo nyo kain fe.
21. Hede Jesu wodade teno o munade Turon ko Sidon
he a ble ke no.
22. Nẽ Kanane a nyine te wodade ble neno ke, o
yaedade wĩ o poda no ye, nà ware be nu mó, o Koo mo
no te Davide a yu; nà nyine-hya no ku tie swẽ baka.

23. Nema o yeda no nyine du iduidu; Nẽ o monao
didao no mo o pono, lele no bo mu, emo o wi àmo
mo.
24. Nema o tuda no ṅe o pono yeede seya nyebo mo
tee, blable ne wã ne kode Israelwe a nablewe nyẽ ne
mo teede.
25. Hede o didao o bededa no mo o pono Koo hee
mò.
26. Nema o tuda no ṅe o pono e ye tee nu, e mo bè
du hyeyiru a dibade nẽ be poo ne gbwĩ ye.
27. O poṅo hãteno Koo kre e ye se gbwĩ di plamle ne
blio Koo a teble ke.
28. Hede Jesu tuda no ṅe o pono o nyine ná hãtepoe
boaene: dene ide, be nue mó mo: nẽ wode aua nono idi
o nyine-hya pẽyẽẽda.
29. Nẽ Jesu wodade teno o didao o kwanena Galili a
nitie waa mo: nẽ o munade tebwe lu o nenao teno.
30. Nẽ powa a do poplande didao no mo nẽ diegidao,
doo no, nẽ nepowĩ nyebo no, nẽ gbãbio no, nẽ seya
nyebo a do poplande yedi no o yada tide idi, o podao
no Jesu be honõ: nẽ o pẽyãna no.
31. Nẽ e nu powa o gedidade, te o yida nepowĩ nyebo o
poda wĩ, nẽ gbabio o nena hãka, nẽ diegidao o nena, nẽ
doo o teda no; nẽ o boaeda Israele a Ṅyesoa a te yi.
32. Hede Jesu dada o monao, o pono powa a ware ni
mò ne, tenepono o hinede mò mo wẽ ta, kre o ye dibade
ko: nẽ ne ida, kanõ be yi no ni, be lele no, bo wode o ne
di tide idi wo.
33. Nẽ o monao poda no ye no, tene bà dude dibade
peplande kre wã kudi ne nede, be mu powa hwe nono
puie?
34. Nẽ Jesu poda no ye no fro kli tie ne á ko e? Nẽ o
pono, e hmlesõ ko hṅi mabode he.

35. Nẽ o̱ leleda powa bo nenao bro mo̱.
36. Ne o̱ duda fro̱ kli hmlesõ̱ ko̱ hni he̱, nẽ o̱ bisida, o̱
wõ̱da ne, o̱ hnyina ne o̱ mo̱nao nẽ o̱ mo̱nao hnyina ne
powa.
37. Nẽ o popleyino̱ dida ne, o puina, nẽ o duda e
plamle ne seo, nẽ e yididade tebae hmlesõ̱.
38. Nẽ nyono dida dibade o nuna nyebe̱bo a̱ tausene
wẽ hã̱ hao nyino ko̱ hye̱yiru he̱,
39. Nẽ o̱ leleda powa bo wodade, nẽ o̱ bidade blebwe
wudi o̱ didade Magdala a̱ wae mo̱.

LU XVI.

1. Nẽ Farisaibo ko̱ Sadukaibo he̱ didao o te̱na no̱ o
pono̱ o idada no̱ bo̱ tededa no̱ yidodede̱ ye̱ ne̱ wede
yeu.
2. O̱ tuda no ṅe̱ o̱ pono̱ wide̱ be̱ tu á ye̱ ne nyena̱ mia
bimo; tenepono̱ yeu huru ne.
3. Nẽ nyenairu, nyena mie nyinemo̱ tenepono̱ yeu huru
nẽ nukpwẽ idibo. O ámu yeyedao no, á gbwe̱de yeu a
yibwa, kre á ye ne boade, ba gbwẽ̱de ti ne nede̱ a̱ yido-
dede̱?
4. Nyebo kukwi, o mo̱ nimlepao a̱ kpru nono o pẽ̱ yidode̱
no̱; nẽ yidodede̱ e̱ na hnyie̱e no ne, ke̱ pro̱fete Jona dõ
a̱ yidodode̱ no. Nẽ o̱ seda̱o no o̱ wodao.
5. Nẽ te̱ o̱ mo̱nao didao waa be mo̱ e̱ hinuna no mo̱ bo
gbada dibade.
6. Nẽ Jesu poda no ye̱ no̱, bá ma̱yio bá tu ádui yimo̱
ko Fa̱risaibo ko̱ Sa̱dukaibo a̱ le̱ven a̱ ta.
7. Nẽ o dõ hle̱da ne o pono̱ tenepono̱ a ye dibade ya
no.
8. Te̱ Jesu yidoda ne no̱ o̱ poda no ye̱ no̱, o ámu no o

hãtepoe̱ kime, de̱e̱ka á hle̱de ádui nyẽ e̱ mo̱ tenepono̱ á
ye dibade ya, di̱?
9. À ye ne gbwẽ̱de ke e̱ yede ámo kudi no̱ ne, e̱ mo̱ fro̱
kli hm ko̱ nyebo a̱ tausene wẽ hm ho̱ nẽ tebae tie á te̱da
no̱.
10. Ke fro̱ kli hmlesõ̱ ko̱ nyebo a̱ tausene wẽ hã he̱, nẽ
tebae tie á á te̱dano̱?
11. Hane e̱ nue kre á ne gbwẽ̱de ne e̱ mo̱ te̱ yeda ámo
dibade a̱ te tu, te̱ pono̱ bá ma̱yio ko Farisaibo ko̱ Sa̱du-
kaibo he̱ a̱ le̱ve̱n a̱ ta?
12. Hede o gbwẽ̱deda ne̱ ne, te̱ o̱ yeda no lele, e̱ mo̱
bo tuda wadui yimo̱ ko fro̱ a̱ le̱ven a̱ ta, ke̱ ko Farisaibo
ko̱ Sadukaibo he̱ a̱ tode te a̱ ta.
13. Te̱ Jesu didade Kaisarea Filipo o̱ yedada o̱ monao
no̱, o̱ pono̱, Ple mo̱ no̱ te Nyebo a̱ Nyebe̱yu nyo̱no̱ nyebo
pono̱ mo̱e̱?
14. Nẽ o pono obe yo̱ Jo̱ne Baptaiseo̱; ote Elia no, nẽ
ote Je̱remia, õ-o profete te no.
15. O̱ poda no ye̱, no̱ ne̱ma ámu di̱, á ye̱, mo̱e nyo̱ be
noe̱?
16. Nẽ Simon Petro tuda no̱ ṅe̱ o̱ pono̱ mõ̱ Kraiso o̱
mo̱ kono̱ne Ṅyesoa a̱ nyebe̱yu no.
17. Nẽ Jesu tuda no ṅe̱ o̱ poda nó ye̱ no̱, ko̱ krubwe,
mó Simon Ba-Jona; e̱mo fe̱ ko̱ nyi̱no̱ he̱ e yea mó te ne
nede̱ no̱ yidoe̱e ke̱ ne̱ Buo ho̱no̱ nede yeu.
18. Nẽ ne lele mó mo̱ Petro no, nẽ kre sio̱ no̱ nede̱ ke̱
ne tudeo nà C̃u̱e: ne he̱le a̱ meya e na seya no̱ ne.
19. Nẽ mi mó yeu a̱ dible a̱ gbade hnyimo̱; nẽ be-
de̱be ne moane kre bro mo̱, nẽ e̱ moane̱eno̱de yeu: nẽ
bede̱be ne wore̱dede kre bro mo̱ nẽ e wore̱de̱edo̱de
yeu, yi̱.
20. Hede o̱ leleda o̱ mo̱nao, e̱ mo̱ o na leleda nyebwe
te, te̱ o̱ mo̱ Jesu no̱ mo̱ Kraise no.

21. Wode ti neno idi Jesu towana o̱ mo̱nao a̱ leleda e̱
mo̱ bo̱ munade Jerusalem, nē nyegbade bo tuda no̱ swē̱
o ko̱ pristebo hwe he̱, nē ki̱neo yedi, nē bo̱ le̱eda, nē bo̱
wodao kono̱ nyenayede tā a̱ we̱da.
22. Hede Petro bli̱da no̱ kwa o̱ towana o̱ yero no̱
podeda, o̱ pono̱ de̱ne̱ nede̱, e̱ na ye̱de nunue̱ ko mó
mo.
23. Ne̱ma o̱ hme̱na ye̱, o̱ poda Petro ye̱ no̱, bé hinede
mó kede Sata̱n; mó poo te e pono̱ be ka mò ye̱; e̱mo te
ne mo̱ Ṅyesoa a̱ te, ye ne gbwē̱de, kē̱ te ne mo̱ nyebo
a̱ te.
24. Hede Jesu poda o̱ monao ye̱ no̱, nyo̱ bo̱ pono̱ o̱
kwe̱ mò mo̱, nē bo̱ la wo̱ro, bo̱ du o̱ kro̱se ye̱, o̱ mu mò
mo̱ kwe̱.
25. Ko̱re be nyo̱ be o̱ pono̱ o̱ wa o̱ hōnō nē o̱ wāe ne̱
ne: nē be nyo̱ be o̱ pono̱ o̱ wā o̱ hōnō ko nà ta nē o̱
yiwa ne̱ ne di̱.
26. E̱mo de̱ e̱ mio nyo̱ pomo̱, bā o̱ ko̱ teble̱ a̱ popleyi-
no̱ ne nede kono̱ mo̱ pledō bo̱ wā o̱dui a̱ šiu? he̱ de̱ nyo̱
mie šiu o̱ ye̱ tumo̱?
27. Emo nyebo a̱ Nyebe̱yu mino̱de o̱ Buo a̱ teyiboaeda
nyē didemo̱ ko̱ o̱ angelbo he̱; nē hede o̱ mino̱ nyebo a̱
poleyino̱ pe̱eda hnyimo̱ te̱ne wa nunude neno̱.
28. Hāteno ne ti ámo ye̱, nyebo te no nyinaode̱, hono
na te̱ koe̱ wono̱ no̱ ne pledo̱ bo muno̱ nyebo a̱ Nyebe̱yu
yi, bo̱ muno̱de o̱ dible nyē di.

LU XVII.

1. Nē te̱ e̱ poda wē hmledō Jesu gbada Petro ko̱ Jako-
bo he̱ nē o̱ be̱bu Jone yedi; nē o̱ yaedade no yahlo̱
tebwe lu o badaye̱,

2. Nẽ o̱ pipledano̱ ko no ye̱; nẽ o̱ yibwa fe̱na hwõ̱ wẽ̱, nẽ o̱ diepode pluda hwõ̱ pebe.

3. Nẽ yi nyebo sõ̱ o mo̱ Mose ko̱ Elia he̱ wanenao o ko̱ no̱ he̱ mlina.

4. Hede Petro tuda no̱ ṅe̱ o̱ poda Jesu ye̱ no̱, Ko̱o̱ e̱ nu hã de̱ bá ne̱de̱: ne wẽ̱, bà mu pe̱me tã po; e̱be ko mé mo̱, e̱be ko Mose mo̱, nẽ e̱be ko Elia mo̱.

5. Te̱ o̱ yida hli̱ nukpã plu e̱ budida no lu-no̱; nẽ yi̱ wĩ wodade nukpã nyẽ e pono̱. Nyo̱ no̱no no̱ mo̱ nà nowa̱ne Yu; ho̱no̱ mo̱ nà woro neo baka; bá wõ̱ o̱ wĩ.

6. Nẽ te̱ mo̱nao wõ̱na ne o podeda wa yibwi huru, o pida hwanõ baka.

7. Nẽ Jesu dida o̱ toda no no̱ o̱ pono̱ bá duye̱, nẽ á na pi hwanõ.

8. Nẽ te̱ o wo̱rada wa yi yeu o yeda nyo̱ yi, ne̱ma Jesu dõ no.

9. Nẽ te̱ o wodade tebwe lu, o dida honõ̱ Jesu leleda no o̱ po̱no̱, á na lele nyebwe te de̱ne̱ á yi, nyebo a̱ Nyebe̱yu bo̱ tedo̱ kono̱ wo pledõ.

10. Nẽ o̱ mo̱nao yedada no̱ no̱ o pono̱, hane e̱ nue kineo ye̱ ne Elia tede̱ kene bo̱ di?

11. Nẽ Jesu tuda no ṅe̱ o̱ poda no ye̱ no̱, hãteno Elia tede̱ kene mi dimo̱ nẽ o̱ mi teble a̱ popleyino̱ hmle̱ne̱mo̱:

12. Kẽ̱ ne lele ámo ne, Elia dine ne̱no, kre o ye no̱ ibo, ne̱ma o nu no̱ mo̱ de̱ne̱ o nowa̱ne; kre o mi numo̱ bo mu nyebo̱ a̱ Nyebe̱yu swẽ̱ tu, yi̱.

13. Hede mo̱nao yidoda ne no̱ te-e̱ nu Jo̱ne Ba̱ptaiseo̱ o̱ hẽna nyi̱ne.

14. Nẽ te̱ o didao powa mo̱ nyebwe te dida no̱ mo̱, o̱ podao o̱ kone huru ko no̱ mo̱, nẽ o̱ poda no̱,

15. Ko̱o̱ nà nyebe̱yu a̱ ware be̱ nu mó; ko̱re hã̱e ni no̱ e̱ he̱ no̱ ku, nẽ ti̱ peplande e̱ ni no̱ o pinede na nyẽ o̱ bie ni no̱.

16. Nẽ ne yadao no ná monao mo̱, nẽ kre o yeda o̱
pẽyãe̱ boade.
17. Hede Jesu tuda no ṅẽ̱ o̱ pono̱ o ámu nehãtepoe̱ko̱
nyebo o kwĩ wĩe, hane e̱ ti miẽ te̱mo̱ be mude ámo mo̱
ne? hane e̱ ti mie te̱mo̱ be mu ámo woro ke̱ no lade? bá
yade no̱ mò ne mo̱.
18. Nẽ Jesu hli̱da ku mo̱, nẽ o̱ wodao no̱ fe̱: nẽ wo aua
ṅo̱no idi hya pẽyãena.
19. Hede mo̱nao didao Jesu mo̱ o dõ badaye̱, nẽ o
podano̱, de̱e̱ka kre à ye ne boade, bà hade no̱?
20. Nẽ Jesu poda no ye̱ no̱, áne nehãtepoe̱ a̱ ta no:
e̱mo hãteno ne lele ámo, bá ko̱ hãtepoe̱ bã e̱ ko̱ mu̱sta-
de-ye̱ he̱ e wainene, nẽ á mi tebwe-no̱ nede̱ ye̱ no̱ pomo̱,
bé wotano̱, be bidede nya, nẽ e̱ mu tano̱wo; nẽ de̱de te
na du ámo ne.
21. Ne̱mase de̱ kpru ne̱no e̱ ne wode be̱ ye beaeda ko̱
kanõpoe he̱ ko̱ pledõ.
22. Nẽ te̱ o te o nenade Ga̱lili Jesu poda no ye̱ no̱,
nyebo a̱ Nyebe̱yu mi nyebo kwa poe̱mo̱;
23. Nẽ o mi no̱ lamo̱, nẽ wẽ tã a̱ ta, o̱ mi kono̱ he̱emo̱
di̱. Nẽ e̱ ware nuna no baka.
24. Nẽ te̱ o didade Kapu̱rneom, nyono kweda ki̱ṅ-wudi, o
didao Petro mo̱ o pono̱, ple á To̱deo̱ ne pe̱e kiṅwudie̱?
25. O̱ pono̱ A̱wi. Nẽ te̱ o̱ pada kai biyo Jesu tede̱
hada ne̱ ta, o̱ pono̱ Simon, hane ná woro pee̱? Nyo o
mo̱, bro a̱ kiṅbo dude ku̱stom õ ki̱ṅ-wudi? Kre wadui
a̱ yiru mo̱ hẽe kre dabwe mo̱?
26. Petro poda no̱ ye̱ no̱, Kre dabwe mo̱. Jesu poda
no̱ ye̱ no̱, hede yiru o yee̱de ne̱ mo̱ ko̱.
27. Ne̱ma á ne te no krã wudi yae, be mude ni wĩe, bé
mu wẽ̱ ni pode, nẽ bé du tede̱ hne̱ mi lamo̱; nẽ ne kra o̱
wono̱ ye̱, nẽ mide wudi-ye̱ ye̱demo̱; ne̱ be gba be mu
no hnyi ko̱ mo̱ he̱ a̱ ta.

LU XVIII.

1. Nẽ ti neno idi, monao didao Jesu mo, o pono, nyo o
te boayi kre yeu a dible nyẽ.
2. Nẽ Jesu dadao no hya bwi mo, o tudao no no heidi,
3. Nẽ o podano hãtemo ne lele ámo, bá yeemohie, bá
ye hyeyiru bwi ye wo, nẽ á na pade yeu a dible ne.
4. Nee be nyo be o teo odui hwõ hya bwi no nede ye,
no o te hio, kre yeu a dible nyẽ.
5. Nẽ be nyo krre hya kpru bwi nono ye, ko nà nyine
a ta, mò o krreye.
6. Kẽ be nyo nu do yo no nede, o pe mò hãte ke, a
nyo bo hla be ye, e nu hã de ko no mo, mile sio be poe-
ede no lo, nẽ bo sede idu a wudo.
7. Kono ko kide ko bomohlade a ta, kore kre e mi ne-
mo, e mo, bomohlade be muno kono bimo; nema nyono
seye ko kide, no mo nyono mino bomohlade yamo.
8. Neeka ná sõ bã ná bo be yio mó tide idi he, če ne
be mune wã po; e nu hã de be bide hõnõ nyẽ, bã gide-
no õ be gbã e hio be ko swẽ sõ o be sõ, pledõ be tuidede
konose na nyẽ.
9. Nẽ ná yie be yio mó tide idi he, hade ne, nẽ be mu
ne wã po: e nu hã de be bide hõnõ nyẽ bã ko yie dõ, e
hio be tuidede hele a na nyẽ.
10. Bá mayio á ne te de yo no nede fre; kore ne lele
ámo, kre yeu, ti gbiye wa angelbo teo nà Buo no nede
yeu a yibwa mo no.
11. Emo nyebo á Nyebeyu no di nyono wãna wamo.
12. Hane á wore pee? Nyo bo ko blable a wore hm,
nẽ obe dõ bõ wã ple o ne seo worehãnopu-punosiedõ, nẽ
o ne mude tebwi lu no, o ne po do no wãnee?
13. Nẽ be tee bo yi no, hãte ne lele ámo o nu sãu

ko do̱ no̱no a̱ ta e̱ hio, worehã̱no̱pu-puno̱siedõ ne e
yeda wã.
14. Kre ne nee̱, e̱ ye á Buo no̱ nede yeu a̱ woro, e̱ mo̱
de yo̱ no nede̱ wa bae te dõ bo̱ hie gbwĩ̱.
15. Nẽ e̱be no di̱, ná bebu bo̱ nu mó de̱de mo̱, bé muo
no̱ mo̱, o̱ ko̱ mó he̱ bá neo, be mu no̱ o̱ de̱ kuku lele; bo̱
wo̱ ná wĩ nẽ hede, ya bebu a̱ woro kede.
16. Ke̱ bo̱ pono̱ o̱ ye ná wĩ wõ̱, nẽ hede be gba nyebwe
te dõ, õ nyebo sõ̱, nẽ te̱ e̱ mi numo̱ nyebo sõ̱, nyebo tã a̱
wĩ, te a̱ popleyino̱ be muo hãte nu
17. Nẽ bo̱ pono̱ o̱ ye no wẽ̱, nẽ bé lele čue̱; kẽ̱ bo̱ po-
no̱ o̱ ye čue̱ we̱, nẽ hede bo̱ nu hwõ̱ todaope ke wudi-
kweo̱ kre mó mo̱.
18. Hãteno ne lele ámo, bede̱be á moane kre bro mo̱
nẽ e̱ moe̱nede yeu, nẽ bede̱be á te̱no kre bro mo̱ nẽ e̱
te̱e̱de yeu no̱.
19. Nẽ ne lele ámo ne di̱, á sõ̱ bá po á wore tede̱ dõ,
ko de̱ne̱ o mi ídamo̱ a̱ ta, nẽ nà Buo no̱ nede yeu mí ne̱
numo̱ ko ámo mo̱.
20. Ko̱re bete̱be nyebo sõ̱ nyebo tã kweo yibwa no̱ ko
nà nyi̱ne a̱ ta, hede mo̱ nede no nyẽ.
21. Hede Petro didao no̱ mo̱ o̱ pono̱, wẽ tie bebu bo̱
nu mó de̱ mo̱ bè mu no̱ hwĩso po? Ple wẽ hmlesõ̱e?
22. Jesu poda no̱ ye̱ no̱ ye mó lele e̱ mo̱ be̱ nu wẽ hm-
lesõ̱; ke̱ bã e̱ nu woretãno̱pu o wẽ hmlesõ̱.
23. Ne̱e̱ yeu a̱ dible e̱ wo ki̱á te ye̱ ho̱no̱ ida bo̱ hide̱-
da o̱ leyiru a̱ wudi.
24. Nẽ te̱ o̱ towana wudi a̱ hehide̱ o yadao no̱ nyebwe
te mo̱, nẽ o̱ tiba ne nyo̱ no̱no bli̱da kwa e nuna ta̱le̱nte a̱
tausene wẽ pu.
25. Nẽ te̱ o̱ yeda ne ko̱ bo̱ pe̱e̱ ne o̱ Ko̱o̱ pono̱ bo pru-
da no̱ ko̱ o̱ nyi̱ne̱ he̱ nẽ o yiru yini, o ko̱ o̱ koko̱de a̱ po-
pleyino̱ he̱, o̱ tiba be muna he̱e̱.

26. Neeka leyu pinao bro mo, o badeda no o pono Koo
lade mò woro ke, nẽ mu mó e popleyino pee
27. Hede leyu nono o Koo yidoda o ware o teda no no,
nẽ o pono o tiba a popleyino e te be weda.
28. Nema leyu dõ nono o muna o yededao o bae leyu
hono blida o tiba e mo pense a wore hm kwa; nẽ o kro-
da no o blida o mlamlo kwa o pono nà tiba ne blį kwa
bé pee mò.
29. Nẽ o bae leyu pinao o be honõ o badeda no o
pono lade mò woro ke, nẽ mu e popleyino pee.
30. Nẽ o yeda wẽ; nema o muna o podao no jẽ bo
teda o tiba ha.
31. Nẽ te o bino leyiru yida dene nuina e ware nuna
no baka, nẽ o dida o leleda wa koo dene e popleyino e
nuina.
32. Hede o koo, te o dada no, o poda no ye no, O mo
leyu kuku no, ne poda mó wore mo no ko ná tiba
a popleyino ne blida kwa a ta, tenepono ne badeda
mò a ta:
33. Ple ye ne yeblede be yido bae a ware, teue ne nu
ne yido ná ware yi?
34. Nẽ o koo bida yero, nẽ o poda no jẽyituo kwa, one
tiba a popleyino ne o blidakwa bo teda ne pee.
35. Kre nà Buo no nede yeu o mi ámo numo yi, e mo,
kre á wore kudi, á popleyino bá ye á bebuno hwĩso po
ko wa kpone kukwi a ta, yi.

LU XIX.

1. Ne kre ne nena te Jesu weda te ne nede e tue mo o
wodade Galili, o didade Judia a wae ne ne Jordane ne-
neke.

2. Nẽ powa a do poplande kweda no mo nẽ o pẽyãna
no kre tenõ.
3. Nẽ Farisaibo didao no mo yi, o tena no o poda no ye
no, ple e nu tee nyebeyo bo ha o nyine huru ko de
gbiye a tae?
4. Nẽ o tuda no ne o pono á yea ne hide, e mo, te
nyono nuna no tede kene o nuna no beyo ko gbã he mo.
5. Nẽ o pono, ko dene nede a ta, nyebeyo bo seo o buo
ko o de he nẽ bo mu o nyine mo ma: nẽ o sõ mu fe dõ
nu.
6. Neeka o ye sõ di, ke fe dõ. Nee dene Ñyesoa nmã
nyebwe na heya ne ye ne di.
7. O poda no yeno, nẽ hane e nue Mose po e tede, e
mo, bà hnyi huruheya-kinede pledõ bá mu no huru ha?
8. O poda no yeno, Mose ko á wore a yakrãda a ta
woda ámo mo á hada á nyino huru: kẽ tede kene e
yeda none.
9. Nẽ ne lele ámo, be nyo be o ha o nyine huru be ye
nimle a ta, nẽ bo du obe nẽ o pa nimle; nẽ nyono heee
huru nyo bo du no nẽ o pa nimle.
10. O monao poda no yeno, nyebeyo ko o nyine he wa
ka be nee no e ye hãka ne bo dudi.
11. Nema o poda no ye no, nyebo a popleyino yede nẽ
we bo nu wĩ ne nede kẽ nyono e hnyiee ne no dõ no.
12. Emo e ko yunoke o neeno wode tene o wodade wa
de kudi no; nẽ e ko yunoke be no nyebo nu yunoke
mo: nẽ e ko yunoke be no o nu wadui yunoke mo
ko yeu a dible a ta. Benyobe boade e nue, nẽ bo
nu ne.
13. Hede hyeyiru bwi yeedao no mo te o na poda no
kwe lu no nẽ bo muna bede: nẽ o monao podeda no
yero.
14. Nema Jesu podano, bá wo hyeyiru mo á na ka no

ye bo dide mò mo; emo nyono kode Ñyésoa a dible
nyẽ kre wa ka ne.

15. Nẽ o podao no kwe lu no, pledō o wodao tenõ
16. Nẽ yi ote didao no mo o pono Todeo hã de bee be
nue ple bé mu konose hõnõ ko?
17. Nẽ o poda no ye no, hane nue ne dade mò hã
nyebwe? e ye hã nyo ko kẽ Ñyesoa dō; nema ne pono
be bi hõnõ nyẽ ne bé tu tedi yimo
18. O poda no ye no, e de bee? Jesu pono na la nyo,
na pa nimle, na yidi, na po bae se ke.
19. Tuo buo ko de he; nẽ be nowane bae te ne ni dui
a nowanena.
20. Nẽ nyebwe idaede poda no ye no, de neno a pople-
yino ne ne tu yimo wode ne hya nyena: de be no ne
ide di?
21. Jésu poda no ye no, ne pono bé wedeyeno bé mu,
pru dene ko, nẽ bé hnyi ne swẽyio nẽ mu hã yibwa no-
kwede ko kre yeu; nẽ be di mò mo kwe.
22. Nema te nyebwe idaede wõna wĩ neno, o wodao
ware ka: tenepono o kokode hoda.
23. Hede Jesu poda o monao ye no, hãte ne lele ámo,
e di krãmo, e mo pão bo pade yeu a dible.
24. Nẽ ne lele ámo ne di, e di woremo, e mo kamele a
be be diye a yie tie hio pão a be pade Ñyesoa a dible.
25. Te monao wõna ne e gedidade no baka nẽ o pono
nyo mie wamo di?
26. Nema Jesu tadao no mo no, nẽ o poda no ye no,
ke nyebo mo e ye ne boade nema ko Ñyesoa mo de e
popleyino e ibo ne ne we.
27. Hede Petro tuda no ne o poda no ye no, yi à seo
teble a popleyino, à kwe mó mo; nẽ dene à mie komo di?
28. Nẽ Jesu poda no yeno hãtenõ ne lele ámo, e mo
ámu no kwe mò mo ne nede, diehmlenena a ti idi Nyebo

a̱ Nyebe̱yu bo̱ nenoo o̱ teyiboaeda kiṅke̱nede̱ ke̱, á mu-
noo kiṅke̱nede punosõ̱ ke̱ ne yi̱, á muno̱ Israele a̱ tibwi
punosõ̱ a̱ te hla.
29. Nẽ nyebo a̱ popleyino no seo kiya ke bebuno ke
de a̱ nyi̱noyiru ke buo ke de, ke o̱ nyi̱ne ke yiru, ke bro
ko nà nyi̱ne a̱ ta, nẽ o̱ yi e de a̱ wore hm ple bo̱ muno̱
konose hõnõ ko̱.
30. Ne̱ma odo popla̱nde no ne nya o mino̱ li̱ no̱ bo̱de-
mo̱, nẽ nyono bo̱deli̱no̱ o muno̱ nya ne.

LU XX.

1. Ne̱e̱ yeu a̱ dible e̱ woye̱, te̱ kaibuo muna nyenaira
sese̱ne̱ o̱ muna kõwanuo kũmo̱ ko o̱ kẽwe-gburo.
2. Nẽ te̱ o̱ ko̱ kõwanuo he̱ o gi̱dada pe̱ne a̱ te ko nye-
nayedo mo̱ o̱ te̱dade no o̱ kẽwe̱-gburo.
3. Nẽ aue tã a̱ aua, te̱ o̱ wodao, o̱ ye̱dedade nyebo te,
o nyi̱nanao mãeye honãka.
4. Nẽ o̱ poda no ye̱, no̱ bá mude kẽwe̱ gburo yi̱; nẽ
bede̱be no e̱ nu te̱e̱ ko ámo mo̱ ne hnyi ámo ne. Nẽ o
muna.
5. Nẽ aue hmledõ a̱ aua o̱ wodao di̱, nẽ kre aue siedõ a̱
aua yi̱ o̱ nuna ne̱ di̱.
6. Nẽ aue punodõ a̱ aua a̱ ti o̱ wodao o̱ ye̱dade obe o
nyi̱nanao honãka yi̱, nẽ o̱ poda no ye̱ no̱ de̱e̱ka á nyi̱na-
dede̱ nyenayedo gbiye̱ honãka?
7. O pono̱ teneporo̱ nyo̱ ye àmo kũ. O̱ poda no ye̱
no̱, bá mude kẽwe̱ gburo yi̱; nẽ bede̱be e̱ nu te̱e̱ ko
ámo mo̱, ne á mi yimo̱.
8. Nẽ te̱ wide̱ tuda, kẽwe̱ gburo a̱ ko̱o̱ didao o̱ poda o̱
tyo ye̱ no̱, da kõwanuo mu no wa pe̱eda hnyi, kwe̱de wa
li̱ngbo̱de̱e̱ mo̱ be̱ ye̱ tede̱ do̱ ke̱.

9. Nẽ nyono o kũna ane punodõ a aua a ti te o didao
o popleyino yida peneye yi
10. Nema wa tede nyebo te o didao, wa wore ye ne o
de minao himo; nema o yida peneye dõdõ yi.
11. Nẽ te o blida ne kwa, hede o pleda hã kai-buo mo,
12. O pono o linobodeo no nede no nu kõwa aua dõ,
ple ne nu no o ko àmu he à waine, àmu no kõwa ma, wẽ
nu nyenayedo gbiye.
13. Nema o tuda wa bas te dõ ńe, o pono, Beyu ye mó
de mo nu, á ye pene a te gida?
14. Be du nene nẽ mu ná mue: dene hnyi mó ne mi
linobodeo hnyimo yi.
15. Ple e ye tee, dene ko bè nu ne dene nowane ne?
ná yie nyineyino teaepono no kponee?
16. Nee linobodeo mi nya nemo, nẽ nyaneo mi li
no bodemo; kore nyebo poplaade deeono kẽ o do ma-
mode heede.
17. Nẽ Jesu yidao Jerusalem mi o gbadao o punosõ, o
dõ badaye kre tide idi, nẽ o poda no ye no,
18. Yi kre à mide Jerusalem; nẽ o mi nyebo a Nye-
beyu pristebo hwe ko kineo he kwa pomo, bo mu no ńe
ha bo mu no la.
19. Nẽ o mi no Dako kwa pomo bo mu no wono sena-
ne o mu no bi, nẽ o mu no krusefaie; nẽ nyenayede ta a
weda o mi kono womo di.
20. Hede Zebedaio a nyebeyiru a de ko o nyebeyiru
he o didao no mo o bededa no mo o pono o dida no de-
de idademo.
21. Nẽ o poda no ye de ide? O poda no ye no, be wẽ
e mo, nà nyebeyiru sõ no nede obe bo nenede ná
dida waa mo, nẽ obe kre ná komla waa mo ko ná dible
nyẽ.
22. Nema Jesu tuda no ńe o pono á ye ibo dene á ide.

Ple kobo mi namo á wede e nena ne, nẽ baptisem ne mi baptaiseemo wede e baptaiseda ne? o pono à wede ne ne.

23. Nẽ o poda no ye, hãteno á mi nà kobo namo, nẽ baptisem ne baptaisee, ne á mi baptaiseemo yi; kẽ bá nenede nà dida waa mo ko nà komla waa he ne yede ne mo ko bè hnyi nyo, kẽ nyo nono a ta Buo gida ne ne nono e mino hnyiemo.

24. Nema te o pu wõna ne, o podeda bebuno sõ yero no,

25. Nema Jesu dada no, nẽ o podano á ibo ne ne te Dako a kpwẽyiedio koo no wĩ ke, nẽ wa nye hwebo pee no tedi ye.

26. Nema kre ámo mo e na nenone: kẽ nyo bo pono o nu wĩkekoo kre ámo mo, nẽ bo nu á leyu;

27. Nẽ nyo bo pono o nu nye hwe kre ámo mo, nẽ bo woye áne nyebaero.

28. Tene nyebo a Nyebeyu nu o ye e te ke di, e mo nyebo bo mu o leyude nu a ta, kẽ bo mu nyebo a leyu de nu, nẽ bo hnyi o hõnõ o do poplande a tehadede a ta.

29. Nẽ te o wodade Jeriko powa a de hwe kweda no mo.

30. Nẽ yi doo sõ nenao tide gaba idi, te o wõna ne, e mo, Jesu hina ne o yaedade wĩ o pono, O Koo mo no te Davide a yu, à ware be nu mó.

31. Nẽ powa podeda no yero no, o pono bo poda kpwe: nema o podeda ne ke o yaedado wĩ di o pono O Koo, mo Davide a yu à ware be nu mó.

32. Nẽ Jesu nyinanao o dada no, nẽ o podano, dene á ide bè nu ámo mo?

33. O poda no ye no, Koo, à yi be kreeye.

34. Nẽ Jesu yidoda o ware o toda wa yi no; nẽ wondõata wa yi tedano nẽ o kweda no mo.

LU XXI.

1. Nẽ te o kwanena Jerusalem mo no, nẽ te o nyine-
nade Betpagi kre Olive a tebwe hede Jesu tedade monao
be sõ,
2. O poda no ye no, bá ya orõ no gbwede ámo ye, nẽ
dõdõ á mi kasera yedemo ko o yu he; bá wore no, bá
mu mò ne mo yade.
3. Nẽ nyo bo tu ámo te de ye, á munopo, Koo no ide
no; nẽ wondõata o mi ne notemo.
4. Dene nede we e nuina ne, te ne profete tuda be mu-
nao yade, o pono,
5. Ba lele Zaion a nyine-hya, yi kre ná kiṅ dide mó mo,
o plone o neo kasera a bodo ke.
6. Nẽ monao munao o nuna dene Jesu leleda no.
7. Nẽ o yada kasera ko o yu he o poda ne wa raure ke,
nẽ o tudao no.
8. Nẽ powa hwe o brada wa diepode o podao ne tide
idi; obe beda ti a babe ti ya no, o breda ne tide idi no
9. Nẽ powa no nena nya ko nyono kweda no mo he, o
yaedade wĩ o pono, Hosana ko Davide a yu mo; hono
dide Koo a nyine bo zee; Hosana be hio.
10. Nẽ te o didade Jerusalem orõ a popleyino minade,
o pono, nyo be noe?
11. Nẽ powa podano, nyo nono mo Jesu no mo profete
o wode Galilai a Nazerete no.
12. Nẽ Jesu munade Ṅyesoa a temple biyo, nẽ nyono
e popleyino o pruda, o tona teble kre temple biyo o poda
no diye, nẽ nyono hinena wudi keno o pruda hunubwi o
worada wa teble bro mo ko wa kenede he.
13. Nẽ o poda no yeno, e kineene e mo, Ṅà kai mi
bede kai numo; pledõ á nu ne yidio a bidie mo.

14. Nẽ doo ko babio he o didao no mo kre temple
biyo; nẽ o pẽyãna no.

15. Nẽ te pristebo hwe ko kineo he yida gedide hwe ne
o nuna, nẽ hyeyiru o yeedade wĩ kre temple biyo o pono
Hosana kre Davide a yu mo! e yaeda no krã wudĩ.

16. Nẽ o poda no ye no, hene nyono nede ti wãne nee?
Nẽ Jesu poda no ye no áwi; á yea ne hide, e mo, ne nu
pane ke nyono nye he a woni e po mó nyine hãka?

17. Nẽ o sedao no, o wodade orõ, nẽ o munade Betano,
nẽ o pedade.

18. Nẽ te nyena nyana te o yida orõ kede mi kanõ ni-
na no.

19. Nẽ te o yida buẽ-tu kre tide idi o didao ne mo kre
o yeda de tu fe yede, kẽ hwĩya dõ, nẽ o poda no ye bui
te na kũo mó yi di iduidu. Nẽ worewore buẽ-tu ye-
doda.

20. Nẽ te monao yida ne o gedidade o pono Hane buẽ-
tu nu yedoe a woreda!

21. Jesu tuda no ńe o poda no ye no, hãte ne lele ámo,
bá ko hãtepoe bá yi bá ye kpre ko, dene nuie buẽ-tu
no nede mo, á na nu e dõ, kẽ bá po tebwe no nede ye
bé wo ta no, nẽ bé tuiede idu mo, nẽ e mue ne.

22. Nẽ de a popleyino ne á mie yedamo, bá yi bede ba
yi hãte pe nẽ á yi ne ne.

23. Nẽ te o didade temple biyo, pristebo hwe ko nyebo
a nyegbade he o didao no mo te o yida twede nẽ o
podano, hane nue ne kode ne mo, bé nu dene nede hẽ
nyo nu mó ne kode ne mo?

24. Jesu tuda no ńe o poda no ye no, te dõ no mi ámo
no ne yedamo yi, ne bá lelemò, nẽ hede mi ámo lelemo
yi nyono nu mò ple ne ni dene nede.

25. Jone a baptisem di, tene e woe? e wode yeu, hẽ e
wode nyebo mo? Nẽ o pededa ne no o pono, bà pono,

e wode yea o mi ámo ye no ponō, nē hane nue kre á ye
ne hāte ke po di?
26. Kē bà pono e wode nyebo mo, à pi nyebo a hwanē;
kore nyebo a popleyino dede Jone profetepe.
27. Nē o tuda Jesu ne o pono à na hli ne ne. Nē o
poda no ye no, na lele ámo yi, e mo nyono nu mò ple no
ni dene nede.
28. Nema hane á wore pee? Nyebwe te no koda
nyebeyiru sō; nē o didao o tede dō mo o pono, nà yu
be mude nà kēwe gburo, be mu kōwa nu.
29. O tuda no ne o pono yo wē, ke o bodeda li no o
hiena o woro mo o muna.
30. Nē o didao obe be mo o leleda no yi. Nē o tuda
no ne, o pono, wēne nē kre o yeda mu.
31. Nee, o tao sō nono, wa bae no nuna o buo a woro
di? O poda no ye no, wa tede nyebwe no. Jesu poda
no ye no kin-wudikweo ko wraure-nyino he o mide
Nyesoa a dible nyē pamo pledō á mude pa.
32. Emo Jone didade ámo mo, o poe ámo hā kpone a
tide, kre á yeda no hāte ke po: nema kinwudi-kweo ko
wraure nyino he o peda no hāte; nē ányebwetu te á yi-
da ne, e diebodede á yeda á'wore mohie, bá muna no
hāte ke po, yi.
33. Bá wō dadegbā be a te: Kaibwo te nenao o doda
kewē-gburo o hadao o gbī nē o bruda wēe-gbō o podao
e foo-kai o poda ne gelonuo kwa, o munade mohlo bro
te ke.
34. Nē te bui-po ti kwanamo o tedade o leyiru gelonuo
mo bo muna e poode kwa bli.
35. Nema gelonuo kroda o leyiru, o bida obe, o lada
obe o bideda obe sie.
36. Nē di o tedade leyiru te o ho o hio wa tede do:

nẽ dene o nuna wa tede nyebo mo, ne o nu nyono nede mo, yi.

37. Nẽ e diebodede o tedado o nyebeyu, o pono o mi nà nyebeyu yiepimo.

38. Nema te gelonuo yida nyebeyu nono, o pededa ne no, e mo, Nyono nede o mo kudekoo no: bá di, bà la no, nẽ ànyebwetu mu o kude gba.

39. Nẽ o kroda no o hadade no kẽwe-gburo o lada no.

40. Nee te kẽwe-gburo a koo mie dimo, hane o mi gelonuo nono numo di?

41. O poda no ye no, o mi nyebo kukwi nono lamo swẽka, o mi kẽwe-gburo seya nyebo hnyimo hono mi no e poode hnyimo kre ene ti idi.

42. Jesu poda no ye no, á yea ne hide kre Kinede ke, e mo, sio ne kaipoo poda wã neno e nu seõ a sio hwe: dene nede ne mo Koo a nunude, nẽ e nu gedide kre ámo yie?

43. Neeka ne lele ámo, Nyesoa a dible mi ámo kwa heemo, nẽ e mi hnyiemo dako no mi e bui pomo.

44. Nẽ be nyo mi sio no nede ke pimo o mi gideemo: ke be nyo e bi lu, nẽ e wõ no ne pedepede.

45. Nẽ te pristebo hwe ko Farisaibo he wõna o dadegbẽ o yidoda ne, nono o hẽna nyine.

46. Nema te o pẽna ne no, e mo hane bo nuna o kwa fe gboba o pida nyebo a hwanõ, tenepono o dededa no profetepe.

LU XXII.

1. Nẽ o tuda no ñe o poda no dadegbã ye o pono,

2. Yeu a dible e wo kiñ te ye hono pina blepa dibade ko o nyebeyu mo.

3. Nẽ o̱ te̱dade o̱ leyiru, nyono o de̱e̱de blepa dibade
mo̱ bo muna no da̱: nẽ o pono̱ o yedao di.
4. Nẽ o̱ te̱dade leyiru be di̱, o pono̱ nyono de̱e̱e, ba
lele no, yi, ne hmle̱ne ne̱ dibade, nà blle̱ ko̱ fe̱no̱nede be
he̱ le̱e̱ne, nẽ teble a̱ popleyino̱ we̱mo̱e; bá dide̱ blepada.
5. Ne̱ma o pededa ne me̱ ke̱, o muna wane tede̱ no̱,
o̱be munade o̱ ge, o̱be muna o̱ pã̱no a̱ te ke̱.
6. Nẽ obe no nenao o kro̱da o̱ leyiru, o tuda no swẽ̱, o
lada no.
7. Nẽ te̱ kiǹ wõ̱na ne o̱ peda yero; nẽ o̱ te̱dade o̱ tã-
kli, o̱ lada nyelao nono, o̱ poda wa orõ̱ to̱.
8. Hede o̱ poda o̱ leyiru ye̱ no̱ blepada we̱mo̱ kre nyo-
no de̱e o ye ne ye̱ble̱de.
9. Ne̱e̱ bá mude tidi hwe idi, nẽ be nyebo be á ye̱de
bá da̱de no blepada.
10. Kre leyiru nono nuna o munade tidi kwe idi no̱, nẽ
nyono o popleyino̱ no o ye̱dedao, o kweda no yibwa no̱,
e̱ mo̱ nyebo kukwi ko̱ hã nyebo he̱: nẽ blepada a̱ dabwe
we̱dade ye̱ no̱.
11. Nẽ te̱ kiǹ didade kai biyo, bo̱ muna dabwe yi o̱
ye̱dedade nyebwe te ho̱no̱ yeda blepa rauro po:
12. Nẽ o̱ poda no̱ ye̱ no̱, Beyu, hane nue ne dide̱ te̱no̱,
kre ye blepa rauro po? Nẽ o̱ yeda wĩ ko̱.
13. Hede ki̱ǹ poda leyiru ye̱ no̱, bá moane o̱ swẽ ko̱ o̱
be he̱, bá hade no̱, bá mude no heide̱ ne nede diye̱ tune;
te̱ne o mino̱ we̱mo̱ o mino̱ wa nyẽ dimo̱.
14. Ko̱re nyebo poplande de̱e̱, kẽ̱ o do kpra he̱e̱de.
15. Hede Farisaibo muna o tuda e̱ si̱da, e̱ mo̱ hane bo
nuna o̱ wĩ moane.
16. Nẽ o te̱dade no̱ wa mo̱nao ko̱ Herodianbo he̱ mo̱ o
pono̱, To̱de̱o̱ à ibo ne̱ ne te̱ ti hãte, nẽ te̱ twe̱de àmo
Ṅyesoa a̱ kpone a̱ te̱e̱, nẽ ne yi nyo̱ a̱ wĩ de̱; ko̱re ne tu
nyo̱ a̱ fe̱ dõ a̱ te yimo̱.

17. Ne̱e̱ bé lele àmo hane ná woro pee̱? ple e̱ nu te̱e̱
bà hnyi Kaisa kiǹwudi, hẽ e̱ ye te̱e̱ nu?
18. Ne̱ma Jesu yidoda wa kpone kukwi no̱; nẽ o̱ poda-
no̱, De̱e̱ka á te̱e mò di̱, ámu yeyedao no?
19. Bá tede mó ki̱ń-wudi ye̱e ye̱. Nẽ o yadao no̱ pe̱ne
mo̱.
20. Nẽ o poda no ye̱ no̱, ayo̱ a̱ kusebwe ko̱ ki̱ne̱ede̱ he̱
nede̱?
21. O poda no̱ ye̱ no̱, Kaisa a̱ de̱ no. Hede o̱ poda no
ye̱ no̱, Bá hnyi Kaisa dene Kaisa ko̱: nẽ bá hnyi Ṅyesoa
dene Ṅyesoa ko̱.
22. Te̱ o wõ̱na te neno, e̱ gedidade no ne, nẽ o seda no̱,
nẽ o muna wa mue̱.
23. Nyenayedo dõ no̱no Sa̱dukaibo didao no̱ mo̱ hono
o pono̱, e̱ ye kono̱woe̱ ko̱, nẽ o yedada no̱ no̱,
24. O pono̱ To̱deo̱ Mose ye̱ ne, nyebwe bo̱ ye yiru ko̱,
nẽ o̱ bebu bo̱ du o̱ nyi̱ne̱ bo̱ mu yiru ko̱ ko o̱ bebu mo̱.
25. Nẽ bebuno hmlesõ̱ nenao; nẽ wa tede̱ nyo̱ te̱ o̱ du-
da o̱ nyi̱ne̱ o̱ koda nẽ te̱ o̱ yeda yiru ko̱ o̱ sedao o̱ nyi̱ne̱
o̱ bebu mo̱;
26. Nyo̱no̱ we̱dade o sõ̱, nẽ wa tá, kre o nuna e̱ ye̱da
wa hmlesõ̱, yi̱.
27. E̱ diebo̱dede̱ nyi̱ne̱ koda ne yi̱.
28. Ne̱e̱ kre kono̱wowe̱ a̱ ti, nyo̱ a̱ nyi̱ne̱ o̱ mino̱ numo̱,
yi̱? emo o popleyino̱ duda no̱, we̱.
29. Jesu tuda no ṅe̱ o̱ podano̱, á kane te̱ á ye Ki̱nede ko̱
Ṅyesoa a̱ kpwẽ he̱ a̱ te ibo.
30. Emo kre kono̱wowe̱ mo̱, o ne dudide o ne hnyi
nyi̱no bo du no yi̱, kẽ̱ o wo Ṅyesoa a̱ angelbo no nede
yeu ye̱.
31. Ne̱ma ko koo a̱ kono̱wowe̱ a̱ te, á yea ne hide̱, e̱
mo̱, te ne Ṅyesoa tuda ámo ye̱, o̱ pono̱,
32. Mõ̱ te Abraham ko̱ Isake he̱, nẽ Jakobo a̱ Ṅyesoa

yedi. Ňyesoa o ye koo a Ňyesoa, kẽ kononeo a Ňyesoa no.

33. Nõ te powa wõna te neno o gedidade o todete a ta.

34. Nema te Farisibo wõna ne, e mo Jesu a be nu Sadukaibo bo poda gbwe o kweda yibwa no.

35. Hede wa bae te no mona tehlao yedada no te no, teneka, o podano,

36. Todeo, dene mo tede hwe kre tedi nyẽ?

37. Jesu poda no ye no, Bé nowane ná Koo Ňyesoa ke ná fe a popleyino mo ko ná šin a popleyino he, nẽ ná woro a popleyino yedi.

38. Dene nede mo tede tede, e mo tede hwe yi.

39. Nẽ dene e kweo, e wo ne ye, e mo bé nowane bae, tene ni dui a nowanena.

40. Tedi a popleyino ko profetebo a popleyino a wĩ he kre e pede tedi sõ ne nede kudi.

41. Te Farisibo kweda yibwano Jesu yedada no no,

42. Hane á wore pee Kraise a te? Nyo a yu o moe? O poda no ye no, Davide a yu no?

43. O poda no ye no, nẽ hane e nue Šin nu Davide o dade no Koo, o pono,

44. Koo poda ná Koo ye, bé nenede nà dida sõ mo bè tedo ná nyão ná beketude mo nu?

45. Nee Davide bo yi no Koo dede hane e nue o nu ó yu di?

46. Nẽ nyebwe te yedade ne we bo, tuda no ňe te di, nẽ wode nyenayedo nono, mo nyo yedade ne we bo yedada no te de no di.

LU XXIII.

1. Hede Jesu hlida powa ko o monao he mo,

2. O pono kineo ko Farisibo he neo Mose a kenede ke;
3. Nee bedebe o lele ámo ba tu yimo neno bá tuyimo,
nẽ ba nu ne: kẽ á na nu wa nunude; tenepono o ti te
kre o ne nu ne.
4. Emo o moane biblede ne e kũkwa, e kraa nyo bo
bli, nẽ o peo ne nyebo hwãe ke: kre wa nyebwetu o ne
wẽ bo gba gie bo to ne no.
5. Nema wa nunude a popleyino o ni ne, nyebo bo mu
ne yi a ta; o boae wa filaktere nẽ o boae wa raurebo a
mẽ ke no,
6. Nẽ o nowane tede nena kre dibade dida nẽ kenede
hwe kre sinegoge biyó no,
7. Nẽ wīpoe kre mãeye, nẽ nyebo bo dade no Rabi,
Rabi.
8. Nema á na wẽ, e mo, nyebo bo dade ámo Rābi tene-
pono á ko wīkekoo dō no mo Kraise; nẽ á popleyino
mo bebuno.
9. Nẽ á na dade nyebwe te Buo kre bro mo; tenepono
á ko Buo dō no nede yeu.
10. Nẽ á na dadee wikekoo, tenepono á ko wīkekoo no
mo Kraise.
11. Nema nyono o te mi yiboaemo kre ámo nyẽ no bo
nu á leyu.
12. Nẽ be nyo yaede odui nẽ o mide teemo; nẽ be nyo
teede odui, o te mi yiboaemo.
13. Nema á ko kide, ámu kineo ko Farisibo he yeyedao
á! tenepono á ke yeu a dible ko nyebo mo: emo ánye-
bwetu ne pade, ple nyono o pono o pade á ke no ye yi.
14. Á ko kide amu kineo ko Farisibo he yeyedao a!
tenepono á wora tiko nyino a kiya a teblo wono no, nẽ
ko o boeda ta á hloe á bedewī ye: nee á blidi mino
boamo.
15. Á ko kide ámu kineo ko Farisibo he yeyedao a!

teneponǫ á wẹ idu kǫ bro hẹ lu nǫ, bá mu prǫselite dō
nu : nē bá nue nǫ, hede ǫ nu hẹle ạ yu ǫ hio áñyebwetu
wẹ̄ sǭ.
16. Á kǫ kide ámu dǫo-nyapoo no! àmu no ponǫ nyǫ
bǫ pode tẹmple ẹ ye dẹ nu; kẹ nyǫ bǫ pode tẹmple ạ
sẹe hede dẹ nǫ pode.
17. Amu boo, ámu dǫo no yị! Ẹmo ẹ dẹ be nẹ hio
ple sẹẹ hēe tẹmple nǫ ni sẹẹ ẹ kǫṅẹ
18. Nē nyǫ bǫ pode ǫlta, ẹ ye ẹ dẹ nu; kẹ̄ nyǫ pode
hnyiedẹ nẹ neo nẹ kẹ, nē hede dẹ nǫ pode.
19. Ámu boo ámu dǫo no yị! Ẹmo ẹ dẹ be no hio,
ple hnyiedẹ hēe ǫlta nǫ ni hnyiedẹ ẹ kǫṅe?
20. Nẹẹ nyǫ bǫ pode ǫlta, hede ǫlta nǫ pode kǫ teble
ạ popleyinǫ ne neo ne kẹ hẹ.
21. Nē nyǫ bǫ pode tẹmple, hede nǫno ǫ pode kǫ nyǫ-
nǫ ǫ tinde nǫ biyo hẹ.
22. Nē nyǫ bǫ pode yeu, nē Ṅyesoa ạ kiṅkẹnedẹ nǫ
pode kǫ nyǫnǫ ǫ neo nẹ kẹ hẹ.
23. Á kǫ kide ámu kịneo kǫ Farisibo hẹ yeyedao á!
teneponǫ á pẹe mịnte kǫ ạnise hẹ nē kụmịne yedi e wae
pu ạ waa, ple kre á ne tu tedi ạ de hwe yimǫ, e mǫ hā
tehlịla, woremǫnǫpoẹ nē hātepoẹ no: de neno ne á mie
numǫ, kẹ̄ ebe ne neo e na se tidẹ idi yị.
24. Amu dǫo nyapoo no o dede nạte nǫ ple o mlẹ
kạmle.
25. Á kǫ kide ámu kịneo kǫ Fạrisibo hẹ yeyedao á!
teneponǫ á hmlẹne kǫbo kǫ plede hẹ ạ kẹ nǫ, nema kre
kudi á yidide bẹbadẹ kǫ nyinyịnẹ dẹ hẹ.
26. Mǫ dǫǫ Farisaipe no! tedẹ kene be hmlẹne kǫbo kǫ
plede hẹ ạ kudi, pledō e kẹ be munǫ hịnẹ wẹ yị.
27. A kǫ kide ámu kịneo kǫ Farisibo hẹ yeyedao no!
teneponǫ á wo wudidi pli yẹ hene e kẹ nǫyinǫ, kẹ̄ e yi-
dide koo ạ dẹkrē nǫ kǫ teble kukwi ạ kplikpli hẹ.

28. Kre ne̱ nee̱ ko áne fe̱ á ne hwõ̱ hã nyebo ko nyebo yi, ne̱ma kre ámo kudi á yidide yeyede̱ ko̱ de kukwi he̱,

29. A ko̱ kide ámu ki̱neo ko̱ Farisaibo he̱ yeyedao no! tenepono̱ á pe pro̱fetebo a̱ wudidi, nẽ á kpone hã nyebo a̱ wudidikiya.

30. Nẽ á pono̱ ba nena kono̱ áne̱ buono a̱ ti idi, nẽ á yeda no ke̱ bi, á yeda pro̱fetebo la.

31. Ne̱e̱ á po ádui bo no̱, te̱ á mo̱ nyono lada pro̱fetebo a̱ yiru no.

32. Bá yidide á buono a̱ kpone kukwi a̱ senanede̱.

33. Amu si̱da, ámu plidi a̱ kpru! hane á mie he̱le blidi a̱ ke̱ tanena̱ numo̱?

34. Ne̱e̱ yi, ne te̱dede ámo pro̱fetebo ko̱ tõ̱ko̱o he̱ mo̱, nẽ ki̱neo yedi: nẽ á mi obe lamo̱ á mu no krusefaie, nẽ á mu obe bi kre á si̱negoge biyo, á mu no swẽ̱ tu, e̱ mu nu, wode orõ̱ be kudi nẽ kre orõ̱ be kudi.

35. Hã nyebo a̱ popleyino̱ no le̱eda kre bro wode hã Abel be̱ nyi̱nede Za̱keraiase o̱ mo Barekaia̱se a̱ yu mo̱ ho̱no̱ á ladedao te̱mple ko̱ o̱lta he̱ hedi, te̱ wa nyi̱no̱ a̱ blidi e̱ na bide ámo lu no̱.

36. Hãteno lele ámo, de e popleyino̱ ne nede̱ mi nyebo kpru no ne kono ne̱ nede̱ lu no̱ bimo̱.

37. O Jerusalem, Jerusalem mo̱ no̱ le̱ pro̱fetebo o̱ pe nyono te̱e̱de ámo mo̱ sie̱ mo̱ no̱, ti pepla̱nde ne ida ne e̱ mo̱ be kweda ná yiru yibwa no̱, te̱ne habekpã ni o̱ gi̱di o̱ yiru ke̱ o̱ pede ne o̱ pobwi biyo kre á yeda wẽ̱.

38. Yi, á kai seeo ámo mo̱ de̱baka.

39. Ko̱re ne lele ámo wode ti ne̱no ke̱ á na yi mò ne bá tedo̱no̱po, Nyo̱ no̱no ko̱ krubwe ho̱no̱ dide Ko̱o̱ a̱ nyi̱ne mo̱.

LU XXIV.

1. Nẽ Jesu wodade temple biyo, o munao: nẽ o monao didao no mo bo muna no temple a kiya ye tede.

2. Nẽ Jesu poda no ye no á ye de a popleyino neno yi? hãtenó lele ámo, sio te dõ o na seo o bae lu hene na poee honõ ne.

3. Nẽ te o nenao Olive tebwe lu, monao didedao no mo, o dõ, o pono be lele àmo tibe dene nede mio bimo, nẽ dene be dido ná didie ko kono a lugideda he a yidode numo?

4. Nẽ Jesu tuda no ńe, o pono, bá mayio nyo ne tedo ámo boe.

5. Kore nyebo poplande mino nà nyine didemo, o munonopo mò Kraise no; nẽ o mu nyebo poplande boe.

6. Nẽ á mi tã te wõmo ko tõ a nyine he; bá tu ne yimo á ne di hwano pi; kore de a popleyino neno be bidoo no, nema e na nu e lu gideda pledõ.

7. Kore dako mino dako yehmemo, nẽ dible ko dible he; nẽ e dido mumo kanõ, kwẽ krẽ no, nẽ bro a dihnihnie kre tede peplande.

8. De e popleyino neno e mo ware a hurutuda no.

9. Hede o mino ámo nyebo kwa pomo bo mu ámo swẽ tu bo mu ámo la: nẽ dako a popleyino o mino ámo nyãmo ko nà nyine a ta.

10. Hede nyebo poplande o mino be ye hlamo o mu o bino wa nyão kwa po o mu wa bino nyã.

11. Nẽ se profetebo a do poplande mino tanowomo o mu nyebo poplande boe.

12. Nẽ te kpone kukwi mino ke no bidimo o do poplande a nowanena mino wonenemo.

13. Nema benyobe lamaa woro kre e lugideda mo, nĕ
o wawa ne.
14. Nĕ dible a hă tibosa neno, be tuiede kono a pople-
yino kudi, be mu tekenoheyada numo ko dako a pople-
yino mo, nĕ hede e lugideda mino nyinemo.
15. Nee bá yido diebobă a nyinonyinede, hene e te
profete Daniel ti, be nyinade ńeko tede (be nyo yi hide
bo yido ne no)
16. Nĕ hede nyono nede Judia bo gbadede kwidida
tebwe lu;
17. Nĕ nyono neo kai ke o na tedode teble ne nede o
kai biyo bo mude ne ha a ta;
18. Nĕ nyono nede ge, o na di kede, bo mu o raure
gba yi.
19. Nĕ nyono mino kudi nemo, ŏ o mino yiru nyamo
kre nyenayede neno idi o ko kide!
20. Nĕ bá bede e mo, á kwidida, e ne dido khe a ti nu
ke sabate nyena.
21. Kore ti neno idi, kuwowe hwe mino bimo hene
yeao bi, wode kono a hurutuda be yede ti neno ke, ŏo
hene na bidoo ne di yi.
22. Nĕ nyenayede neno, be yi e ne kwaeenoyene, nĕ
tŏnyebwe te dŏ o na wado ne: nema ko nvono heede a
ta nyenayede neno mino yekwaemo.
23. Nĕ hede nyo bo podo ámo ye no, Yi Kraise no
nede, ŏo kre tenŏ; á na po ne hăte ke.
24. Kore se Kraisebo mino tanowomo ko se profetebo
he nĕ o mi yidode hwe ko gedide hwe he tahamo, nĕ
be ibo ne, nĕ o muno nyono heede o nyebwetu boe.
25. Yi ne heya ámo ke no pledŏ.
26. Nee bo po ámo ye no, yi o nede yeba tede á na
mude, yi o nede kai a gburo á na po ne hăte ke.
27. Kore tene e ne, yeu be yi yie pe e wedede idulu

waa, ẽ fe̱ e̱ bidede nisede waa, kre nyebo a̱ Nyebe̱yu a̱
didie̱ a̱ ka mino̱ nemo̱.
28. E̱mo te̱ne seõde̱ pe̱o, kreno me̱me mino̱de yibwa no̱
kwemo̱.
29. Nyenayede neno e kuwowe̱ be̱ hino̱o hede wõndõ-
ata heide̱ mino̱ wẽ fe̱ bimo̱, nẽ ho̱bo na podo̱ o̱ pebe ne,
nẽ hneyo̱ mino̱de yeu bledemo̱, nẽ̱ yeu a̱ kpwẽnede mino̱
sekemo̱.
30. Nẽ hede nyebo-a̱ Nyebe̱yu a̱ yidodede̱, mino̱ tawo-
mo̱ kre yeu; nẽ hede bro a̱ dako a̱ popleyino̱ mino̱ we-
mo̱, nẽ o mino nyebo a̱ Nyebe̱yu yimo̱ o̱ mino̱ yeu a nu-
kpã nyẽ didemo̱, o̱ mino̱ kpwẽ ko̱ teayiboaeda hwe̱ he̱
yamo̱,
31. Nẽ o̱ mino̱ o̱ angelbo te̱demo̱, o mino̱ wono̱-fõna e̱
wĩ boa bimo̱, nẽ o mino̱ nyono o̱ hade yibwa no̱ kwemo̱,
e̱ mo̱ te̱ne duduidu hã̱ wedeno̱, be̱ wode yeu a̱ meã be,
be̱ nyi̱ne̱de e̱be mo̱.
32. Nẽ, bá wõ̱ buẽtu a̱ dadegbã: o̱ babo be̱ nu e̱ de̱
čau nẽ bo̱ to̱bo̱, hede á i̱bo ne̱ ne, te yedeba kwamo̱.
33. Nẽ kre ne̱ ne, bá yido̱ de e popleyino̱ neno, be
yido̱ tano̱we, hede ba ibo ne te̱ o̱ kwamo̱, e̱ mo̱ kre
hwaidi.
34. Hãteno ne lelo ámo, nyebo kpru no̱ ne kono̱ ne̱
nede̱ o na we̱one pledõ de a̱ popleyino̱ ne nede̱ be mu-
no̱o yade.
35. Yeu ko̱ bro he̱ mino̱ himo̱, kẽ̱ nà wĩ na hino̱o
ne.
36. Ne̱ma nyenayedo no̱no õo aua no̱no nyo̱ ye ne̱ ibo,
bã angelbo no nede yeu kẽ̱ nà Buo dõ.
37. Nẽ te̱ne e̱ nena Noa a̱ nyenayede idi kre nyebo a̱
Nyebe̱yu a̱ didie̱ a̱ ka mino̱ ne̱mo̱, yi̱.
38. Ko̱re te̱ne e̱ nu nyenayede ne nena pledõ yini mi-
nao bimo̱, o yida te̱, o yida ne̱, o yida nyi̱no dui o vida

no nyebebo no hnyi bo muna no du, e yeda nyenayedo
no Noa bidade ake kudi, ke,
39. Kre o yeda ne tode, pledō yini didao e hadao wa
popleyino; kre nyebo a Nyebeyu a didie mino nemo.
40. Nẽ hede nyebo sõ minode ge dō nemo; o be mino-
de heemo obe munode se.
41. Nyino sõ mino mile do grainemo: obe minode hee-
mo, obe munode se.
42. Neeka bá fo; kore á ye ibo aua be no idi á Koo
mino dimo.
43. Kẽ dene nede bá ibo, e mo kai-buo bo iboda ne
wotye be no idi yidio mina dimo nẽ o feda no ne, nẽ o
yedao no mo wo bo muna o kai wõ.
44. Neeka bá wemo yi, emo aua no o idi á na todeo ne
ne, nyebo a Nyebeyu mino dimo.
45. Nẽ hede nyo moe hã leyu no ko tõ hono o koo tu
o nablewe kwa, bo mu no wane dibade hnyi kre ene ti
idi?
46. Leyu nono o ko krubwe, hono o koo bo dido o ye-
de kõwa neno e nuna.
47. Hãteno ne lele ámo o mi no numo o muno o ko-
kode a popleyino wī ke ko.
48. Kẽ leyu kuku nono, kre odui kudi bo yi ne no ti, e
mo, Nà Koo a didie honane kede;
49. Nẽ bo towa obino leyiru a bibie, bo yi te nẽ o ko
nõnuo he bo yi ne,
50. Leyu nono a Koo mino dimo nyenayedo no o idi
e te yede no kudi no ne, nẽ kre aua no o idi o ye ne
tode,
51. Nẽ o mino no tie čemo, o mu no no o peeda hnyi
kre yeyedao nyẽ: kreno o mino wemo o mino nyẽ
dimo.

LU XXV.

1. Hede yeu a̱ dible miye̱womo̱ bobo pu no o duda wa
mlatedia o muna blepao̱ nya be̱demo̱.
2. Nẽ o tae hm ko̱da tõ̱, nẽ obe hm boda.
3. O nyono boda o duda mlatedia kre o yeda ke̱nã tide̱
idi gba;
4. Ne̱ma nyono ko̱da tõ̱ o poda ke̱nã de wudi no̱ o gba-
da wa mlatedia tide̱ idi.
5. Te̱ blepao̱ hona̱nenade kede, o popleyino̱ nyino̱ bida-
de no yie̱ o mo̱ena.
6. Nẽ to̱ hedi, hede̱ wore̱dao, o pono̱, yi blepao̱ no̱ dio:
bá mu no̱ nya be̱de.
7. Hede bobo a̱ popleyino̱ dudaye̱, o be̱da wa mla-
tedia.
8. Nẽ hede boo poda tõ̱ko̱o ye̱ no̱, bá hnyi àmo áne ke̱-
nã de̱: à mlatedia mone.
9. Ne̱ma tõ̱ko̱o tuda no ñe̱, o pono̱, õo; hede e̱ ye ho,
ko á ko̱ àmo he̱ mo̱; á nyebwetu bá mude nyono pri ne̱
mo̱, bá mu ne to̱ ko ádui a̱ ta.
10. Nẽ te̱ o yida ne̱ to̱ino̱ mi hede blepao̱ didane; nẽ
nyono we̱damo̱ o ko̱ no̱ he̱ padade blepada; nẽ hede me-
yu ke̱e̱dao.
11. Hede bobo be didao o pono̱ Ko̱o̱, Ko̱o̱, kre̱ amo ye̱.
12. Ne̱ma o̱ tuda no ñe̱ o̱ pono̱, hãteno ne lele ámo, ye
ámo ibo.
13. Ne̱e̱ka ba fo, e̱mo á ye ibo be nyenayedo be aua be
idi ne nyebo a̱ Nyebe̱yu mino̱ dimo̱.
14. Ne̱e̱ yeu a̱ dible e̱ woye̱ te̱ nyebwe mide tede̱
pedu daba no̱, nẽ o̱ da̱da o leyiru nẽ o̱ poda no o̱
teble kwa no̱.
15. Nẽ̱ o̱ hnyina obe ta̱lente hm, nẽ o̱be sõ̱, nẽ o̱be dõ:

o popleyino̱ o ao̱dō, dene e yimo̱tne̱ o we̱dade, nē wōn-
dōata o̱ muna daba.
16. Hede nyo̱no̱ gbada ta̱lente hm, o̱ muna o̱ podeda ne
pa̱no o yida ta̱le̱nte be hm di̱.
17. Nē nyo̱no̱ gbada sō̱, no̱no yida ebe sō̱ di̱.
18. Ne̱ma nyo̱no̱ gbada dō, o̱ muna o̱ bruda bidie̱ kre
huru o̱ hudida o̱ ko̱o̱ a̱ wudi.
19. Nē te̱ e̱ gbada wē pepla̱nde leyiru nono a̱ ko̱o̱ dida
o̱ ko̱ no he̱ bo muna o̱ wudi a̱ te tu.
20. Nē kre e̱ nuna nyo̱no̱ o̱ gbada ta̱lente hm o̱ didao o̱
yada ta̱lente be hm o̱ pono̱, ko̱o̱ hnyina mò ta̱le̱nte hm;
yi ne yi ta̱le̱nte be hm di̱.
21. O̱ ko̱o̱ poda no̱ ye̱ no̱, hā de̱ ne nu, mó hā leyu
ne̱e̱o o̱ pe te huru: mo̱ po de ki̱mede a̱ te huru̱, mi mó
numo̱ be mu teble pepla̱nde wī ke̱ ko̱: bé dide̱ ná ko̱o̱ a̱
sau̱ nyē bi.
22. Nyo̱no̱ gbada ta̱lente sō̱ didao, nē o̱ podano̱ ko̱o̱
hnyina mò ta̱le̱nte sō̱, yi ne yi ta̱le̱nte be sō̱ di̱.
23. O̱ ko̱o̱ poda no̱ ye̱ no̱, hā de̱ ne nu, mo̱ hā leyu
ne̱e̱o o̱ pe te huru; mó po de̱ ki̱mede a̱ te huru; mi mó
numo̱ be mu teble pepla̱nde wī ke̱ ko̱.
24. Hede nyo̱no̱ gbada ta̱le̱nte dō didao, o̱ podano̱ ibo
mo ne te̱ te̱ ki̱ne ko̱o̱, ne če̱ de̱ne̱ ye do̱, nē de̱ne̱ ye bro
ke̱ po ne̱ e̱ de̱ ne pono̱ kwe yibwa no̱:
25. Ne̱e̱, ne pida hwanō ne muna ne hudidade ná ta̱-
le̱nte huru; yi ná de̱ ne ko̱ ne̱ nede̱.
26. O̱ ko̱o̱ tuda no̱ ňe̱ o̱ pono̱, mo̱ leyu kuku ne̱e̱o, o̱
honā, e̱mo iboda ne te̱ če̱ de̱ne̱ ye do̱, nē dene ye bro mo̱
po, neno ne kwe yibwa no̱:
27. Ne̱e̱ka mie nà wudi wudike̱no̱hineo hnyimo̱, te̱ mie
dimo̱ be mue nà wudi yi ko̱ e̱ ke̱podede̱ he̱.
28. Ne̱e̱ bá hade no̱ tale̱nte̱ kwa, ba mu ne nyo̱no̱ ko̱
talente pu hnyi̱.

29. Ko̲re benyo̲be o̲ ko̲ de̲, de̲ mi no̲ hnyie̲mo̲ bo̲ mu e
de pepla̲nde ko̲: kẽ̲ be nyo̲ ye de̲ ko̲ o̲ne de̲ no̲ ko̲ mi
no̲ kwa he̲emo̲.
30. Nẽ leyu no̲ o̲ ne be̲ de̲ bá tude no̲ heide̲ ne nede
diye̲; te̲ne o mino̲ wemo̲ o mino̲ nyẽ dimo̲.
31. Nyebo a̲ Nyebe̲yu bo̲ dido̲ kre o̲ teyiboeda nyẽ ko̲
o̲ ṅeko̲ angelbo a̲ popleyino̲ he̲ hede o̲ mino̲ o̲ ki̲ṅke̲nede̲
ke̲ nemo̲:
32. Nẽ dako̲e a̲ popleyino̲ mino̲ yibwa no̲ kwee̲mo̲ ko
no̲ ye̲: nẽ o̲ mino̲ no gramo̲ te̲ne blableyituo̲ ni o̲ heye̲
bla̲ble ko̲ wuda he̲ mo̲ no̲:
33. Nẽ o̲ mino̲ blable o̲ dida sõ mo̲ podemo, ne̲ma
wuda kre o̲ komla sõ mo̲.
34. Hede ki̲ṅ mino̲ nyono nede o̲ dida sõ mo̲ ye̲no̲po-
mo̲, Bá dide̲ mò mo̲, ámo no Buo po krubwe mo̲, đible
no̲ o̲ we̲maamo̲ ko ámo mo̲ pledō kono̲ tuiedao huru bá
mu no̲ ko̲:
35. E̲mo kanõ yida mò ni, á hnyina mò dibade; ninato
yida mò ni, á hnyina mò nenade̲; mo̲na dabe̲ á paeda
mò:
36. Ne če̲dawodeno̲, nẽ á hnyina mò diepode; ne kre̲da
nẽ á đida mò tedemo̲: nenade jẽ nẽ á didao mò mo̲ no̲.
37. Hede hã nyebo mino̲ no̲ ṅe̲ tumo̲ o munopo, Ko̲o̲
tibe no à yida, kanõ yida mó ni, à hnyina mó dibade?
õo ninato yida mó ni à hnyina mó nenade̲?
38. Tibe no à yida mó mo̲na dabe̲ à paeda mó? O̲o ne
če̲dawodeno̲ à hnyina mó diepode̲?
39. Oo tibe no à yida mó ne kre̲da, õo ne nenade jẽ à
dida mó mo̲ no̲?
40. Hede ki̲ṅ mino̲ no ṅe̲ tumo̲ o̲ munopo hãteno ne
lele ámo, tenepono̲ á nu ne nà bebuno no nede̲ mo̲, bã e̲
nu wa do̲ ki̲mede̲, nẽ mo no á nu ne̲ mo̲.
41. Hede nyono o neo o̲ komla waa mo̲ o̲ mino̲ no ye̲

no pomo yi, Bá wode mò mo, ámu no gididie, bá bide
konose na nyẽ hene wedamo ko ku ko o angelbo he mo;
42. Tenepono kanõ yida mò ni, nẽ á yeda mò dibade
hnyi, nẽ ninato yida mò ni, nẽ kre á yeda mó nenade
hnyi:
43. Mona dabe nẽ kre á yeda mò pae; ne čedawodeno,
nẽ kre á yeda mò diepode hnyi: ne kreda, nenade jẽ nẽ
kre á yeda mò tedemo di.
44. Hede o mino no ṅe tumo o munopo, tibe no à yida
mó, kanõ yida mó ni, õo ninato yida mó ni, õo mona
dabe, õo ne cedawodeno õo ne kreda õo ne nena jẽ, nẽ
kre à yeda mó yimotu.
45. Hede o mino no ṅe tumo o munopo hãteno ne lele
ámo, tenepono á yeda ne nyono nede wa do kimede mo
nu nẽ á yeda ne mò mo nu yi.
46. Nẽ nyono nede minode konose kyidida nyẽ bimo:
kẽ hã nyebo munode konose hõnõ nyẽ bi.

LU XXVI.

1. Nẽ kre e nena te Jesu weda te e poplcyino ne nede
e tne mo o poda o monao ye no,
2. Á ibo ne ne e mo wẽ sõ be hi, hede luhinedibade a
ti nyineo ne, nẽ nyebo a Nyebeyu poeede o nyão kwa
bo muno krusefaiee.
3. Hede pristebo hwe ko kineo he, nẽ nyebo a nye-
kpade yedi kweda yibwa kre priste hwe hono o dadeda
Kaiafase a kai mo.
4. Nẽ o tida e sida e mo hane bo nuna o muna Jesu na
nu, bo muna no la.
5. Nema o podano, e na nu dibade nyenayedo e ne di
hede po kre nyebo nyẽ.

6. Nẽ te Jesu nenade Betane kre hinanuo Simon a kai
biyo,
7. Nyine te didao no mo o yada dieprude a alabasta
soda, ne e peda wudi baka o woradao no lu no te o ne-
nao dibade a dida.
8. Nema te o monao yida ne o peda yero o pono, dee á
hie teble gbwĩ di?
9. Emo dieprude neno e mie wudi peplande yimo bo
mu ne sweyio hnyi.
10. Te Jesu iboda ne o pono dee á he nyine ku di?
Emo o nu mó hã kpone mo no.
11. Emo á ko swẽyio o nemaade ámo mo ti gbiye; kẽ
mò á ne ko ti gbiye.
12. Kore o worao mò dieprude ne nede fe no o nu ne
ko nà hada a ta.
13. Hãteno ne lele ámo betebe hãtibosa prityeewane
kre kono a popleyino mo dene nede nyine nono nu, mi-
node tuiemo, o te be munode nyebo wore kudi no ne
a ta.
14. Hede o punosõ wa bae te, o nyine mo Judas Ĭska-
riote munade pristebo hwe mo,
15. Nẽ o poda no yeno dene á di mò hnyimo be mu ámo
no kwa po? nẽ o ko no he gidada silva a woronenopu
a te.
16. Nẽ wodao ti neno idi o pẽna ne no hane bo nuna
no o nyão kwa poe.
17. Nẽ nepolevenmo a tede nyenayedo idi, monao
didao Jesu mo, o poda no ye no, Tebe ne ide bà hmlene
luhine dibade bé mu ne di.
18. Nẽ o pono, bá mude orõ kre nyebwe te mo, á
mu no yenopomo, Todeo ye ne, Ne ti nyineo ne; kre
blikai biyo ko nà monao he à ye bà didede luhine-
dibade.

19. Nē mo̱nao nuna dene Jesu leleda no; nē o we̱da luhi̱ne dibade mo̱.

20. Nē te̱ wide̱ tuda o̱ ko̱ o̱ monao he̱ nenao tede̱ dō.

21. Nē te̱ o yida te̱ o̱ podano̱ hāteno ne lele ámo á bae te mi mò nà nyã̱o kwa pomo̱.

22. Nē e̱ ware nuna no baka nē o popleyino̱ towana no̱ ye̱no̱poe̱, Ko̱o̱ ple mo̱ no?

23. Nē o̱ tuda no ṅe̱ o̱ pono̱, nyo̱no̱ ko̱ mo̱ he̱ à nyi̱na kwe no̱ kre fuo̱ kudi, no̱no di mò nà nyã̱o kwa pomo̱.

24. Nyebo a̱ Nyebe̱yu mine te̱ne e̱ nu ki̱ne̱e ko o̱ ta; ne̱ma nyo̱ no̱no ko̱ kide ho̱no̱ mi nyebo a̱ Nyebe̱yu o̱ nyã̱o kwa pomo̱; e̱ mie hā ka nemo̱ ko nyo̱ no̱no mo̱ bo̱ yeda ko̱e.

25. Hede Juda̱se ho̱no̱ podao no̱ o̱ nyã̱o kwa, o̱ tuda no̱ ṅe̱ o̱ pono̱ To̱deo mo̱ no? O̱ podano̱, ne̱ ne tu.

26. Nē te̱ o yida te̱ Jesu duda fro̱ o̱ poda ne krubwe mo̱ o̱ wō̱da ne̱, nē o̱ hnyina ne̱ o̱ mo̱nao nē o̱ podano̱, bá du ne̱, nē ba di ne̱: de̱ne̱ nede̱ ne̱ mo̱ nà fe̱.

27. Nē o̱ duda ko̱bo nē te̱ o̱ bisida *Nyesoa* o̱ hnyina no o̱ pono̱, Á popleyino̱ bá na ne:

28. Ko̱re de̱ne̱ nede̱ ne̱ mo̱ yede idaede a̱ nyi̱no he̱ne e̱ wore̱o ko nyebo popla̱nde a̱ kpone kukwi a̱ hwlsopoe̱ a̱ ta.

29. Ne̱ma ne lele ámo, na nawa kēwe̱ a̱ popode̱ ne̱no ple e̱ nyenayedo be̱ tedo̱o nyi̱ne̱, tine ko̱ ámu he̱ bà muno̱ e̱ de̱ idaede wonono̱te̱, kre Buo a̱ dible nyē.

30. Nē te̱ o we̱da wora a̱ beble̱mo̱ o munade Olive a̱ tebwe mo̱.

31. Hede Jesu poda no ye̱ no̱, á popleyino̱ mi bohlamo̱ to̱yedo no̱no biyo ko nà ta; ko̱re e̱ ki̱ne̱e mi blable yituo̱ de̱ hlamo̱, nē blable a̱ ju be muno̱ yibwa no̱ no̱gbobā.

32. Ne̱ma ne wodo̱ kono̱ ne muno̱de ámo nyā kre Galilai.

33. Petro tuda no ńe o poda no ye no, bã nyebo a popleyino hla bo ko ná ta mo na hla bo ne idukau.

34. Jesu poda no yeno, hãteno lele mó, Toyedo nono biyo kowã na hide ne pledō bé mu nà te wẽ tã gade.

35. Petro poda no yeno bã yide mó kwa kwede, ne ye ná te gade. Kre monao a popleyino poda yi.

36. Hede Jesu ko no he didade tede ne o dade Getsemane, nẽ o poda monao yeno, bá nede teno, te na krinede nya be mu bede.

37. Nẽ o gbada Petro ko Zebedi a nyebe-yiru sõ he tide idi pledō ware towana o nue, nẽ o fe kũnakwa.

38. Hede o poda no yeno, ware e seye e ni mò baka, e ye be la mò: ba nenede, ba fodede mò mo.

39. Nẽ o munade nya debwi o poda o yibwa huru, o pono, O nà Buo be ibo ne, kobo nono bo hĩ mò no! kẽ ye no po nà woro, nema ná woro be nuide.

40. Nẽ o didao monao o yededa no nyino nẽ o poda Petro ye no, Dee? á ye ne boade ba fodede mò aua dō.

41. Bá fo bá bede, á ne te tudotu nyẽ bi: hãteno šiu wẽne kẽ fe wekpwẽyano.

42. O kwedao o munade di o bededa ne o pono O nà Buo be ye ne ibo, e mo kobo no nede be hĩ mó no, ne ye e de na dō ná woro be nuie.

43. Nẽ o didao o yededa no nyino di; te wa yi kũnakwa a ta.

44. Nẽ o sedao no o munade dĩ o bededa ne e nuna wẽ tã o tuda wĩ kpru dō neno.

45. Hede o didao o monao mo o poda no yeno, nee bá mo nyinō bá fo: yi e aua nyineo ne, nẽ nyebo a Nyebeyu poeede nyebo kukwi kwa.

46. Bá duye bà mu: yi nyono o di mò nà nyão kwa pomo o nyineone.

47. Nẽ te o yida ne ti, yi Judase o punosõ a bae be o

ko powa hwe he o blida pliya ko ti he kwa no o wodade
pristebo hwe ko nyekbade he mo.
48. Nẽ nyono poda no o nyão kwa o hnyina no yi-
dodede, o pono, be nyo a wono mi nyamo no no: no
ba kro.
49. Nẽ wondōata o didao Jesu mo, o pono, Náwio Ra-
bi; nẽ o nyana o wono.
50. Nẽ Jesu poda no yeno Beyu dee diemo? Hede o
didao o gbadao Jesu kwa fe o kroda no.
51. Nẽ yi, nyono o nenade Jesu mo, wa bae te o soroda
o sõ o hadade o pliye kpõ o hlade ne priste hwe a leyu,
nẽ o čeda o noã ye.
52. Hede Jesu podano, bé pode ná pliye o tede di:
kore nyono o popleyino o du pliye bo mu ne hwõne,
pliye mino no lamo.
53. Ná woro ye ne, ne bede Buo mo ne nede, nẽ wore-
wore o ye mò, hono hi angelbo a ligone punosõ lu, ya?
54. Nema be neeno hane kinede wĩ be muo yadeda nu,
e mo kre be nuie?
55. Kre aua neno idi Jesu poda powa yeno, ple á dide
mò mo, hwõ yidio ye, á ye pliya ko ti he bá mu mò kro?
Emo nyenayede gbiye ne ko ámu he à nenade temple bi-
yo ne twadema nyebo kre á ye da mò kro.
56. Nema de e popleyino ne nede o nuiena profetebo a
kinede wĩ be munao yade a ta. Hede monao a popleyi-
no sedao no, o kwidida.
57. Hede nyono kroda Jesu o gbadade no priste hwe o
mo Kaiafase mo, tene kineo ko nyegbade he o kwede-
dade.
58. Nema Petro nena no kede o hloda-mono o kweda
no mo, kre priste hwe a palase mo, nẽ o padade o nena-
de nyebaere nyẽ, bo muna e lugideda yi.
59. Nẽ pristebo hwe ko nyegbade he nẽ bedepoo yedi,

o pẽna nyono bo muna Jesu se ke̱ no̱ pomo̱, te̱ o na
lada no̱:
60. Kre o yeda nyo̱ yi: nẽ bã seko̱o o do popla̱nde
wodatano̱ o yeda e̱ nyo̱ yi: e̱ diebo̱dede̱ seko̱o sõ̱
didade,
61. O pono̱, nyo̱no̱ nene̱ hli̱da o pono̱ mi Ṅyesoa a̱
te̱mple bro woramo̱ nẽ wẽ tã a̱ ta be mu no̱ po di̱.
62. Nẽ priste hwe̱ dudaye̱, nẽ o poda no̱ ye̱ no̱, ple ne
tu àmo ṅe̱e? Te ne nede̱ nyo nono hle̱de mó yi di̱?
63. Ne̱ma Jesu yeda wĩ po. Hede priste hwe̱ hli̱da no̱
mo̱ o̱ pono̱ podede mó kono̱ne Ṅyesoa bé heya mò ke̱no̱,
be nu Kraise o̱ mo̱ Ṅyesoa a̱ yu no:
64. Jesu poda no̱ yeno̱, ne ne tu: nẽ ne lele mó kre
nya mino̱ nyebo a̱ Nyebe̱yu yimo̱, o̱ mino̱de Ṅyesoa a̱
kpwẽ a̱ dida sõ mo̱ ne bo̱ muno̱de yeǹ a nukpwẽ nyẽ
dide.
65. Hede priste hwe̱ ki̱nana o̱ raure o̱ pono o̱ tu *Ṅyesoa*
fofre̱ wĩ ye̱; de̱e̱ á te á ide̱ teyao? yi, ányebwetu á wõ̱
o̱ fofre̱ wĩ ne.
66. Hane á wore pee̱? O tuda ṅe̱ o pono̱ o̱ ble̱de koe̱
ye̱.
67. Hede o wonana no̱ hla yibwa no̱, o hlada no kwo̱-
de no̱, nẽ o hlada no̱ kpẽ no̱.
68. O pono̱, profesaie, be mu àmo lele, mo̱ Kraise, e̱
mo̱, nyo̱no̱ o̱ hla mó de̱?
69. Nẽ Petro nenade diye̱ kre pa̱lase biyo, nẽ nyi̱ne̱
hya didao no̱ mo̱ o̱ pono̱ mo̱ nenade Jesu no̱ wo Galili
mo̱, yi̱.
70. Ne̱ma o̱ gadeda ko o popleyino̱ ye̱ o̱ pono̱ hene ti
ye ne no̱ ibo.
71. Nẽ te̱ o̱ bidade diye̱, o̱te yida no̱, nẽ o̱ poda nyono
nenao, ye̱, nyo̱no̱ nede̱ o̱ nenade Jesu no̱ wo Na̱zarete
mo̱, yi̱.

72. Nẽ di o podade Ṅyesoa o gadeda ne o pono, ye nyebwe nono a te no ibo.

73. Nẽ te e poda wẽ di, nyono o nyinanao, o didao o poda Petro ye no, hãte mo te wa bae te; emo ná wĩ yidoe mó.

74. Hede o twana gidididа, ne, o podeda Ṅyesoa, o pono ye nyebwe no nede a te no ibo. Nẽ wõndōata koõ hideda.

75. Nẽ wĩ ne Jesu tuda no ye, bidade Petro kudi, e mo koõ na hidene ple mu ná te wẽ tã gade. Nẽ o bidade diye o weda baka.

LU XXVII.

1. Nẽ tẽ nyena nyana nyebo a pristebo hwe a popleyino ko nyegbade he o tida Jesu a te a sida bo muna no la.

2. Nẽ te o moanena no hede o gbadade no o poda no Pontio Pilato no mo gomla kwa.

3. Hede Judase hono poda no o nyão kwa te o yida ne, e mo o gidada o lele te, e krã yaeda no wudi nẽ o yada silva ye e woronopu kede di ko pristebo hwe ko nyegbade he mo,

4. O pono ne nu kpone kukwi, tenepono ne po nyono yea te wore o nyão kwa. Nẽ, o podano, à kode ne mo? mó bo ibo e te.

5. Nẽ o poda silva yee honõ kre temple biyo, nẽ o wodao o muna, o podao pedie lo o lada odui.

6. Nẽ pristebo hwe gbada sĩlva yee neno nẽ o podano e ye tee bà pode (*Ṅyesoa*) wudikweda, tenepono e mo nyino a peeda no.

7. Nẽ o tida e te nẽ o tona ne yemoo a bro de ye, bo munao dabwe hade.

8. Ne̱e̱ka o da̱de bro de̱ no̱no nyi̱no̱ a̱ bro de̱ ko nyena-
yedo no̱ nede̱ mo̱.
9. Hede te ne pro̱fete Je̱remaia tuda e ye̱dedao, e̱ mo̱,
Nẽ o duda silva ye̱e worono̱pu, e̱ mo̱ nyo̱no̱ a̱ wudi o
hlada a̱ wudi, o̱ mo̱ nyo̱no̱ a̱ wudi Israele a̱ yiru
hlada;
10. Nẽ o pruda ne ko yemoo̱ a̱ bro de̱ a̱ ta, te̱ne Koo̱
nuna e̱ gegi̱da.
11. Nẽ Jesu nyi̱nanao gomla ye̱: nẽ gomla yedada no̱
no̱, o̱ pono̱ ple mo̱ te Juwe̱ a̱ ki̱ṅ? Nẽ Jesu poda no̱ ye̱
no̱, Ne ne ti.
12. Nẽ te̱ pristebò hwe ko̱ nyegbade he̱ hle̱aeda no̱ te
lu no̱ o̱ yeda no ṅe̱ tu dō.
13. Hede Pilato poda no̱ ye̱ no̱, Ple ye ne wõ̱, e̱ mo̱, te
ne o hle̱de mó lu no̱ te̱ne e tĩi?
14. Ne̱ma o̱ yeda no̱ ne̱ tu dō; e̱ nu gomla o̱ gedidade
baka.
15. Nẽ kre dibade ne̱no a̱ ti, e̱ mo̱na e̱ne kpone, e̱ mo̱,
nyebo bo yi ne ide̱, gomla bo̱ te̱da e̱ne jẽpoo̱ no̱, nẽ o̱
nuna ne̱ ne.
16. Nẽ o ko̱da jẽneo̱ no̱ o̱ nyi̱ne we̱da ble lu o̱ nyi̱ne
mo̱ Ba̱ra̱base.
17. Ne̱e̱ te̱ o kwe̱da yibwa no̱ Pilato poda no ye̱ no̱,
nyo̱no̱ á wore ye̱ bè te̱no̱ ko ámo mo̱? Ba̱rabase hẽ Je-
su ho̱no̱ o de̱de Kraise?
18. (Ko̱re o̱ iboda ne̱. e̱ mo̱ krãtudeda a̱ pudo o podade
no̱ kwa.)
19. Te̱ o̱ nenao tehla ke̱nede̱ ke̱ o̱ nyi̱ne̱ te̱dade no̱ nye-
bwe mo̱ o̱ pono, Na nu hã nyebwe no̱ nede̱ de̱de mo̱;
ko̱re nyenayedo no̱no biyo ne wo ku baka kre yeye kudi
ko o̱ ta.
20. Ne̱ma pristebo hwe ko̱ nyegbade he̱ o badeda powa
o nuna no bo muna Ba̱ra̱base ida o muna Jesu la.

21. Gomla tuda no ṅe̱ o̱ poda no ye̱ no̱ ple o sõ̱ ŋono o
bac be bè teno̱ ko amo mo̱? o pono̱ Bara̱base.
22. Pilato poda no ye̱ no̱, nẽ ple hane bè nue Jesu no̱
o da̱de Kraise. O popleyino̱ poda no̱ ye̱ no̱ bo̱ kruse-
faie.
23. Nẽ gomla podano̱, de̱e̱ka? de̱ kuku be no̱ nue̱?
Ne̱ma o worada hede̱ baka di̱ o pono̱ bo̱ krusefaie̱e.
24. Te̱ Pilato yida ne̱, e̱ mo̱ o̱ wĩ ne be̱da de̱de, ne̱ma
e̱ peda hede̱ di̱, hede o̱ duda ni o̱ yedada kwe no̱ ko
powa ye̱ o̱ pono̱ ye hã nyebwe no̱ nede̱ a̱ nyi̱no̱ a̱ te no̱
ibo; ámu bá ibo e̱ te.
25. Hede nyebo a̱ popleyino̱ tuda no̱ ṅe̱ o pono̱ o̱ nyi̱no̱
a̱ te be̱ seo ámo̱ lu ko à yiru he̱.
26. Hede o̱ te̱da Bara̱base no̱ ko no mo̱; nẽ te̱ o̱ bida
Jesu o̱ podade no̱ no kwa bo muna no̱ krusefaie.
27. Hede gomla a̱ tã nyebo gbadade Jesu (*gomla*) a̱
kai hwe̱ biyo, nẽ o kwededa no̱ wa kpã a̱ popleyino̱
lu no̱.
28. Hede o hada no̱ o̱ raure, o poda no̱ rauro jãu.
29. Nẽ te̱ o plada wĩ a̱ kraune o tudao no̱ lu o podade
kodu o̱ dida sõ kwa: nẽ o poda wa kone huru ko no̱ ye̱,
o kha̱deda no̱ o pono̱ náwio Juwe̱ a̱ ki̱ṅ.
30. Nẽ o wonana no̱ hla fe̱ no̱, o duda kodu o pededao
no̱ lu no̱.
31. Nẽ te̱ o kha̱deda no̱ hede o hada no̱ rauro, nẽ o
poda no̱ o̱dui a̱ rauro o gbada no bo muna no̱ krusefaie.
32. Nẽ te̱ o yidade we o ye̱deda Sirenepe o̱ nyi̱no mo̱
Simon: no̱no̱ o nuna o̱ gbada o̱ kro̱se.
33. Nẽ te̱ o didade tede̱ ne o da̱de Go̱lgota ne̱ mo̱ de̱li
tede̱,
34. O hnyina no̱ vinega e̱ čoboda kẽ a̱ ni yino̱ bo̱ muna
ne na; nẽ te̱ o̱ te̱na ne wono̱, o̱ pono̱ o yeda nena.
35. Nẽ o krusefaieda no̱ o grada o̱ raure, te̱ o podeda

ne čo ke; hene profete tuda be munao yade, e mo o
grada nà dare kre wadui nyẽ, nẽ o pededa ná rauro čo ke.
36. Nẽ o nenao o feda no.
37. Nẽ o kinena o teyaete ne nede o tudao ne no lu ne
mo, *Nyo no nede mo Jesu o mo Juwe a Kiň.*
38. Hede yidio sõ ko no he krusefaiedao tede dō; obe
ko o dida waa mo, obe ko o komla waa mo.
39. Nẽ nyono hinenaono o hadeda o te no o weda wa
li no,
40. O podano mo no o pono o mi temple bro woramo,
bo muna no po di nyenayede tã pame be wa dui. Ne
nu Ṅyesoa a yu tede krose ya.
41. Pristebo hwe ko kineo he o khadeda no yi, o
pono,
42. O wada nyebo be! o yede odui a wowa we. Bo nu
Israelewe a Kiň bo tede krose ya, pledō à mu no hãte
ke po.
43. O kũnena Ṅyesoa woro ye; no bo ha no kono bo
yi ne ide: emo o ye ne, mò Ṅyesoa a Nyebeyu no.
44. Nẽ yidio no ko no he krusefaiedao tede dō o tida
no khade-wĩ kpru dō neno ye, yi.
45. Nẽ wode aue hmlesõ a aua mo be yada aue siedō a
aua ke, heide weda ble lu.
46. Nẽ te e nuna aue siedō a aua a ti Jesu yaedade wĩ
o pono Eli Eli lama sabaktani? nene mo Nà Ṅyesoa, nà
Ṅyesoa dee mo seo mò?
47. Nyono o nyinanao o dote pono nyo nono Elia
no de.
48. Nẽ wondōata wa bae te gbada kwidida o duda sioa-
pimle o yididade ne viniga no o tudedade keniye lu, o
hnyina no bo muna ne na.
49. Obe pono, be we pledō, ba ne, ba yi, be Elia mi no
wamo dimo.

50. Jesu te o yaedade wĩ di hede o o mlana hõnõ.
51. Nẽ yi temple a daro kinena kwede luye be nyinede
honõ, e nuna kobe sõ; nẽ bro hninano, nẽ sie weda;
52. Nẽ wudidi kreedayeno, nẽ ṅeko nyebo a do poplan-
de a kookwi hono moena o dudaye,
53. Nẽ o wodade wudidi kudi no, te o woda kono, nẽ
o yada ṅeko orõ nẽ nyebo poplande yida no
54. Nẽ senturion ko nyono nenao no mo he o feda Jesu
te o yida bro a be hninano ko de peplande ne nuina he
o pida hwanõ baka, o pono hãteno nyono nede, o mo
Nyesoa a Nyebeyu no.
55. Nẽ nyino a do poplande nenade (o hlodamo o ta-
daono) hono wodade Galili o kweda Jesu mo no o tida
no yimo;
56. O nyẽ Maria Magdalin ko Maria no mo Jime ko
Jose a yiru de he nenade, nẽ Zebadi a de yedi.
57. Nẽ te wide tuda pão te o nyine mo Josefe o koda-
de Ara-matia hono a nyebwe tu mona Jesu a monao;
58. No munade Pilato mo, nẽ o idada Jesu a kooku.
Hede Pilato leleda no bo hnyina no kooku nono.
59. Nẽ te Josefe gbada ne o moanenade no hã gisia
daro, e we hine, kudi no,
60. Nẽ o peedade ne odui a wudida idaede kudi hono
o brudada sio kudi; nẽ o krubwedao sio hwe no, o tudao
ne wudida kai a meyu ye, nẽ o wodao.
61. Nẽ Maria Magdaline ko Maria be he nenade o ne-
nao wudida kai ye.
62. Nẽ nyenayedo no kwedao diehmlene nyenayedo
mo, pristebo hwe ko Farisibo he kweda yibwa no kre
Pilato mo,
63. O pono, e nede àmo kudi, te yeyedao nono nena
kono, o pono Nyenayede tã be hi, nẽ mi kono womo di.
64. Neeka be lele no bo mu wudida-kai yeka hãka ko

nyenayede tã a weda mo, o monao o ne te no yidimo di
to, o ne di no gba, pledõ bo mu nyebo lele, e mo o wo
kono, nẽ e ne di ne nu, e diebode boeda ne di yinonyi-
ne, e ne di e tede de hi.

65. Pilato poda no ye no, á ko fobo; bá mu dene á
boade ba nu á mu ne nu, á mu ne yeka hãka.

66. Kre o nuna o muna o kada wudida ye, o tudedao
sio, o podao no sile ke, pledõ o tudao fobo.

LU XXVIII.

1. Nẽ te sabate hina, te wie a tede nyenayedo nyana,
hede Maria Magdaline ko seya Maria he didade wudida
tedemo.

2. Nẽ yi bro no hninie hwe bidao: kore Koo a angele
tedade yeu, nẽ sio no tudedao wudida ye o krubwedao
ne no, o hadao ne, nẽ o nenao no ke.

3. Nẽ o yibwa wonena hwo te yeu pe yi, nẽ o diepode
pluda hwõ sno.

4. Nẽ hwanõ a te foo a fe hninano, o nena hwõ koo ye.

5. Nẽ angele tuda nyino ne o poda no ye no, á na pi
hwanõ; emo ibo ne ne, te á pẽ Jesu hono krusefaieda,
no,

6. O yede ne; o wo kono tene o poda. Bá di tene o
pedao á mu ne yi

7. Nẽ bá mu worewore á mu o monao lele, e mo o wo
kono, nẽ yi o nede ámo nya, kre o nede Galili: kreno á
mi no yedemo; yi ne lele ámo ne.

8. Nẽ o wodade wudida wĩye worewore o pida hwanõ
o nina sãu yi: nẽ o gbada kwidida. o muna o monao e
sã gba.

9. Nẽ te o yida o monao lelemo mi, Jesu mwainena no

nya, o pono áwio. Nẽ o didao o blida o be kwa o bede-
da mo mo.
10. Hede Jesu poda no yeno á na pi hwanõ; bá mu nà
bebuno lele, e mo bo mude Galili, nẽ kre te neno o dide
mò yimo.
11. Nẽ te o yida mi, yi foo be yada orõ nẽ o heyada
pristebo hwe ke no de e popleyino ne nuina a ta.
12. Nẽ te o ko nyegbade he o kweda yibwa no nẽ te o
tuda e sida o hnyina tãhwõo wudi peplande,
13. O leleleda no, e mo, á munopo, o monao dida to, à
yida moe o yidida no.
14. Nẽ te ne nede gomla bo wõ nc, à mi no bademo bo
mu ámo wono mo ha.
15. Kre o nuna o gbada wudi, nẽ o nuna tene o nu wa
leleda; nẽ te neno e te e mlie kre Juwe nyẽ e ye nyena
nono ke.
16. Hede o punodō wodao o munade Galile kre tebwe
no o lu Jesu wõda nyine.
17. Nẽ te o yida no o bededa no mo no: kẽ ote peda
o te kpre.
18. Nẽ Jesu didao o hlida no mo, o pono, Kpwẽ a po-
pleyino e hnyie mò ne, kre yeu ko bro mo he.
19. Nee bá mu dako a popleyino tode bà mu no Buo
a nyine baptaise ko Yu a nyine he nẽ Ńeko Šiu a nyine
yedi,
20. Te e popleyino ne lele ámo bá tode no bo mu ne
nu we; nẽ yi ne nemaao ámo mo, be muno kono a lugi-
deda ye. Amen.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE

TO THE

CORINTHIANS,

TRANSLATED INTO

THE GREBO TONGUE,

BY THE

RIGHT REV. JOHN PAYNE, D.D.,

MISSIONARY BISHOP OF THE PROTESTANT EPISCOPAL CHURCH AT
CAPE PALMAS AND PARTS ADJACENT, ON THE
WESTERN COAST OF AFRICA.

NEW YORK:

PUBLISHED BY THE AMERICAN BIBLE SOCIETY,

INSTITUTED IN THE YEAR 1816.

1868.

APOSLE PỌLO A TEDẸ TIBOSA-KỊNEDE

HẸNE. O KINENA

KO KORỊNTEWẸ MỌ.

APOSLE PO̱LO A TEDE̱ TIBOSA-KI̱NEDE

HE̱NE O KINENA

KO KORI̱NTEWE̱ MÕ̱.

LU I.

PO̱LO no̱ Nyesoa wẽ̱ o̱ de̱e̱ Jesu Kraise aaposle de̱
mo̱, nẽ Sostene no̱ mo̱ à bebu, yini,
2. Ko Ṅyesoa a̱ čue̱ no nede Kori̱nte hono ṅe̱e̱ ko
Jesu Kraise mo̱, o de̱e̱ bo mu ṅeko̱ nyebo nu, o ko̱ de̱
gbiye̱ no ne tede̱ gbiye̱ he̱, o de̱ Jesu Kraise no̱ mo̱ à
ko̱o̱ a̱ nyi̱ne no̱, ho̱no̱ mo̱ o ko̱o̱ ko̱ à nene̱ he̱:
3. Grese ko̱ worowore̱ he̱ be wode Ṅyesoa no̱ mo̱ à
Buo mo̱ ko̱ à Ko̱o̱ Jesu Kraise he̱ be neo ámo mo̱.
4. Ne bisi nà Ṅyesoa ne ti gbiye ko á ta, e̱ mo̱ Ṅyesoa
a̱ grese ne dide Jesu Kraise e hnyie̱ ámo a̱ ta;
5. E̱ mo̱ te̱ ó̱ hoe de gbiye̱ ko ámo mo̱, e̱ mo̱ hli̱hli̱e
gbiye̱ ko̱ teiboda gbiye̱ he̱;
6. E̱ mo̱ te̱ne Kraise a̱ te a̱ tue̱ nu kpwẽ a̱ bie kre ámo
mo̱;
7. Kre á yee̱ lu hini e̱ne hnyiede̱ a̱ ta, á fee̱ à Ko̱o̱
Jesu Kraise a̱ didie̱:
8. Ho̱no̱ mi ámo kpwẽ no̱ pomo̱ yi̱, kre e̱ lugi̱deda mo̱
kre te na neno̱ ámo lu ne ko à Ko̱o̱ Jesu Kraise a̱ nyena-
yedo idi.
9. Nyesoa no̱ da̱ ámo o̱ Nyebe̱yu Jesu Kraise no̱ mo̱ à
Ko̱o̱ a̱ nenatumode̱ mo̱, o̱ ko̱ hã te.

10. Nẽ ko à Ko̱o̱ Jesu Kraise a̱ nyi̱ne a̱ ta ne be̱de
ámo ne bebuno á, e̱ mo̱ bá tu te kpudo dō, nẽ e̱ na ko̱
wae kre àmo nyẽ; ne̱ma á wore be ǹme̱o tede̱ dō, nẽ bá
tu te kpudo dō.
11. Ko̱re nà bebuno à, Kloe a̱ nablewe̱ lele mó ne, e̱
mo̱ te̱ e̱ ko̱ kpre̱ e̱ nede ámo nyẽ.
12. Ne̱e̱ te neno ne ti e mo̱ á popleyino̱ bá hli̱, mo̱ be
kre ko̱de Po̱lo mo̱; nẽ o̱be mo̱ ko̱de Apo̱lo mo̱; nẽ mo̱
ne ko̱de Kefase mo̱; nẽ mo̱ ne ko̱de Kraise mo̱
13. Plẽ Kraise gre̱e̱ ne? Po̱lo krusefaie̱da ko ámo
mo̱? hẽ Po̱lo a̱ nyi̱ne á ba̱ptaise̱eda ne?
14. Ne bisi Ṅyesoa ne, te̱, yeda á bae te baptaise,
Kri̱spo ko̱ Gaio dō he̱;
15. O̱ te ne te no̱ po, mo̱ baptaiseda no̱ dui a̱ nyi̱ne.
16. Nẽ ne ba̱ptaiseda Stefano a̱ na̱blewe̱ yi̱; ote bo neo,
be baptaiseda no, yee̱ ne ibo.
17. E̱mo Kraise yedade mo te̱ be muna nyebo baptaise
ne̱ma be muna hã tibosa pritye; e̱ ye, be muna tõ̱ wi
nune, Kraise a̱ kro̱se ne te putu nu.
18. Ko̱re ko nyono wã mo̱ kro̱se a̱ prityeda mo̱ kupe-
bu de̱, ne̱ma àmu no wa, ko àmo mo̱, e mo̱ Ṅyesoa a̱
kpwẽ no.
19. E̱mo, e̱ ki̱ne̱e ne, mi tõ̱ko̱o a̱ tõ̱ gbwĩ hiemo̱, nẽ mi
naneo a̱ teyiboaeda numo̱ kre e̱ na wo de̱ wudi ne.
20. Te̱ to̱ko̱o̱ nee̱? te̱ ki̱neo̱ nee̱? te̱ kono̱ no̱ nede̱ a̱
kpre̱ poo̱ nee̱? Ple Nyesoa ye kono̱ ne̱no a̱ tõ̱ kupebu
de̱ mo̱ nue̱?
21. E̱mo te̱ Ṅyesoa a̱ tõ̱ yida ne, e̱ mo̱ kono̱ a̱ tõ̱ na
iboda Ṅyesoa ne, e̱ nuna Ṅyesoa a̱ woro, e̱ mo̱ nyono
po ne hãte bo̱ wada no prityeda a̱ bobote idi,
22. E̱mo Juwe̱ ide̱ yidodede̱, nẽ Grikewe̱ pẽ tõ̱ no̱:
23. Nema àmu pritye Kraise no̱ krusefaie̱da, o̱ mo̱
boye̱hlade̱ ko Juwe̱ mo̱, o̱ nu kupebude̱ ko Grikewe̱ mo̱;

24. Ne̱ma ko nyono de̱e̱ mo̱, e̱ mo̱ Juwe̱ ko̱ Grikewe̱
he̱, Kraise ho̱no̱ mo̱ Ṅyesoa a̱ kpwẽ ko̱ Ṅyesoa a̱ tõ̱ hẽ̱.
25. E̱mo Ṅyesoa a̱ kupebude̱ a̱ tõ̱ hio nyebo ne, nẽ
Ṅyesoa a̱ kpwẽ-ye̱no̱we̱de a̱ kpwẽ hio nyebo a̱ nene̱.
26. E̱mo bebuno á, á yi te̱ne á nu de̱eda ne; e̱ mo̱ te̱
e̱ ye kono̱ a̱ tõ̱ko̱ nyebo a̱ do poplande, e̱ ye kpwẽ-neo
popla̱nde, e̱ ye nyehwebo a̱ do popla̱nde o ye de̱e;
27. Ne̱ma Ṅyesoa hade kono̱ a̱ kupebu te te̱ e na po
tõ̱ko̱o zũ: nẽ Ṅyesoa hade kono̱ a̱ kpwẽyano̱we̱de te̱ e
na po dene mo̱ kpwẽne teble zũ;
28. Nẽ kono̱ a̱ de ne ye de̱ ye̱ kwe̱, nẽ dene ye de̱ yie
ne, Ṅyesoa hade, õ nẽ dene ye no̱ ne, te̱ te ne neno̱ be
muno̱ we̱:
29. Kre nyo̱ na yao no̱ pli ye̱ ne,
30. Ne̱ma no̱ nu ámo á neo Jesu Kraise yi ho̱no̱ Ṅyesoa
ya, bo̱ mu á tõ̱, nẽ hã kpone, nẽ ṅeko̱e̱, nẽ gbobra nu, we̱:
31. Te̱ e̱ na neno̱, te̱ne e nu ki̱ne̱-ena, e̱ mo̱ nyo̱no̱ pe
pli, bo̱ po Ṅyesoa a̱ pli.

LU II.

Nẽ mo̱ no̱ ne, bebuno á te̱ didade ámo mo̱, te̱ yida
ámo Ṅyesoa ā te ye̱ ti, yeda yino̱no̱ wi õ-o tõ̱ wĩ ya.
2. Ko̱re ne gi̱da ne ne, e̱ mo̱, na ibo de̱de te ḳre ámo
nyẽ, kẽ Jesu Kraise dõ ko̱ o̱ krusefaieda a̱ te he̱.
3. Nẽ te̱ nenade ámo nyẽ, ne yide kpwẽ-ye̱-no̱-we̱de
nẽ hwãnõ, nẽ fe̱ no̱ hnina pepla̱nde, yidi.
4. Nẽ nà hli̱le̱ wĩ ko̱ nà prityeda he̱ e ye nyebwe a̱
tõ̱no̱poe̱ nane wĩ čobo, ne̱ma hene Šiu heye̱ ke̱ no̱ e
ne kpwẽ no̱;
5. Kre á hãtepo̱e̱ na neo nyebo a̱ tõ idi ne, ne̱ma ko
Ṅyeso a̱ kpwẽ idi.

6. Kẽ̱ e̱ ye se nyono we̱deye̱no̱, no o nyẽ à tidede tõ̱ te; kẽ̱ e̱ ye kono̱ no̱no a̱ tõ̱, õ e̱ mo̱ kono̱ no̱no a̱ wike̱ko̱o a̱ te, hono dino̱ we̱mo̱:

7. Ne̱ma Ṅyesoa a̱ tõ̱ a̱ hudite à ti, e̱ mo̱ tõ̱ ne hudie̱ hene Ṅyesoa tuda, pledõ kono̱ no̱ nede̱ nue̱da, ko à teyiboaeda a̱ ta:

8. Hene e te, kono̱ no̱ nede̱ a̱ wike̱ko̱o yeda ibo: e̱mo bo iboda ne, nẽ o yeda ko̱o̱ no̱ o̱ te boae yi krusefaie.

9. Ne̱ma te̱ne e̱ nu ki̱ne̱-eda, e̱ mo̱ yie̱ yea ne yi, õ noã yea ne wẽ̱, ple e̱ yeade nyebwe a̱ woro kudi bi, e̱ mo̱ dene Ṅyesoa we̱mo̱ ko nyono nowa̱ne no̱, mo̱.

10. Ne̱ma àmo no Ṅyesoa o̱ Šiu o̱ tude ne ye̱: e̱mo Šiu keki̱de̱ de gbiye, õ e̱ mo̱ Ṅyesoa kudihlo̱ de no.

11. E̱mo nyo̱no̱ iboe te nede o̱ bae kudi, be̱ ye nyebwe a̱ šiu dõ? kre e̱ ne, Ṅyesoa a̱ te nyo̱ ye ne ibo, kẽ̱ Nyesoa a̱ Šiu dõ.

12. Nẽ̱ẽ̱ e̱ ye kono̱ a̱ woro, a ye no̱ ko̱, kẽ̱ Ṅyesoa a̱ woro no; te̱ à na ibo dene Ṅyesoa gbra kwa no̱ o̱ hnyi àmo;

13. Hene e te a ti, e̱ ye te̱ne nyebwe a̱ tõ̱ wĩ ni e to̱de̱da, ne̱ma hene Ṅeko̱ Šiu twe̱de; à pede šiu te šiu te ye̱.

14. E̱mo fe̱ woro nyebwe ne kre̱ Ṅyesoa a̱ Šiu a̱ te ye̱ ne; tenepono̱ e mo̱ bobo te ko no̱ mo̱; ple o̱ na ibo ne ne yi̱ tenepono̱ e yidoe̱ ne šiuka.

15. Ne̱ma nyo̱no̱ mo̱ šiu nyebwe o̱ yidoe̱ de gbiye̱ ne we̱, kẽ̱ no̱ o̱ nyebwetu nyo̱ ne yido no̱.

16. E̱mo nyo̱no̱ iboe Ko̱o̱ a̱ woro, bo̱ mu no̱ to̱de? ne̱ma àmu ko̱ Kraise a̱ woro.

LU III.

Nẽ bebuno á, nà nyebwe̱tu yeda ne we̱ be hli̱da àmo mo̱ Šiuka, ne̱ma fe̱ka, á ne hwõ̱ pane ko Kraise mo̱.

2. Ne kłededee̱ ámo nyidini, e̱ ye swamode; ko̱re be̱ ye̱de ti ne̱no ke̱ á yedade ne we̱, ple kre, ti neno idi, á yede ne we̱ yi̱.

3. E̱mo á te á ne fe̱-ka: e̱mo, te̱ krãtudida, nẽ kyidida, nẽ wae yidi nede amo nyẽ ple á ne ne fe̱kae̱, nẽ á ne̱na e̱ ye seya nyebo a̱ nene̱ ye̱ wo?

4. E̱mo te̱ o̱be pono̱ mo̱ ṅmẽ̱nede Po̱lo mo̱; nẽ o̱be mo̱ ṅmẽ̱nede Apo̱lo mo̱; ple á ne ne fe̱kae?

5. Nẽ̱ẽ̱, nyo̱no̱ mo̱e̱ Po̱lo, nẽ nyo̱no̱ mo̱e̱ Apo̱lo, o ye ministabo hono nu ámo á po ne hãte, te̱ne Ko̱o̱ nu de̱ gbiye̱ a̱ hnyie̱?

6. Mo̱ do̱ ne, Apo̱lo po ne ni no̱, ne̱ma Ṅyesoa nu ne e wudoe.

7. Nẽ̱ẽ̱ nyo̱no̱ do̱, nẽ nyo̱no̱ po ne ni no̱, o̱ ne be̱ de̱; ne̱ma Ṅyesoa no̱ nu ne e wudoe.

8. Nẽ nyo̱no̱ do̱ ne, nẽ nyo̱no̱ po ne ni no̱ o nu dō; nẽ o dōdō mi e̱ pe̱eda yimo̱ te̱ne o kõwa ne.

9. E̱mo à bi Ṅyesoa ke̱ à ni kõwa kpudo dō; ámu te Ṅyesoa ge lo no, ámu te Ṅyesoa kai poe̱ no.

10. Hwō̱ tō̱ko̱o̱ a seyanuo a̱ lu, te̱ne Ṅyesoa a̱ grese ne o̱ hnyi mò, nu e tue̱, mo̱ po e̱ tũō̱, nẽ o̱be pedeo ne̱ ke̱.; Ne̱ma de̱ gbiye̱ bo ma̱deyio hane ne o nio podeda.

11. Ko̱re e tũō̱ te no, nyo̱ na poe ne, be̱ ye dō no̱no ne̱ poe̱, e̱ mo̱ Jesu Kraise.

12. Ne̱e̱ be nyo̱ be podede e̱ tũō̱ no̱no se̱ke̱ si̱lva yino̱-no̱ sie̱, na, pidi, kpuni;

13. De̱we̱ a̱ kõwa mi pebe no̱ bimo̱; ko̱re nyena̱ mi ne ke̱ no̱ bre̱demo̱, ko̱re na mi ne ta no̱ hamo̱; nẽ na mu de̱we̱ a̱ kõwa nō yido-e̱-mo̱, be hane e̱ ka ne.

14. Be̱ te nyo̱ a̱ kõwa be̱ se̱o, he̱ne̱ o̱ pode ne̱ ke̱, nẽ o yi e̱ pe̱eda.

15. Be̱ te nyo̱ a̱ kõwa be̱ si no̱, nẽ o̱ wãeno̱ de̱ ne; ne̱ma o̱ nyebwetu mino̱ wamo̱, ke̱ na mino̱ no̱ dodamo̱.

16. Á ye ne ibo e mo, te á mo Ṅyesoa a kai, nẽ te
Ṅyesoa a Šiu tinde ámo fe?
17. Be te nyo bo wora Ṅyesoa a kai a ṅmã nẽ no
Ṅyesoa mi gbwi hiemo yĩ: emo Ṅyesoa a kai koṅe, nẽ
kai neno á mo.
18. Nyo na boe odui: be te kre ámo nyẽ, nyo bo ne
hwõ nyo ye o ko tõ kre kono no nede mo, bo nu kupe-
bu te o na ko tõ.
19. Emo kono no nede a tõ e mo kupebu de ko
Ṅyesoa mo. E mo, tene e nu kinee, o ni tõkoo a na e
pede no.
20. Nẽ di Koo ibo tõkoo a wore a te te e bo.
21. Neeka nyo na poe nyebo a pli; Emo de gbiye,
ámu ko ne we;
22. Bã Polo, õ Apolo, õ Kefase, õ kono õ kononee, õ
koe, õ dene neno, õ dene mino dimo; e popleyino ámu
ko ne;
23. Nẽ Kraise ko ámo; nẽ Ṅyesoa ko Kraise.

LU IV.

O nyo bo dade ámo hwõ Kraise, a ministabo, nẽ
Ṅyesoa a hudite a tyobo no.
2. Ebe no di, e ide nyono mo tyo bo nu lo hãkã.
3. Kẽ, ko mò mo e mo debwe de no, e mo bá hla
nà te, õ, e mo, nyo a be tu nà te: õ e ye dui a te, ne tu
ne yi.
4. Hã-te ye dede ibo ko dui mo: kẽ de neno ne nu
mò hã nyebwe mo: nema nyono hle nà te, no mo Koo.
5. Neeka, ti na yio nyine dõ, á na hla te de, Kõo bo te
di pledõ, hono minode tõ a hudide pebe no pomo; nẽ
hede de gbiye kodo e nyine kre Ṅyesoa mo.

6. Nẽ de neno bebuno á, ko á ta, ne tudio fe̱ ko̱ Apo̱lo he̱; ko àmo mo̱, á mu ne kene, e̱ mo̱ á wore ne te nyebo a̱ te yi boae e̱ ne te de̱ne̱ kine̱e lu hi, nẽ á bae te ne te ke̱ boae ko o̱ bae mo̱.

7. E̱mo nyo̱ nue mó ko̱ bae he̱ a hehe̱ yino̱, nẽ de̱ne̱ ko̱e he̱ne̱ yeda mó hnyie̱e? ne̱e̱ be̱ te̱e̱, be̱ hnyie̱da mó, de̱ ámu pe e̱ pli hwõ̱ de̱ ye̱ e̱ yeda mó hnyie̱e?

8. Nẽ̱ẽ̱, á pune, á pãnce̱, nẽ ámu seo amo á dō ni kono̱ hwõ̱ kiṅbo; nẽ be̱ ne̱e̱ no̱! e̱ mo̱ ba se̱ye bá nu kono̱ hwõ̱ kiṅbo, ko̱ ámu he̱ bà mu ki̱ṅbo tede̱ dō nune.

9. Ko̱re nà woro ye̱ Ṅyesoa bo̱deo àmo aposlebo hwõ̱ nyo̱ ye̱ o tuie̱o ko koe̱ mo̱; e̱mo à nu tae ko kono̱ mo̱ nẽ ko angelbo mo̱, nẽ ko nyebo mo̱.

10. Ámu kupebwia no, Kraise a̱ ta, kẽ̱ ámu ko̱ tõ̱ ko Kraise mo̱; àmu we̱kpwẽyano̱, kẽ̱ ámu ne kpwẽ; amu no o te boa yi, kẽ̱ amu ye de̱de ye̱kwe̱.

11. Be̱ ye̱ ti ne nede̱ ke̱, kanō ko̱ ninato he̱ nimaa ámo no̱, nẽ a če wode no̱, nẽ à bie̱e ne kre à ye tina te̱de̱ ko̱;

12. Nẽ à ni kōwa e̱ mo̱ àdui a̱ kwe ne ni ne; bà tue̱e wi krẽ ye̱ à ti hã wi; bá yi kyidida mo̱ nie, nẽ à le̱ woro;

13. Bo pono̱ o hie à nyi̱ne gbwī̱ à yi be̱de: à nu hwõ̱ kono̱ a̱ gbuõ̱ ye̱, nẽ be̱ ye̱de nyenayedo no̱ nede̱ mo̱, à ne hwõ̱ siru o he̱o de̱ gbiye̱ fe̱ no̱.

14. Ye te neno ki̱ne e̱ mo̱ be mu ámo twẽ nue, ne̱ma te à nu nà nowāne yiru, ne pe ámo na.

15. E̱mo, bã Kraise a̱ to̱deo tausene wẽ pu á ko̱, á ye buono popla̱nde kō; ko̱re hãtibosa ne nu, ne ko̱e ámo ko Jesu Kraise mo̱.

16. Ne̱e̱ ka ne be̱de àmo ne, bà kwe̱ mò mo̱ no̱.

17. Ko de̱ ne̱no a̱ ta, ne te̱de ámo Timoteo mo̱, ho̱no̱ mo̱ nà nowa̱ne yu, o̱ pe te huru ko Ko̱o̱ mo̱, ho̱no̱ mide

ámo ne kudi no pomo, e mo dene mo nà kpone ko
Kraise mo, e mo tene ni e todeda kre tede gbiye, nẽ kre
cũe gbiye mo.
18. Nẽ ote ye yeu no e ne hwõ o pono na dide ámo
mo ne.
19. Kẽ mide dimo worewore, be te Koo bo we, nẽ ye
no po nyono ye yeu no be mu wa wĩ ibo, kẽ wa kpwẽ.
20. Emo Ṅyesoa a dible e yede wĩ kudi ne, nema kre
kpwẽ kudi no.
21. Nẽ de á seye-idee? Ple be yade tu, ne yidode
ámo mo di, hẽ bè di nowaneka nẽ ploekae?

LU V.

E wãene ne e mo nimlepepa nede ámo nyẽ, e mo
e nimle ne e nyine yede Dako nyẽ ne, e mo nyo a be
du o buo a nyine.
2. Nẽ á ye yeu no, nẽ kre á yea we, te nyono nu de
tu neno o na heede ámo nyẽ.
3. Kẽ nà nyebwetu o fe yede ámo nyẽ ne, nema o
woro pede ámo mo ne gida ne dōdō hwo nyo ye o nede
ámo nyẽ ko nyono nu kpone de neno mo,
4. Ko à Koo Jesu Kraise a nyine a ta, bá kwedo yibwa
no, nẽ nà woro ko à Koo Jesu Kraise a kpwẽ he,
5. Ba tude nyebwe nono ku kwa ko o fe gbwĩ hie a ta,
te šiu na wado ko Koo Jesu a nyenayedo idi.
6. Á plipoe ye hãkã ne. Á ye ne ibo te leven bwi pe
kru gbiye leven no?
7. Nee ba hade leven daa, bá mu kru idaede nu, e mo
leven heede ámo nyẽ ne. Emo, Kraise no mo à hinelu
dibade lee ne ko à ta.
8. Neeka ba tu dibade neno yimo, e na čobo leven daa,

ke kratudida ko̱ kpone kukwi a̱ le̱ve̱n he̱; ne̱ma be̱ mu
hãte dibade ne ye yeyede̱ ne, nu.
9. Ne ki̱nce ámo ki̱nede̱, e̱ mo̱, á na nana nimlepao mo̱.
10. Kẽ̱ e̱ ye kono̱·a̱ ni̱mlepao, õ wuditekrao, õ tumo̱-
naneo, õ kusebwi·mo̱-bedeo; be̱ nee̱ no̱, nẽ hede á wode
kono̱ mo̱ pledõ.
11. Kẽ̱o, ne ki̱nee ne ámo mo̱, á na nana nyo̱ mo̱, be̱
te nyo̱no̱ á de̱de bebu, bo̱ nu ni̱mlepao̱, õ bo̱ nu wudite-
krao̱, õ bo̱ nu kusebwi̱mo̱bedeo̱, õ be wĩye̱hlao̱, õ be
nõ̱nuo̱; nyebwe tu no̱no á na ta no̱ mo̱.
12. E̱mo nyono yede ámo nyẽ ko̱, de̱ koe̱de o te a̱
hli̱hla mo̱? e̱ ye nyono ko̱de ámo nyẽ no o te á hle̱?
13. Ne̱ma nyono yede ámo mo̱ ko̱ no o te Ńyesoa hle̱?
Ne̱e̱ ka nyebwe kuku no̱no bá hade no̱ ádui nyẽ.

LU VI.

Hane nue á bae te boade ne ne, e̱ mo̱ ko̱ o̱ bae he̱ bo
ko̱ te, bo̱ gbade ne nyebo kukwi mo̱, nẽ bo̱ seo ńeko̱
nyebo?
2. Á ye ne ibo e̱ mo̱ ńeko̱ nyebo mino̱ kono̱ a̱ te
hlamo? nẽ bá yido̱ kono̱ a̱ te hle̱mo̱ mi, ple a ye ne
ye̱ble̱de bá hla te kimede?
3. Á ye ne ibo te̱ à mino̱ angelbo a̱ te hlamo̱? nẽ e̱ na
wore̱ no̱, bà hla kono̱ ne̱ nede̱ a̱ te?
4. Nẽ be̱ te, bá ko̱ kono̱ a̱ te, bá yi ne ti, nẽ hede nyo-
no hio ki̱mena kre cu̱e nyẽ no bá tuo, bo mu ne hla.
5. Á twẽ-yibwa no̱ po ka no ne ti ne. Ple kre e̱ ne, e̱
mo̱ tõ̱ ko̱o̱ te yede ámo nyẽ ne? õ-o e̱ ye nyo̱ ko̱ ho̱no̱
we̱de bo̱ hla o̱ bebuno a̱ te?
6. Ne̱ma bebu ko̱ bebu he̱ o mide te hlamo̱ ko ne-
hã̱tepo-o ye̱?

7. Ne̱ e̱, seye̱ a̱ de̱ krã ne nede ámo nyẽ tenepono̱ á gbe̱ á bino tehlao mo̱ no̱. De̱e̱ ámu ne wẽ̱ bo ha ámo ṅe̱ putu? De̱e̱ ámu ne wore̱o ádui mo̱, bo mu ámo bede?

8. Õ de̱ krã no, á nino̱, nẽ á bede no̱ yi̱, e̱ mo̱ á bebuno.

9. Á ye ne ibo, te̱ nyebo kukwi o na ko̱ Ṅyesoa a̱ dible ne? Á na boe adui; nyo̱no̱ mo̱ ni̱mlepao̱ no, kuse̱bwi̱mo̱bedeo no, nyebo a̱ nyi̱nomo̱no̱nao no, nẽ nyi̱ne̱tekrao no, nẽ nyono ni nyebe̱bo nyi̱no mo̱ no̱ no,

10. Nẽ yidio no, wuditekrao no, õ no̱nuõ no, wĩkrẽtuo no, õ tumo̱naneo no, o na ko̱ Ṅyesoa a̱ dible ne.

11. Nẽ, kre á do te a̱ ka nena; kẽ̱ á yede̱e no̱, kẽ̱ á koe̱e ṅe̱, ke̱ á he̱e̱ te lu no̱ ko à Ko̱o̱ Jesu a̱ nyi̱ne a̱ ta, ko̱ àne Ṅyesoa a̱ Šiu a̱ ta he̱.

12. Ye̱e tede ye̱ne ko de gbiye mo̱, kẽ̱ de̱ gbiye̱ ye te̱e̱ nu: ye tede ye̱ ne, ko de gbiye̱ mo̱, kẽ̱ mo̱ na poe̱de de̱ de a̱ kpwẽ biyo ne.

13. Dibade ko̱de kudi mo̱, nẽ kudi ko̱de dibade mo̱; ne̱ma e̱ ko̱ ne he̱ Ṅyesoa mi ne gbwĩ̱ hiemo̱. Ne̱e̱ fe̱ ye no̱ ne ko ni̱mle mo̱, ne̱ma ko Ko̱o̱ mo̱ no; nẽ Koo neno̱ ko fe̱ mo̱ yi̱.

14. Nẽ Ṅyesoa duda Ko̱o̱ ye̱, nẽ no̱ mino̱ àmo o̱ kpwẽ ye̱ dudemo, yi̱.

15. Á ye ne ibo te̱ á fe̱ mo̱ Kraise a̱ wã? Nẽ plẽ bè du Kraise fe̱ a̱ wã, be mu ne wraure nyi̱ne̱ fe̱ a̱ wã mo̱ nu? e̱ ne nu ne̱.

16. Ple á ye ne ibo, e̱ mo̱, nyo̱no̱ ko̱ wraure nyi̱ne̱ he̱ o ṅmẽ̱ o nu fe̱ dõ? e̱mo, no̱ o̱ pono̱ sõ̱ no mi numo̱ fe̱ dõ.

17. Kẽ̱ nyo̱no̱ ko̱ Ko̱o̱ he̱ ṅmẽ̱ o nu šiu dõ.

18. Bá kwidi ni̱mle ye̱. Kpone kukwi a̱ popleyino̱ ne nyebwe ni e ne gbao fe̱: ne̱ma nyo̱no̱ pe̱ ni̱mle o̱dui a̱ fe̱ no o̱ nine kpone kukwi ye̱.

19. Ple á ye ne ibo te á fe mo Ňeko Šiu a kai,
hono nede ámo fe, hono Ňyesoa hnyi ámo, nẽ á ye ádui
ko?
20. Emo a toe wuldi ye: neeka á fe ko á šiu he hene
Ňyesoa ko, be boae o te yi.

LU VII.

Nẽ ko dene e te á kinena mó mo: E nu hã de e mo
nyebwe na to nyine no.
2. Kẽ te wraure na boee nyebebo gbiye bo ko wadui a
nyino, nẽ nyino gbiye bo ko wane dui a nyebebo yi.
3. Nyebeyo bo no woro bo hnyi o nyine o nene, nẽ
nyine bo hnyi nyebeyo o nene yi.
4. Nyine ye odui a fe wĩ ke ko nema nyebeyo no: nẽ
nyebeyo ye odui a fe wĩ ke ko yi, kẽ nyine.
5. Nyo na bede o bae o sõ bo ye ne gida dō, e mo ko
ti te idi no, te á na po ádui kanõ, nẽ bá mu bede, nẽ
á mu ye didi di, ku ne te ámo tudo ko á fe a ne wede-
woro-lela a ta.
6. Ne ti-te ne nede, Ňyesoa a wowẽka, e ye tede ko.
7. Kore nà woro ide tene nede, nyebo gbiye bo neo no.
Kẽ Ňyesoa hnyi de gbiye wane hnyiede, obe debe no,
obe e de be no di.
8. Neeka be te nyono ye nyino ko, ko tiko nyino he
wa te, hmõ, tene nà nyebwe-tu nee, ko bo nee no.
9. Ke, bo ye boade bo koo wadui wĩ ke, nẽ bo dudide:
o mo, e nu hã de bo dudi, hio bo bi to.
10. Nẽ ko nyono pa ble, mo no ne pe tede ye, ke e ye
na nyebwe tu nema Koo no, Nyine o na wo o nyebeyo
honõ:
11. Nema, bo pono o weo no ó na due nyebeyo di, õ

bo mu li di kre o nyebeyo mo: nẽ nyebeyo o na ha o nyine huru.

12. Ke ne worade ámo ne hli ámo mo ne lele ámo, e ye Koo o yea ne ti; Be tee bebu te bo du nyine hono ye hãtepoe ko, nẽ be nu nyine a woro bo neo no honõ, o na ha no huru.

13. Nẽ nyine no du nyebeyo hono ye hãtepoe ko, be te be nu o woro bo neo no mo, o na seo no.

14. Emo nyebeyo no ye hãtepoe ko, nyine po no ṅe nẽ nyine no ye hãtepoe ko nyebeyo po no ṅe; be ye no ne, nẽ á yiru yee ṅe ko; ke tinoke o koṅe.

15. Nema nyono ye hãtepoe ko, bo pono o weo, nẽ bo wo. Bebu õ bebu-nyine ko de tu neno mo, o yee geya ne: nema Ṅyesoa da àmo worowore mo.

16. Emo O nyine, de iboe be ne yi ná nyebeyo wamo mi? õ de iboe o nyebeyo, be ne yi ná nyine wamo mi?

17. Nema tene Ṅyesoa nu ne de gbiye a mo gradeda, nẽ tene Koo nu de gbiye a deda, kre bo nu nena. Nẽ kre ne nu poe kre Cue gbiye mo.

18. Ple ote dee o surkumsaisee? o na yi o na ha odui surkumsaisede fe. Ple o te dee o ye surkumsaisee, nẽ o na surkumsaisee.

19. Surkumsaiseda ye dede, nẽ ne-surkumsaiseda ye dede yi, nema Ṅyesoa a tedi a yĩmo-tue, ṅe mo ne.

20. Tene de gbiye deo no, kre bo neo.

21. Ple nu gei? na yi ne de: nema ne boade ne be wo geya, nẽ e nu hã de be nee no.

22. Emo nyono mo gei, bo deeo Koo mo, nẽ o mo Koo a sediyu no; kre e ne, yi, nyono mo sediyu bo dee o mo Kraise a gei no.

23. Á toe wudi ye: á na nu nyebo a geiru.

24. Bebuno á tene de gbiye deeo, kre bo neo ko Ṅyesoa mo.

25. Ne̲e̲ ko bwebo a̲ ta, yede Ko̲o̲ mo̲ tede du: ne̲ma
te̲ nu nyo̲no̲ Ko̲o̲ po wore mo̲ no̲, e̲ mo̲ be mu hãte tu,
tene nà woro pe, ne ne lele ámo.
26. Nẽ nà woro ye̲, kre swẽ̲ a̲ ti ne nede̲, e̲ nu hã de̲,
e̲ mo̲, nyebwe bo̲ ne no̲.
27. Ple ma̲o nyi̲ne̲ yi? na põ̲ huru heha no̲. Ple wo
nyi̲ne̲ yi? na põ̲ nyi̲ne̲ no̲.
28. Ne̲ma, be̲ te ne du nyi̲ne̲, nẽ ye de̲ krã nu; nẽ be̲
te bwebe bo̲ pa ble, nẽ o̲ ye de krã nu. Ne̲ma nyo nono
mi swẽ̲ yimo̲ ko o fe̲ mo̲; ne̲ma ne pe wore no̲, ye ámo
e te lele pledõ.
28. Ne̲ma te neno ne ti bebuno á, e̲ wẽ kwaye̲: e̲ de̲ne̲
seo, e̲ mo̲ nyono ko̲ nyi̲no̲ bo mu ye̲ wo, hwõ̲ nyo ye̲ o
ye de̲ ko̲:
30. Nẽ nyono we hwõ̲ nyo ye̲ o ye we; nẽ nyono ni
sãu hwo̲ nyo ye̲ o yea sãu ni; nẽ nyono to̲e hwo̲ nyo ye̲
o ye de̲ ko̲;
31. Nẽ nyono ni kono̲, o na hie wa ne kono̲ gbwi̲:
e̲mo kono̲ a̲ de mi hinemo̲.
32. Ne̲ma ne ide̲ ámo, e̲ mo̲, á na ha adui a̲ wore ku.
Nyo̲no̲ ye nyi̲ne du, Ko̲o̲ a̲ teble no o̲ ti yimo̲, te̲ o̲ na
blee Ko̲o̲ a̲ plo̲:
33. Ne̲ma nyo̲no̲ du nyi̲ne̲ o̲ he̲ õdui a̲ woro ku kono̲ a̲
teble a̲ ta, hane ne bo̲ mu o̲ nyi̲ne̲ a̲ plo̲ blee.
34. Nẽ dudu-nyi̲ne ko̲ bwebe he̲ o ne do̲do̲ yi̲: nyi̲ne̲
no̲ ye nyebeyo̲ ko̲, Ko̲o̲ a̲ teble no o̲ ti yimo̲ bo̲ mu ṅeko̲
ne, ko o̲ fe̲ ko̲ o̲ šiu he̲ mo̲; ne̲ma nyo̲no̲ ko̲ nyebeyo̲
kono̲ o̲ teble no o̲ ti yimo̲, e̲ mo̲ bo̲ mu o̲ nyebeyo̲ a̲ plo̲
bleemo̲.
35. Nẽ te neno ne ti áne hãka a̲ ta: e̲ ye be mude
ámo gbã wudi po, ke̲ ko̲ de̲ne̲ no̲yino̲ mo̲ no, nẽ te̲ á na
tu Ko̲o̲ yimo̲, e̲ ne te yino̲hehada ko̲ di̲.
36. Ne̲ma nyo̲ o̲ woro bo̲ pono̲, de̲ne̲ o̲ ni o̲ bwebe mo̲

e ye yinono, be te bo hi one yinono ti lu, nẽ be yi ne
ide, hede bo nu odui a woro, o ye de krã nu: hede
bo pa ble.
37. Nema nyono o woro gbobono, o yi ne e mo o ne
ida ne, kẽ o koo odui a woro wĩ ke, nẽ o gida ne ne o
woro kudi, e mo o bwebe bo muo no mo ne, o ni e
hã de.
38. Nee nyono te no no, bo pa ble o ni hã de; nema
nyono ye no no te, bo pa ble o hã de hio.
39. Nyine nede tede biyo ko o nyebeyo mo be wẽ be
o hinde kono mo: nema o nyebeyo bo ko, o ye ṅmã yi
ne, bo du nyono o nowane; kẽ ko Koo mo dō, no.
40. Nema o plo mi blemo, be te bo nee no dōdo, e mo,
tene ne pe: nẽ nà woro ye ko Ṅyesoa a Šiu o neo mò
mo ne ti ne, yi.

LU VIII.

Nẽ, ko dene lee kusebwi a ta á ibo ne ne te á popleyi-
no à ibo te. Teaibo ye woropoe; ke nowanena peo de.
2. Nẽ, be te nyo a woro bo pono o ibo de, o ye de ibo
tene o bledeye bo ibo ne.
3. Nema be te, nyo bo nowane Ṅyesoa o dō nono, o
ibo.
4. Ko de neno e didie a ta, hene o lee kusebwi, á ibo
ne ne, te kusebwi ye dede kre kono mo, nẽ te e yee
Ṅyesoa te ko di, nema o do dō.
5. Emo bãa e ko dene o dede nyesoe bã kre yeu, õo be
kre bro mo, (e mo te tene e ne e ko Ṅyesoe peplande
ko koo peplande he.)
6. Kẽ ko àmo mo e ko Ṅyesoa dō, o mo Buo hono mo
de gbiye wode, nẽ o mo à neo: nẽ Koo Jesu Kraise dō
hono de gbiye dide, nẽ àmu dide no yi.

7. Ne̱ma de̱ gbiye̱ ye te ne nede̱ ibo: ko̱re ote a̱ wore
ni kusebwi de̱ mo̱, nẽ be ya aua no̱ nede̱ ke̱, o di dene o
le̱e kusebwi, e̱ ne hwõ̱ te̱ e̱ nu de̱de; nẽ te̱ wa te a̱ iboda
ye gbobo wa wore nyi̱ne̱yino̱.
8. Nẽ dibade ne be̱e àmo de̱de ko Ňyesoa mo̱: e̱mo
bã à di ne, e̱ ne nu àmo hãka te; õ bã a ye ne di, e̱ ne
nu àmo ka kuku te.
9. Ne̱ma bà ma̱dio ná kpwẽ ne̱no e̱ ne di bomo̱blade̱
nu ko nyono ye kpwẽ ne, mo̱.
10. Ko̱re, nyo̱ bo̱ yi mó, mo̱ no̱ yido te no̱ ne yide
kusebwi a̱ kai biyo te̱de, ple nyo̱no̱ ye kpwẽ ne, nẽ o̱
woro na bi kpwẽ no̱ ne, bo̱ di dene o le̱e kusebwi;
11. Nẽ ko ná teaiboda a̱ ta, ple ná bebu no̱ ye kpwẽ
ne bo̱ mu gbwĩ̱ hie, ho̱no̱ a̱ ta Kraise kodao?
12. Ne̱ma, di̱ bá yi te wore̱ ko á bebuno mo̱, nẽ bá yi
wa teaiboda ne ye kpwẽ ne de̱ de mo̱ nu, nẽ hede á
wora te ko Kraise mo̱.
13. Ne̱eka, dibade be̱ yi nà bebu ni, bo̱ yi kpone kukwi
ni, nẽ yedo̱ soãmo̱-de̱ di kono̱ a̱ kono̱, ne te bebu nu o̱
ne di dekrã nu.

LU·IX.

Ple ye aposle? ple ne po sedie̱? ple yea à Ko̱o̱ Jesu
Kraise yi? ple á ye nà kõwa ko Kraise mo̱
2. Be̱ te, ne ye aposle nu ko ote mo̱, e̱ ye kpre̱ ko̱, ne
mo̱ no, ko ámo mo̱: ko̱re ko Ko̱o̱ mo̱ ámu no mo̱ nà
aposlede̱ a̱ sili.
3. Nà ṅe̱ ne ti nyono no yeda mo no̱ ne̱ ne,
4. Ple à ye kpwẽ ko̱ bà ta, nẽ ba na?
5. Ple à ye kpwẽ ko̱ bà nae bebu-nyi̱ne̱, e̱ mo̱ dudu
nyi̱ne̱ te̱ne aposlebo be ni ne o ko̱ bebuno he̱, nẽ Kefase
yedi;

6. Hẽ ko̱ Banebase he̱ amu dō ye e̱ kpwẽ ko̱ bà bo̱
kõwa a̱ nue̱?
7. Nyo̱ yidae tõ ke̱ mi o̱ nunena o̱dui a̱ wudi? nyo̱ do̱-
dae̱ kẽwe̱ a̱ gburo? Õ nyo̱ klededa wudebade a̱ ju kre
o̱ ne di e nyidi-ni?
8. Ple te neno ne ti ne nyebwe kae̱, hẽ tede ne tu te do̱
neno yi̱?
9. E̱mo e̱ kine̱ede Mose a̱ tede ke̱, Na ka blli, no̱ ne̱ yo̱
ke̱ no̱, o̱ wẽ̱ ne no̱, a̱ wono̱. Ple bllu̱ a̱ te nede Ṅyesoa
a̱ kudi yi̱?
10. Hẽ ko à ta dō no o̱ tu ne? E̱mo e̱ ye kpre̱ ko̱, ko
à ta no e̱ kine̱e; te̱ nyo̱no̱ wẽ̱ bro ko̱ na kũne bro a̱ wo-
wa woro ye̱, nẽ te̱, nyo̱no̱ yi yo̱ dui, o̱ yi woro ye̱ kũne,
bo̱ mu o̱ woroye̱ kũnede yi.
11. Be̱ te bà do̱e̱e ámo šiu teble, ple ė̱ nu de̱ hwe̱, bà
če̱ áne kono̱ teble?
12. Be̱ te, ote bo ko̱de ámo kpwẽ ne nede̱ ke̱, ple à ye
ne ye̱ ble̱de bà hio no? Ne̱ma à ye ámo kpwẽ tu ne̱no
ke̱ ko̱de; nẽ a wo de̱ gbiye̱ neno mo̱ à ne te Kraise a̱
hãtibosa ye̱ ka.
13. Ple á ye ne ibo e̱ mo̱, nyono ni ṅeko̱ teble a̱ kõwa,
te̱mple a̱ teble no o di? nẽ nyono fe o̱lta no̱ o̱ yie o he̱o
teble, yi̱.
14. Nẽ kre Ko̱o̱ nu e̱ tulue̱, e̱ mo̱, nyono pritye hãti-
bosa, hãtibosa bo nene kono̱.
15. Ne̱ma de ne nede̱ ye e de̱ te nu: nẽ ye te neno ki̱ne
yi̱, e̱ mo̱ bá mu ne mó mo̱ nuie: ko̱re e̱ nu hã de̱ ko mò
mo̱, be ko e̱ hio nyo̱ a̱ be nu nà plipoe̱ be̱ ye de̱ ye̱ kwe̱.
16. E̱mo hãteo, ne pritye hã tibosa, ye de̱ ko̱ e̱ pli be
po: e̱mo de̱ne̱ ye boade be hao ne̱no bi mo lu no̱; nẽ ne
ḳo kide̱ yi̱, e̱ mo̱ ne ye hãtibosa pritye!
17. Nẽ ne wẽ̱ne be nu de̱ne̱ nede̱, ne ko̱ e̱ pe̱e̱da; kẽ̱
be̱ ye, e̱ ne nu nà woro, nẽ e̱ kõwa tui̱e mò kwa.

18. Ne̱e̱ de̱ne̱ mo̱e nà pe̱eda? ne̱ mo̱, ne pritye hãtibosa
ne te nu e̱ ne te wudi ko̱, nẽ ke nà kpwẽ ne ko̱ ko hãti-
bosa mo̱, ne te ne gbwĩ̱ hie.
19. Emo hãte, nyo̱ yeo mò wĩ ke̱ ko̱, ke̱ ne nu dui hwo̱
gei ko de̱ gbiye̱ mo̱, te̱ na gi̱di odo popla̱nde a̱ wore.
20. Nẽ ko Judawe̱ mo̱ ne nu Judape, te̱ gi̱di Judawe̱:
nẽ ko nyono nede tede biyo, mo̱ nu hwo̱ nyo̱ o̱ nede
tede biyo, te̱ na gi̱di nyono nede tede biyo.
21. Ko nyono ye tede ko̱, nu hwo̱ nyo̱ o̱ ye tede ko̱
(e̱ ẏe, be yede Ṅyesoa a̱ tede biyo ne, ke̱ be nede tede
biyo ko Kraise mo̱) te̱ na gi̱di nyono ye tede ko̱ a̱ wore.
22. Ko nyono we̱ kpwẽ ya no̱, nu hwo̱ nyo̱ o̱ we̱ kpwẽ
ya no̱, te̱ na gi̱di nyono we̱ kpwẽ ya no̱ a̱ wore: ne nu
de̱ gbiye̱ mo̱ ko de̱ gbiye̱ mo̱, e̱ mo̱, ko de gbiye̱ mo̱, be
mu ote wa.
23. Nẽ dene nede̱, ne nu ko hãtibosa a̱ ta, ko̱ ámu he̱
ba mu ne te̱de̱ dõ yi.
24. Á ye ne ibo, e̱ mo̱, nyono gbe̱de ki̱kli, o kwidi ne
we̱, ne̱ma nyebwe dõ yi e̱ wudi? kre bá nu kwidida á
mu ne gba.
25. Nẽ, e̱ne nyo̱ o̱ yi kpwẽ pe bo̱ mu lu nu, o̱ ne hoede
o̱dui de̱ gbiye̱ mo̱. Nẽ no ni de neno te̱ o na yi gbwĩ̱
hie kraun. Kẽ ámu pẽ̱ o̱do̱ no̱, he̱ne̱ ne hie gbwĩ̱.
26. Ne̱e̱ mo̱ ni kwidida, e̱ ye hwõ̱ de̱ ye̱ e̱ ko̱ kprè̱:
kre ni hwõwe̱ e̱ ye hwõ̱-nyo̱ ye̱ o̱ bi duduidu:
27. Ne̱ma ne ya dui a̱ fe̱ ke̱, nẽ ne yao ne̱ wĩ ke̱ ko̱da,
e̱ ne te nu, e̱ mo̱ pritye nyebo be ye̱, pledõ nanyebwetu
poe̱e̱ wã.

LU X.

E̱be no di̱ bebuno à, ne ida bá ye ne ibo, e̱ mo̱, hane ne
à buono a̱ popleyino̱ nenade nukpã biyo, nẽ o pe̱pe̱ be̱da
idu tie;

2. Nẽ o popleyino poeda ni ko Mose mo kre nukpã
biyo, nẽ kre ni mo;
3. Nẽ o pepe dida šiu dibade dō neno;
4. Nẽ o pepe nana šiu nenade dō neno, emo o nana šiu
sio no kweda no mo no, nẽ sio nono mo Kraise nenao.
5. Kẽ, odo poplande no Ṅyesoa a woro yedao mo no
none: nee kore kre wã kudi o kodade o sededao.
6. Nẽ de neno e mo àne yinanede, e mo à wore ne te
de krẽ ida, tene wa wore nina de krẽ a ida.
7. Nẽ á na bede kusebwi mo no yi, tene ote nina'ne:
tene e nu kineeda, Ṅyebo nenao no, o teda, nẽ o nena,
nẽ o duda ye o muna sinō nu.
8. Nẽ à na pa nimle yi, hene ote nina, nẽ nyono bleda
no ye, ko nyenayedo dō biyo, o nuna tausene a woro ne
no tausene tã.
9. Nẽ à na te Kraise hene ote nina, o tena no, nẽ sida
lada no.
10. Nẽ á na hlela wono no, tene ote nina hlehleda wono
no yi, nẽ lao lado no.
11. Nẽ de a popleyino neno nueda no mo ko yinanede
a ta; nẽ e kinee ko à na no poe a ta, àmo no kono pono
bo gidede ke.
12. Neeka nyono o woro pono o nyinao bo mayio o ne
teo pi.
13. Á yee tudotu koe, hene ne be nyebo be ye no: ne-
ma Ṅyesoa ti hãte, hono o na woo ámo ne, kre á na ko
tudotu ne a ve ve we, ne; nema kre tudotu mo o mu
tide po á mude ne nvẽ ta, te á na wede, bà nyina ne ye.
14. Neeka nà seye a nowanco á, ba kwidi kusebwi a
mo bededa ve.
15. Ne hli ámo mo hwo tõkoo ye: te ne ne ti, bá
gbwẽde ne.
16. Bleseda a kobo ne à blese ple e ye Kraise a nyino

a̱ ne̱natumode̱? Fro̱ ne à wẽ ple e̱ ye̱ Kraise a̱ nenatumode̱?

17. E̱mo àmu no ho à nu fro̱ de̱ dō, nẽ à nu fe̱ de̱ dō; tenepono̱ à popleyino̱ fro̱ de̱ dō ne̱no ne à di.

18. Bá tao Israele ko fe̱ mo̱, mo̱ no̱, bai: ple nyono di dene o le̱ o yeo o̱lta yi ko̱e?

19. Ne̱e̱ hane ne pee̱? ple kusebwi mo̱ de̱de, hẽ de̱ne̱ o le̱e kusebwi e̱ mo de̱de?

20. Ne̱ma dene Dako le̱e o le̱e ne kwi, nẽ e̱ ye N̆yesoa; nẽ ne ida á ko̱ kwi he̱ bá nu nenatumode̱.

21. Á na yi Ko̱o̱ a̱ ko̱bo kudi ne̱ne, ple á na nane kwi a̱ ko̱bo kudi ne, dō: á na yio Ko̱o̱ a̱ teble ke̱ te̱de ple á na tadeo kwi a̱ teble ke̱, ne,

22. Ple á ye̱ bá nu Ko̱o̱ bo̱ tu ča? ple à ne kpwẽ á hio no̱?

23. Ko mo mo̱ de̱ gbiye̱ ye ṅe̱ ko̱, ke̱ de̱ gbiye̱ ye̱ te̱e̱ nu: de gbiye̱ ye ṅe̱ ko̱ ko mò mo̱, ke̱ de gbiye̱ ne poo mò.

24. Nyo̱ na pō̱ o̱dui a̱ teble dō no̱, kẽ̱ de̱we̱ bo pō̱ o bino a̱ nene̱ no̱.

25. Bede̱be e prue̱de maeye̱, ne bá di, á na idao e te no̱ ko woro a̱ ta;

26. Emo bro ko̱ dene yidio no̱ ke̱ he̱, Ko̱o̱ ko̱ ne.

27. Be̱ te nyono ye hãtepoe̱ ko̱, o̱te bo̱ da ámo dibade mo̱, nẽ á wore be yide mumue̱ ide̱, bede̱be ne o tuo ámo ye̱, bá di ne, a na yeda te no̱ ko woro a̱ ta.

28. Ke̱ nyo̱ bo̱ po ámo ye̱, de̱ ne̱no o le̱e ne kusebwi, na di ne ko nyo̱no̱ to̱de mó a̱ ta, nẽ ko woro a̱ ta yi̱; e̱mo bro ko̱ dene yidio no̱ ke̱ he̱ Ko̱o̱ ko̱ ne.

29. Woro e̱ te ne ti, e̱ ye neno̱, ke̱ bae a ne̱no̱: e̱mo, de̱e̱ka ko̱re na de̱ ne̱ nie nyebwe be a̱ woro be̱e mò ṅe̱?

30. Be̱ te ko grese a̱ ta ne yio ne di, de̱e̱ mò o tio te krẽ fe̱ di̱, ko de neno a̱ ta ne bisio?

31. Nee bã á yi te õ á yi ne, õ bedebe á yi ni, bá nu ne
Ṅyesoa a teyiboaeda a ta.
32. Á na poo bomohlade tide idi, e mo ko Judawe ye, õ
Ko Dako ye, õ ko Ṅyesoa a čue ye:
33. E mo tene ne ni ko de gbiye mo, ne tene bè blee
nyebo gbiye a ple, kre ne põ dui a hãka no, ke nyebo
poplande a hãka, te o na wa.

LU XI.

Bá senane mò y' bá kwe mò mo no, tene ne ni ne kwe
Kraise mo no, yi.
2. Ṅẽ ne ze ámo ne bebuno á, tenepono, ko de gbiye
mo, nà te nede ámo kudi, nẽ dene e te leleda ámo á ti ne
yimo tee.
3. Nẽ ne ide ba ibo ne te nyebebo a popleyino a lu tee
Kraise; nẽ te nyene a lu tee nyebeyo; nẽ Kraise a lu
tee Ṅyesoa.
4. Ene nyebwe bo yi bede, õ o yi profesaie bo tu de lu,
o lu no o ne tuo.
5. Nẽ ene nyine o yi bede, õ o yi profesaie bo ha de lu,
o lu no o ne tuo: kore de neno e ne hwo nyo ye o kide.
6. Emo nyine bo ye de lu tu, hede bo če luyo; kore be
te be nu twẽ de ko nyine mo bo če luyo õ bo kide, nẽ
hede bo tu de lu.
7. Hãte nyebeyo o ye ye blede bo tu de lu tenepono o
mo Ṅyesoa a yisenanede ko o teyiboaeda he: nema nyi-
ne mo nyebeyo a teyiboaeda.
8. Emo nyebeyo yede nyine mo wode; nema nyine wo-
de nyebeyo mo.
9. Nẽ nyebeyo yedao nyine a ta nue yi: nema nyine
nueda ko nyebeyo mo.

10. Ko de̱ ne̱no a̱ ta, nyi̱ne̱ ble̱de ye bo̱ poo lupode̱ lu
ko angelbo a̱ ta.
11. Ne̱mase nyebeyo̱ na neo ne nyi̱ne̱ bo̱ yeo ne, ple
nyi̱ne̱ na neo ne be̱ ye nyebeyo̱ ko̱ ko Ko̱o̱ mo̱.
12. E̱mo te̱ne nyi̱ne̱ nu o̱ wodede nyebeyo̱ mo̱ kreno
nyebeyo̱ nu o̱ dide nyi̱ne̱ yi̱: ne̱ma de gbiye̱ wodede
Ńyesoa mo̱.
13. Bá gbade ne ádui kudi, ple e̱ nu te̱e̱, e̱ mo̱, nyi̱ne̱
yi Ńyesoa mo̱ bede bo̱ ha de̱ lu?
14. Ple woro do̱ ne to̱de ámo, e̱ mo̱ nyebeyo̱ a̱ lu hwi̱-
nyaie be blo̱, nẽ e̱ ne twẽ ko no̱ mo̱?
15. Ne̱ma nyi̱ne̱ a̱ luhwĩnyaie be hlo̱, nẽ e̱ nu teyiboae-
de̱ ko no̱ mo̱; tenepono̱ o̱ luhwĩnyaie hnyie̱ no̱ luno̱budi-
de̱ a̱ ta.
16. Ne̱ma nyo̱ bo̱ krã kyidida te, à ne nu kpone tu ne̱-
no, o ne nu ne̱ e̱ne Ńyesoa ču̱e biyo, yi̱.
17. Nẽ de̱ ne̱no, e̱ te lele ámo, a̱ te, ne ze̱ ámo, e̱ mo̱, bá
kwe yibwa no̱ kre e̱ ne nu hã de̱ a̱ ta, ke̱ de̱ kuku a̱ ta.
18. E̱mo, bá kwe yibwa no̱ kre ču̱e biyo ne wã̱e ne̱ ne,
ne̱ mo̱ á nu wae; nẽ ne pe e waa be hãte, yi̱.
19. E̱mo e̱ ble̱deye̱ be ko̱ gegra kre ámo nyẽ te̱ nyono
o se̱ye̱ o ni hã nyebo o na bi pebe, kre ámo nyẽ.
20. Ne̱e̱ bá yi yibwa no̱ kwede ko tede̱ dõ e̱ ye bá mu
Ko̱o̱ a̱ wide̱dibade di a̱ te.
21. E̱mo bá yi te̱ obe hi wa bino nya o di wa nene̱ wi-
de̱dibade; nẽ o̱be kanõ ni no̱, nẽ o̱be nõ̱ ni no̱.
22. De̱e̱! Ple á ye kiya ko̱ bá tadede nẽ ba nanede? hẽ
Ńyesoa a̱ ču̱e á pede me̱ ke̱, nẽ á pono̱ á niè nyono ye
de̱ ko̱ twẽ? Hane bè poe ámo ye̱? ple bè ze̱ ámo ko de̱
ne̱no a̱ ta. Ne ze̱ ámo dõ.
23. E̱mó te ne dudade Ko̱o̱ mo̱, ne ne to̱deda ámo yi̱,
E̱ mo̱ Ko̱o̱ Jesu wide̱ dõ ne o podeda no̱ o̱ nyã̱o kwa,
duda fro̱:

24. Nē te̱ o̱ bisida, o̱ wō̱da ne, nē o̱ poda no̱, Bá du ne,
ba di ne: de̱ ne̱no ne̱ mo̱ ná fe̱ he̱ne̱ ki̱ne̱e ko á ta: ne̱
bá nu nà te mude ámo kudi no̱ ne.
25. Nē kre o̱ nuna o̱ duda ko̱bo yi̱, te̱ o̱ we̱da teda mo̱,
o̱ pono̱ ko̱bo ne̱no, ne̱ mo̱ yede idaede ko nà nyi̱no̱ mo̱:
de̱ ne̱no, betibe á yi ne̱ ni, nà te be mude ámo kudi no̱
ne.
26. E̱mō betibe á mi fro̱ neno dimo, ō a mi ko̱bo ne̱no
namo̱, Ko̱o̱ a̱ ko̱e̱ ne á po pebe po bo̱ tedo̱de di.
27. Ne̱e̱ be nyo̱ di fro̱ ne̱no, ō o̱ na Ko̱o̱ a̱ ko̱bo ne̱no, o̱
ye ne ye̱ ble̱de nē o̱ po te ko Ko̱o̱ a̱ fe̱ ko̱ o̱ nyi̱no̱ he̱ a̱ ta.
28. Ne̱e̱ nyo̱ bo̱ gbwē̱de o̱dui, nē ple bo̱ mu fro̱ ne̱no di,
nē bo̱ mu ko̱bo ne̱no na.
29. Tenepono̱, nyo̱no̱ ye ne ye̱blede, o̱ di ne, ō o̱ ne̱ ne,
nē o̱ die, nē o̱ ne̱e o̱dui kyidida, te̱ o̱ ye Ko̱o̱ a̱ fe̱ no̱ yido.
30. Ko de̱ ne̱no a̱ ta kre ámo nyē, odo popla̱nde we̱
kpwē ya no̱, nē o kekre̱no̱, nē odo popla̱nde mo̱e̱ne.
31. E̱mo bà ha àdui ṅe̱, nē à na he̱e̱ ṅe̱ di̱.
32. Ne̱ma bà he̱e̱ ṅe̱, nē Ko̱o̱ no̱ pe a mo na, à ko̱ kono̱
he̱ à ne te kyidida mo̱ nue̱ tede̱ dō,
33. Ne̱e̱ nà bebuno á, bà kwe yibwa no̱ bá yi te̱, ba
fodede.
34. Nē be̱ te kāno be̱ yi nyo̱ ni, nē bo̱ tadede o̱ blikai
biyo: ba te yibwa no̱ kwe á ne te ádui kyidida mo̱ ya.
Nē be̱ ko̱ tede̱ be neo, ne dido̱, mino̱ ne hmle̱nemo̱.

LU XII.

Nē ko šiu hnyiede a̱ ta, bebuno á, ne ida, e̱ mo̱ bá ye
ne ibo.
2. Á ibo ne ne, te̱ á mo̱na Dako no ne powī kusebwi
gbe̱da tide̱ idi, te̱ne o nina á naena.

3. Ne̲e̲ ne yidoe ámo ne no̲, e̲ mo̲ nyo̲no̲ Ṅyesoa a̲ Šiu
tu wī wono̲ o̲ na gi̲didi Jesu ne; nē nyo̲ yede we̲ bo̲ pono̲
Jesu mo̲ Kōo̲ no, Ṅeko̲ Šiu bo̲ ye no̲ nu dō.
4. Nē e̲ ko̲ hnyiede a̲ kplikpli, ke̲ e̲ nu Šiu dō.
5. Nē e̲ ko̲ kōwa a̲ kplikpli, ke̲ e̲ nu Ko̲o̲ dō.
6. Nē e̲ ko̲ nunude a̲ kplikpli, ke̲ Ṅyesoa no o̲ ninede
de̲ gbiye̲ fe̲ we̲.
7. Ne̲ma Šiu a̲ de̲ne̲ o̲ po pebe e̲ hnyie̲e de̲ gbiye̲ bo
muo po.
8. E̲mo o̲be Šiu hnyino̲ tō̲-wī; nē o̲be Šiu dō no̲ne
hnyino̲ teiboda-wī;
9. Nē o̲be hãtepoe̲ Šiu dō none o̲ hnyino̲; nē o̲be Šiu
dō no̲ne hnyino̲ nyepēyãe̲;
10. Nē o̲be seyãnode a̲ nue̲; nē o̲be pro̲fese; nē o̲be
šiu a̲ dieyidoe̲; nē o̲be wī kplikpli a̲ poe̲; nē o̲be wī a̲
dano̲wora.
11. Ne̲ma e popleyino neno Šiu dō none, o̲ ni o̲ gre̲de
ne de̲ gbiye̲ no̲ te̲ne o̲ ni e̲ idae̲.
12. E̲mo, te̲ne nyebwe a̲ fe̲ ne o̲ nu dō nē o̲ ko̲ wae
popla̲nde, nē fe̲ a̲ wae neno e ho e nu fe̲ dō; kreno Kraise
a̲ ka ne, yi̲.
13. E̲mo Šiu dō no à popleyino̲ baptaise̲e̲ ko fe̲ dō mo̲,
bã a nu Judawe̲ ō Dako, bã à nu geiru ō sediyiru; nē
à popleyino̲ nuie bà naneo Šiu dō mo̲.
14. E̲mo fe̲ ye waa dō, ke̲ e̲ wae ho ne.
15. Nē bo bo̲ pono̲, tenepono ye sō mo̲ ne yeo fe̲ mo̲
ko̲; ple kre e̲ yeo fe̲ mo̲ ko̲?
16. Nē noã bo̲ pono̲, tenepono̲ ye yie, mo̲ ne yeo fe̲ mo̲
koe̲; ple kre e̲ yeo fe̲ mo̲ ko̲?
17. Be̲ te fe̲ gbiyē̲ be̲ moe̲ yie̲, te̲ te-wōwē̲ mie nemo̲?
Be̲ te e popleyino̲ be nu te wōwē̲, te̲ wō̲nede̲ mie nemo̲?
18. Ne̲ma kre Ṅyesoa nu o̲ tuo wae gbiye̲ e dōdō fe̲
yie, te̲ne o̲ woro ni e̲ idae̲.

19. Nẽ e popleyino̱ be nu waa dō, te̱ fe̱ gbiye̱ mie
nemo̱?
20. Nẽ kre ne̱ nee̱, e̱ wae ho ne, ke̱ e̱ nu fe̱ dō
no.
21. Nẽ yie na po kwa ye̱ no̱, ne ida mó: nẽ di̱ lu na
po be ye̱ no̱, ne ida ámo.
22. Õ-o fe̱ a̱ wae e ne hwõ̱ de̱ ye̱ e̱ ye de̱ boade e no̱-
deo no̱:
23. Nẽ fe̱ a̱ wae ne à wore pono̱ e te ye yiboa, ne à pe
te yiboade pepla̱nde no̱: nẽ à fe̱ a̱ wae ne ye yino̱no̱ nė
e yino̱no̱ teble hwe.
24. E̱mo à yino̱no̱ wae e ne ida de̱: ke̱ Ńyesoa no̱ ko-
ko̱ fe̱ a̱ wae yibwa no̱, nẽ o̱ hnyi teyiboae pepla̱nde waa
ne̱ ide̱ ne̱;
25. Kre e̱ na ko̱ mo̱no̱heyae̱ ko fe̱ yie; ne̱ma te̱ fe̱ a̱
wae na tudide yimo̱.
26. Nẽ be̱ te waa be dō be̱ yi ku we, nẽ wae a̱ pople-
yino̱ bi ne ke̱ e we ku we̱; õ o̱be dō a̱ te be̱ boae yi nẽ
ebe ko̱ ne̱ he̱ ni sau we̱.
27. Nee̱ á mo̱ Kraise a̱ fe̱ nẽ á mo̱ wae ne kokwe̱o
no̱.
28. Nẽ kre čue̱ mo̱, e̱ tede̱ de̱ Ńyesoa tude aposlebo, e
sõ̱ a̱ de̱ pro̱fetebo nẽ tã a̱ de̱ to̱deo, woo de̱ ne̱no mo̱
seyanode, nẽ pêyãe̱ a̱ kpwẽ, nẽ he̱e̱o, nẽ wĩke̱ko̱e̱, nẽ wĩ
kplikpli a̱ poe̱.
29. Ple o mo̱ aposlebo we̱? O mo̱ pro̱fetebo we̱? o
mo̱ to̱deo no we̱? hẽ o popleyino̱ ni seyanode?
30. Ple o popleyino̱ ko̱ pẽyã a̱ kpwẽ? o hli̱ seya wĩ
we̱? hẽ o hehe̱ wĩ ke̱ no̱ we?
31. Ne̱ma dene mo̱ hã hnyiede, ne á seye̱ bá si̱de-
dede: ne̱mase e̱ hã waa mi ámo to̱demo̱ e mu dene
nede̱ hi.

LU XIII.

Bã kode nyebo a wĩ ko angelbo a wĩ he yi ne hli,
ne ye nowanena ko, nẽ ne hwõ hedenopo seni ńamo, õ
hwõ dabe keya ne e wĩ kekrẽde.
2. Nẽ bã ko profese a kpwẽ nẽ ne yido huhudite gbiye
no, nẽ ne ibo te a popleyino; nẽ bã ko hãtepoe gbiye, e
di mò numo be mu tebwi tuõ no ha, ne ye nowanena ko
ne ye dede
3. Nẽ bã ne te nà wudi a popleyino no, swẽyio a kle-
deda a ta, nẽ bã ne hnyi nà fe be mu to poe, ne ye
nowanena ko, nẽ e na poo mò de ne.
4. Nowanena ko woro lela, nẽ e no kpone: nowanena
ye čatue ko; nowanena ne po edui a pli, e ne boae edui
a te yi,
5. E kpone ye yinonyine, e ne põ edui a teble no, e ne
bi yero worewore, e ne po de krã a worosiba;
6. E ne nu de krã a sãu, nema e ni hãte a sãu:
7. E lede de gbiye woro ke, e pe de gbiye hãte, e ko
woro yekũkũe ko de gbiye mo, e kpã wore ke no ko de
gbiye mo.
8. Nowanena ne weo: ke bã profese te neno e mio we-
mo; hã wĩ kplikpli a hlihle neno e mino bomo; bã te
iboda neno e mino sedemo.
9. Emo e waa no à ibo, nẽ à profesaie ko waa be
mo.
10. Nema e dene wedeyeno be dido, nẽ hede dene mo
e waa boedone.
11. Te mona hya, ne hlida hyaka, ne iboda te no hya-
ka, ne hieda te wore mo no hyaka: nema kore ne nu
nyebwe, hede ne poo hya teble ne.
12. Nẽ ti neno ke kudinopũ yida no à tede kudi, nema

ti neno ke e muno yibwi yidemo: tinoke e waa no ne
ibo; nema ti neno ke mino ibomo, e mo tene nue iboda.
13. Nee e dene neeo ne mo hãtcpoe woroyekũe nẽ
nowanena, e tã neno, nema de neno a de hwe ne mo
nowanena.

LU XIV.

Bá kwe nowanena mo no nẽ bá ida šiu hnyiede, nẽ bá
seye bá ida bá mu profesaie.
2. Emo nyono hlihlide seya wĩ, e ye nyebo o ne hli no
mo, ke Ňyesoa no: emo n yo ne yidoo wĩ no, nema ko
šiu mo hudite no o ti.
3. Nema nyono profesaie nyebo no o hli mo ko o poe
a ta, nẽ ko hã de a kpwẽ no poe a ta, nẽ ko woro-kudi
tue a ta.
4. Nyono hli seya wĩ odui no o peo: nema nyono pro-
fesaie, čue no o peo.
5. Ne ide á pepe bá po seya wĩ, nema seye ide bá pro-
fesaie: tenepono nyono profesaie no o te hio nyono hli
seya wĩ, bo ye o ne heya ne ke no te e na poo čue.
6. Nee bebuno á, be te ne dide ámo mo, ne yi seya
wĩ hli, hã de be no ne peeo ámo ne ye ne, e mo ne
ye hudite pebe po, õ dieyidode te õ profesaieda, õ to-
dewĩ?
7. Nẽ bã e dene ne po hõnõ e hli, be ňamo, be hoba,
be yi e ne heya wĩ ke no, hane o mie e iboda numo dee
ňamo o bi, õ hane ne hoba pe?
8. Nẽ di, wonofõna bo hli seya wĩ, nyo mi odui mo
wemo ko tõ mo.
9. Kre ne ne yi, e mo á me be ye e ne hli wĩ ne ye
krã, e wede be yido no hane e mi iboda nuemo te ne
tuee? emo ne duduidu nyẽ no á hlihlide.

10. E̱ ko̱ wĩ a̱ de pepla̱nde a̱ kplikpli e nede kono̱ mo̱, nẽ e̱ ye e̱ de̱ ko̱ he̱ne ne hẽ de̱ nyi̱ne.

11. Ne̱e̱, ne yi ne wõ̱ wĩ no̱, nẽ ko nyo̱no̱ hli̱ mo̱, mo̱ ne hwõ̱ dabe, nẽ nyo̱no̱ hlĩ, ko mò mo̱ o̱ ne hwõ̱ dabe, yi̱.

12. Ne̱e̱, tenepono̱ ányebwetu kra šiu hnyiede̱, hede bá põ̱ hihie̱ no̱ ko čṳe a̱ poe̱ a̱ ta.

13. Ne̱e̱ka nyo̱no̱ hli̱ seya wĩ bo̱ bede te̱ o̱ na wora o̱ te da.

14. E̱mo ne yide seya wĩ kudi bede nà šiu bede ne, ne̱ma nà dieyodee̱te ne poo de̱de.

15. Ne̱e̱ hanee̱? Ná šiu bo̱ bede ko̱ nà dieyidoe̱ he̱: nẽ nà šiu bo̱ blede ko̱ nà dieyidoe̱ he̱.

16. Be̱ ye no̱ ne, hede ná šiu bo̱ yi ble̱se, nyo̱no̱ ko̱ mo̱ he̱ nede kai biyo o̱ ye ne ibo, hane o̱ mie̱ amen a̱ poe̱ numo̱ e̱ mo̱ ne yi bisi, te̱ o̱ ye ibo te ne ti?

17. E̱mo hãte̱, bisi ne hãka, ke̱ bae yee̱o poo.

18. Ne bisi Ñyesoa te̱ pe wĩ a̱ kplikpli hio ámo we̱:

19. Ne̱ma kre čṳe biyo nowa̱ne bè hli̱ wĩ de hm e mino̱ yidoe̱mo̱, te̱ nà wĩ na to̱de o̱te yi̱, e̱ hio wĩ a̱ tausene wõ kre seya wĩ kudi.

20. Bebuno á á na nu hye̱yiru ko te a̱ dieyidoe̱ mo̱: ke̱ ko krãtudeda mo̱ bá nu hye̱yiri, ne̱ma ko te a̱ dieyidoe̱ mo̱ bá nu nyebe̱bo.

21. Ko tede ke̱ e̱ ki̱nee̱ ne, e̱ mo̱ seya nyebo be a̱ me ko̱ wa woni he̱ mi nyono ne mo̱ hli̱demo̱, ne̱ma e popleyino neno a̱ ta kre o na wõ̱ nà wĩ, Ko̱o̱ no̱ tu ne.

22. Ne̱e̱ seya wĩ e nu yidodede̱, e̱ ye nyono ko̱ hãtepoe̱ a̱ ta, ne̱ma ko nyono ye hãte ko̱ mo̱ no: nẽ pro̱fesaieda ye nyono ye hãtepoe̱ ko̱ a̱ ta, nema ko nyono ko̱ hãtepoe̱ mo̱ no.

23. Ne̱e̱, čṳe gbiye̱ bo kwe yibwa no̱ ko tede̱ dõ, nẽ o popleyino̱ bo yi seya wĩ hli̱, nẽ nyono ye ibo, õ o ye hãtepoe̱ ko̱ bo pa, o na hli̱ ne, e̱ mo̱ hãe ni ámo?

24. Ne̱ma á popleyino̱ bá yi pro̱fesaic, nē nyono ne po ne hā te, ō hono ye ibo o nyo̱ bo̱ pa, nē o popleyino̱ heya no̱ ke̱ no̱, nē o̱ yidoe̱c o popleyino̱ no̱:

25. Nē hede'o̱ woro a̱ hudite bi pebe; nē kre o̱ mi numo̱ o̱ mi o̱ yibwa huru pomo̱ o̱ mu Ñyesoa mo̱ bede, nē o̱ mu ne tu, e̱ mo̱ Ñyesoa nede ámo nyē, hāte.

26. Ne̱e̱ bebuno á hane e̱ nue̱? bá kwe yibwa no̱ á popleyino̱ o̱be dō gbe̱ psamo, ō Ñyesoa a̱ to̱de te, ō seya wī a̱ poe̱, ō pebe-bi-te, ō te a̱ dawora.—De gbiye̱ ne mio pomo̱ ne be nue̱e.

27. Ne̱e̱ nyo̱ bo̱ yi seya wī hli̱ be̱ nu sō̱ ō e̱ na hi tā lu nē bo nu e̱ dōdō; nē o̱be bo̱ wora ne da.

28. Ne̱ma daworao̱ bo̱ ye̱e̱o ne nē bo̱ nu kpwe; nē bo̱ hli̱ o̱dui ko̱ Ñyeśoa he̱ mo̱

29. Pro̱fetebo a̱ nyono mi hli̱mo̱, bo nu sō̱, tā, nē obe bo ki̱da ne no̱.

30. Nyono neo no̱, te be wo ta kre no̱ kudi e̱ tede̱ nyebwe bo̱ nu kpwe pledō.

31. E̱mo á popleyino̱ mi pro̱fesaiemo̱ bá yi e̱ dōdō ni, te̱ á popleyino̱ na khe, nē bá mude wore kudi tue̱ we̱.

32. Nē pro̱fetebo a̱ šiu ni pro̱fetebo a̱ wī.

33. E̱mo Ñyesoa ye hede̱ a̱ dieyadeo̱, ke̱ worowore̱ no̱ ya, te̱ne e̱ nide ne ñeko̱ nyebo a̱ cue̱ a̱ popleyino̱ nyē.

34. Á nyi̱no bo nu kpwe kre cue̱ biyo: tenepono̱ e̱ koñe bo tu te: ne̱ma bo ko̱e̱eo wī ke̱, te̱ne tede pe yi̱.

35. Nē bo yi de a̱ khee̱ ide̱, nē bo yeda wa nyebe̱bo no̱ kre wa bli kiya biyo no̱: emo e̱ na twē de̱ ko nyi̱ne̱ mo̱ bo̱ tu te ko cue̱ biyo.

36. Ple, kre Ñyesoa a̱ wī wode ámo mo̱? hē ámo dō mo̱ e dide?

37. Nyo̱ o̱ woro be̱ pono̱ o̱ mo̱ pro̱fete, ō šiu nyebwe, nē bo̱ wēne ne ye̱ e̱ mo̱ te ne ki̱ne ámo mo̱, e mo̱ Ñyesoa a̱ tede no.

38. Nema nyo bo pono o ye ne ibo nẽ bá wo no mo, o
na ibo ne.
39. Nee bebuno á bá kra profesaieda a te, nẽ á na ka
seya wĩ a hlihlie ye.
40. De gbiye ne mi nuemo be noyino, nẽ be nu tee.

LU XV.

Nẽ bebuno á hãtibosa ne prityeda ámo hene á krreye,
hene ni ámo á nyinao, ne e te ne heye ámo ke no;
2. Hene á wade idi yi, be te, te ne prityee ámo, bá bli-
maa ne kwa, e mo áne hãtepoe be ye putu nu.
3. Emo e tede kene, ne tode ámo te ne nanyebwetu
wõ, e mo hane Kraise nu koe ko à kpone kukwi a ta
tene kinede pe:
4. Nẽ, e mo, o hadao no, nẽ nyenayede hã a nyenayedo
o woda kono tene kinede pe;
5. Nẽ, e mo, Kefase yida no, pledõ o punosõ yida
no yi;
6. Nẽ pledõ di bebuno odo no hi hubwi so neno wore
hm lu, yida no tede dõ: hono odo poplande o te o ne
kono, nema ote moene.
7. Woo dene nede mo Jakobo yida no; nẽ pledõ apos-
lebo yida no we.
8. Nẽ e diebodede nànyebwetu yida no yi, e ne hwo,
nyo o ti yeo nyine o ko.
9. Emo mo te aposlebo a hya, kre e ye yeblede bo
dade mò aposlepe, tenepono ne tuda Ńyesoa a cue swẽ.
10. Nema Ńyesoa a grese nu mò ne mo dene mo: nẽ o
grese ne o hnyi mo e ye putu nu; kore nu kõwa hio o
popleyino, nema e yo mo ke Ńyesoa a grese no neo mò
mo no.

11. Nee bã e nu mo õ nono, kre à nu prityce nẽ kre á
nu e hãte a poe.
12. Nẽ bà pritye Kraise a te, e mo o be wo kono, hane
nyebo te no nede amo mo ni e tue, e mo e ye konowoe
ko ke koo mo?
13. Nema be yee konowoe ko kre koo mo hede Kraise
yeda kono wo:
14. Nẽ Kraise bo yee kono wo, nẽ hede à prityeda nu
putu, nẽ á hãte poe nu putuputu de no, yi.
15. Nẽ hede e nu àmo à po Ṅyesoa se ke no yi: tene-
pono à tu ne, e mo Ṅyesoa ha Kraise koṅo; hono o ye
konoha, e mo, be te koo bo yi o na wo kono ne.
16. Emo bo yi o na wo kono ne, nẽ hede Kraise yee
kono wo:
17. Nẽ Kraise bo yee kono wo, hede á hãtepoe nu pu-
tu; nẽ á te a nede á kpone kukwi nyẽ.
18. Nẽ hede nyono moene ko Kraise mo o wã ne.
19. Be te kre kono ne nede mo dõ à kũne Kraise woro
ye nẽ àne kono ne ware ko nyebo a popleyino a de mo.
20. Nema, nee Kraise wo kono, nẽ o nu nyono moe wa
tededo.
21. Emo kore nyebwe koe dideda nyebwe no kono-
wowe dideda yi.
22. Nẽ tene e ne ko Adam mo de gbiye kweo, kre e ne
ko Kraise mo de gbiye mio kono nemo.
23. Nema de gbiye tene o nuo diekoe; Kraise mo o te-
dedo: nẽ pledõ nyono mo Kraise a nyebo bo dido.
24. Nẽ hede e seda nyinedoo ne tine o mino dible Ṅye-
soa o mo Buo kwa tumo; e mo bo hadoo wĩkekoe ko
wĩkekoo he, nẽ kpwẽ yedi.
25. Emo, no mi kiṅde nũmo bo tedoo nyão a popleyi-
no bo ke tu.
26. Nyão no o bodeli o mino hamo no mo koe.

27. Emo de a popleyino o tue no bo ke: Nema te o pono de a popleyino poeede no biyo, e neo pebe e mo, no o hao hono podade no de a popleyino biyo.
28. Nẽ bo dudoe de a popleyino, nẽ hede Nyebeyu a nyebwetu mino nyono podade no de gbiye biyo nemo, te Ṅyesoa na nu de gbiye ko de gbiye mo.
29. Nee hane nyono baptaisee ko koo a ta mie numo, be tee koo bo yi o na du ye ne iduidu? Nẽ deeta o baptaisee ko koo mo di?
30. Nẽ dee à nemaade koe a jo biyo aue gbiye yi?
31. Á sãu ne ni ko à Koo Jesu Kraise mo, ne pode, te seyeseye ne kwe nyenayede gbiye.
32. Be te, kre Efeso ne hwõnade wã mllu nyebeka, hã de bee e die mò numo, e mo koo bo yi o na wo kono ne di? nẽ ba ta ba na, emo nyenadiade à mia komo.
33. A na boe ádui: nenatumo krẽ e nyine hã kpone no.
34. Ba wo nyino ko hã kpone mo, nẽ á na nu kpone kukwi: emo ote ye Ṅyesoa ibo: áne twẽka ne ti ne.
35. Nema ote mino pomo, Hane koo mi konowoe numo di? Õo fe a kpru be no o minoe yamo?
36. Bo ne! emo dene joe e ne ne kono, be ye ko pledō:
37. Nẽ dene doe yi e ye dene mi kono nemo, ke e nu yee dō, be bla a yee õo be seya yee te:
38. Nema Ṅyesoa hnyi ne e nene tu tene e nu o woro, nẽ yo gbiye ene ti.
39. Fe gbiye ne nu kpru dō: e ko e kpru be e nu nyebo fe, ebe nu mllu fe, ebe nu hni fe, nẽ ebe nu neble fe.
40. Kre e nu yi e ko yeu fe ko bro fe he: ke yeu a nene a teyiboae ne do, nẽ bro a nene teyiboae ne do.
41. Wẽ a nene teyiboae ne do, nẽ hobo nene teyiboae ne do, nẽ hneyo a nene teyiboae ne do: nẽ hneye be woo o bae hneye yie ko te a yiboae mo.

42. Kre koo a̱ kono̱woe̱ a̱ ka ne. E̱ dwe̱e̱de seo̱de nyẽ;
e̱ wee̱kono̱ neso̱de nyẽ:
43. E̱ dwe̱ede twẽ nyẽ: e̱ wee̱kono̱ teyiboae̱ nyẽ: e̱
dwe̱ede kpwẽyano̱woe̱ nyẽ: e̱ wee̱kono̱ kpwẽ nyẽ:
44. E̱ dwe̱e̱de hã fe̱ a̱ ka: e̱ wee̱kono̱ šiu-fe̱ a̱ ka. E̱
ko̱ hã fe̱ nẽ e̱ ko̱ šiu fe̱.
45. Nẽ kre e̱ nu ki̱ne̱eda tede nyebwe Adamo nuna ko-
no̱ne šiu; nẽ kedeno̱bo̱de Adamo nu kono̱noha šiu.
46. Ne̱mase de̱ne̱ mo̱ šiu de̱ e̱ yeda tede̱ de̱, ne̱ma de̱ne̱
mo̱na fe̱ de̱ no, ple šiu de̱ bo̱dedao no̱.
47. Tede̱ nyebwe wodade bro mo̱, o̱ mo̱ bro de̱ nenao:
nyebwe no̱ kwe̱o no̱ mo̱ Ko̱o̱ no̱ wode yeu.
48. Te̱ne bro de̱ a̱ ka ne, kreno nyono mo̱ bro nyebo a̱
ka ne, yi̱: nẽ te̱ne yeu de̱ a̱ ka ne, kreno nyono mo̱ yeu
nyebo a̱ ka ne yi̱.
49. Nẽ te̱ne à nu à pode bro de̱ a̱ nyuo̱tu, kre à mino̱
numo̱, à muno̱ yeu de̱ a̱ nyuo̱tu po yi̱.
50. Nẽ bebuno á te ne ne ti, e̱ mo̱ fe̱ ko̱ nyi̱no he̱ na
ko̱de Ṅyesoa a̱ diblo nyẽ ne: nẽ seo̱ de̱ na ko̱de neso̱
de̱ nyẽ ne, yi̱.
51. Yi, hudite no ne lele ámo; à popleyino̱ na mo̱ne,
ke̱ à popleyino̱ mino̱ mo̱ hinemo̱.
52. E̱ mo̱ wondōata, yi a̱ koboda a̱ ti tine diebo̱de wo-
no̱fōna mino̱ hli̱mo̱: e̱mo wono̱fōna mino̱ hli̱mo̱, nẽ koo
mino̱ neso̱ka kono̱womo̱, nẽ hede à hineno̱emo̱.
53. E̱mo seo̱ de̱ ne̱no mino̱ neso̱ de̱ no̱ pomo̱, nẽ koo
de̱ ne̱no muno̱ neko de̱ no̱ po.
54. Nẽ seo̱ de̱ ne̱no be̱ podo̱e neso̱ de̱ no̱, nẽ koo de̱
ne̱no be̱ podo̱e neko de̱ no̱ hede wĩ ne ki̱ne̱e̱da yadewao
ne, e̱ mo̱ Dudne̱ mla koe̱ ne.
55. O koe̱, te̱ ná sũwe̱ nee̱? O hades te̱ ná dudue̱ nee̱?
56. Koe̱ a̱ sũwe̱ mo̱ kpone kukwi: nẽ kpone kukwi a̱
kpwẽ mo̱ tede.

57. Nema Ṅyesoa bo ko bisida hono nu àmo à du ko
à Koo Jesu Kraise a ta.
58. Nee ámu bebuno ne nowane bá kũkũno, á na tuno-
no, nẽ ti gbiye bá nu Koo a kõwa baka, kore á ibo ne te
áne kũwoe e ye putu nu ko Koo mo.

LU XVI.

Nẽ ko ṅeko nyebo a yibwanokwe teble a ta, tene nu
Galatiawe a čue a leleda, kre bá nu ne yi.
2. Ko sonde e mo wie a tede nyenayedo idi, á pople-
yino, tene Ṅyesoa nu á hnyie bá seo de be tedo di, e ne
tedo yibwano-kwee ko.
3. Nẽ ne dido, be nyo be á hadode, no mino lede hnyi-
mo ko á grese hnyiede he bo muno ne Jerusalem gbade.
4. Nẽ be neno hãka be munode yi, bo muno mo mo
kwe.
5. Nẽ mino ámo mo dimo ne yido Makedonia tie be;
emo mi Makedonia tie bemo.
6. Nẽ bedane nenode ámo mo, õ nẽ bè munode ámo
mo khe a ti hi, nẽ tene yido mi bá muno mò tide idi
gba.
7. Nẽ kore mo mi neno, na yi ámo ne; nema Koo bo
wẽ, nẽ ne kũne ne woro ye e mo be hinode ámo mo wẽ.
8. Nema kre Efeso mide nemo Pentekoste be tedoo
nyine.
9. Kore meyu a do hwe kreee mò ye e hnyie mo fuo
we, nẽ nyono hwã mò ye o hode ne.
10. Nẽ Timoteo bo didode, bá tu ne yimo o ne tedo
hwãno ko kre ámo nyẽ: emo Koo a kõwa no o ni, tene
ne ni ne.
11. Nee nyo na pode no me ke: nema ba ya no tide

idi wo̱no̱wo̱no̱ka, bo̱ muno̱de mò mo̱ di: ko̱re fe ne̱ ne e̱
mo̱ o̱ ko̱ bebuno he̱ bo dido̱ tide̱ idi.
12. Nẽ ko à bebu Apolo a̱ ta, ne idada ne baka, e̱ mo̱
bo̱ kwe̱da bebuno mo̱ bo̱ munade ámo mo̱ di: ne̱ma o̱
yeda wẽ iduidu, e̱ mo̱, bo̱ di ti ne̱no idi: ne̱ma o̱ mino̱-
de dimo̱ fuo̱ be̱ pe̱do̱ no̱ ye̱.
13. Bá fo, bá kũkũno̱ ko hãtepoe̱ mo̱, bá nu nyebe̱bo
no, bá ne kpwẽ no̱.
14. Áne de̱ gbiye̱ be ne nowa̱nena.
15. Ne bade ámo ne bebuno á, (emo á ibo Stefano a̱
na̱blewe̱ ne, te̱ o mo̱ àne tede̱de kre Akaia, nẽ te̱ o pe
ṅeko nyebo a̱ yimo̱tne̱ a̱ te huru)
16. E̱ mo̱, nyebo kpru nono, bá nu o wĩ, o ko̱ de̱we̱ no
o ma̱ àmo no̱, à ko̱ no he̱ à ni kõwa.
17. E̱ blee nà plo̱ te̱ Stefano ko̱ Fo̱to̱nato he̱ nẽ Akaiko
yedi o dide mò mo̱: ko̱re dene ide̱e̱ ko á waa ke̱ neno o tuo
18. E̱mo á ko̱ mò he̱, o po à wore kpwẽ no̱: Ne̱e̱ka
nyono o ka neno̱, bá wẽne o te ye̱.
19. Čue̱·bo no nede Asia yeda ámo no̱. Akula ko̱
Priskila he̱ o yeda ámo no̱ baka ko Ko̱o̱ mo̱, o ko̱ čue̱
no nede wa kai biyo, he̱.
20. Bebuno a̱ popleyino no yeda ámo no̱. Ṅeko ki̱se
bá podede wio no̱.
21. Mo̱ Po̱lo dui a̱ kwa ne ni, ne yeda ámo no̱.
22. Be̱ te nyo̱ bo̱ ye Jesu Kraise nowa̱ne nẽ bo̱ ne
Anatema Maran-ata.
23. À Ko̱o̱ Jesu Kraise a̱ krubwe be̱ neo ámo mo̱.
24. Na̱ nowànena be̱ neo á popleyino̱ mo̱ ko Kraise
Jesu mo̱. Amen.

¶ Korintewe̱ a̱ tede tibosaki̱nede e̱ kine̱eda kre Filippi, nẽ Stefano ko̱ Fo̱to̱nato he̱ nẽ Akaiko ko̱ Timoteo he̱ yedi no o hnyina ne̱ o yada ne.